

Obrana

december 2007

Vianoce v RAF

„Cez vojnu bolo pre nás v Británii zaujímavé aj to, že najskôr sme mali podľa slovenských a českých zvykov štedrú večeru. No a na prvý sviatok vianočný sme zasa mali slávnostný obed podľa britskej tradície,“ s úsmevom spomenie Ivan Schwarz, generálmajor vo výslužbe. Jeden z dvoch posledných slovenských rodákov, ktorí bojovali v československých perutiach RAF a dnes žijú v Londýne dodáva, že počas spomenutého obeda napríklad dôstojníci obsluhovali poddôstojníkov a mužstvo. Začínal sa o jednej a končil sa po štvrtej. „Štedrá večera – to bolo to najlepšie, čo naši kuchári dokázali za rok vyčarovať. „No veď pozrite...“ ukazuje nám gen. Schwarz štedrovecerný jedálny lístok z roku 1944. Vtedy ich 311 perutí zo základne v škótskom Taine hliadkovala nad Severným morom. Chránila pobrežie a námorné konvoje.

„Na Britoch bolo obdivuhodné to, že aj v najťažších obdobiach si zachovávali svoju typickú dôstojnosť a obyčaje. Napríklad taký popoludňajší čaj. Na jeden z nich ale spomínam nerád. O štvrtej, tiež Taine a niekedy okolo Vianoc, som si ho vypil aj so svojim najlepším kamarátom. Hodinu na to vyletel hore. Pri návrate celá posádka Liberatora zahynula – a ja som ho už iba odprevádzal na cintorín...“ neveselo spomenie generál.

K vianočnému obdobiu sa viaže aj slávny let v Biskajskom zálive, kedy Liberator 311. bombardovacej čs. perute s navigátorom a strelcom Ivanom Schwarzom na palube poslal ku dnu nemeckú vojnovú loď MV Alsterufer (hore na fotografii víťazná posádka, I. Schwarz tretí sprava). Bolo to 27. decembra 1943 a fašistické Nemecko prišlo o dodávku životne dôležitého materiálu z Japonska. Generál Schwarz má v záznamoch 1 200 hodín vo vzduchu

M E N U	JEDLÍČNÍ LÍSTEK
SOUP: CHICKEN SOUP	POLEVKA Z DRAHÉHO
ENTREE: CZECH PORK SAUSAGE CZECH CABBAGE MASHED POTATOES	PŘEDKRM: DOMÁCÍ ZATEŘNÍČKA S RYBÍM KARBENATKEM
VEGETARIAN MINCED STEAK CZECH CABBAGE MASHED POTATOES	DŘEVNÝ ZELÍ BRAMB. KAŠE
MAIN DISH: LEO OF VENDOR CHINE SAUCE DUMPLING & POTATOES	HLAVNÍ CHOD: RYBNÝ KÝTA ŠPICKOVANÁ SMETANOVÁ OMÁČKA KNIHOVKA S RYBNÝM
SWEET: APPLE TART & CHINE CAKES FARTIES	MOUČNÍK: JABLONKOVÝ ZÁVNEK S ŠEDIAČKOU
CHEESE: LIPTOVSKÝ RYNĚA	DORTY – ČAKČEKY
BEVERAGE: COFFEE BEER LEMONADE	SŮVY: LIPTOVSKÝ – RYNĚA KÁVA PIVO LIMONÁDY

v rámci bojového nasadenia, pričom pri ďalších letoch počas vojny ich bolo ešte oveľa viac. Je nositeľ štátneho vyznamenania Radu Bieleho dvojkríža III. triedy, ktorý mu udelil prezident Ivan Gašparovič. Na Slovensku bol naposledy koncom novembra. Neoficiálne. Stále totiž podniká. „Boli porážky, boli aj víťazstvá, vrátane toho celkového. No vojnu – tú už nikdy viac. Všetkým tu na Slovensku želám pokojné Vianoce,“ lúči sa s nami naďalej aktívny 84-ročný veterán a šéf Zväzu letcov slobodného Československa so sídlom v Londýne.

Pavol VITKO
Foto archív IS

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XV, č. 10/2007
Redakčná uzávierka 4. decembra
Do výroby zadané 12. decembra

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJACKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia ŠEVČÍKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane foto študentov
vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši
Foto **Peter DOVINA**

Nevyžiadany obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

S Ukrajincami na Bielej Hore

str. 4 - 6

Vrtníky do Kosova

str. 10 - 12

Kardinál Tomko vojakom

str. 14 - 15

Frontové Vianoce

str. 32 - 33

Editoriál

„Neviete mi povedať číslo na Pavla Šaraniča?“, zaznelo z telefónu. Pod tlakom stálo sa košatejšiejších koncoročných úloh sa mi chcelo poznamenať, či som najnovšie už aj telefónna ústredňa. Nuž ale – to by nešlo. O to viac, že o tomto mužovi, ktorý sa za tri desaťročia stal na východnom Slovensku legendou ako vojenský pyrotechnik, sme v Obrane písali. Možno dokonca povedať, že jeho pozoruhodný životný príbeh vojenského pyrotechnika sme vytiahli zo zabudnutia. Mimochodom – hoci dostával vyznamenania od susedných armád – u nás nič. Platilo na neho to biblické – doma nie je nikto prorokom.

Spýtal som sa, načo potrebujú číslo toho muža, ktorý, okrem iného, pri záchrane života človeka neprofesionálne narábajúceho s granátom prišiel o jedno oko. Dôstojník z Národnej akadémie obrany mi odpovedal, že pripravujú konferenciu o likvidácii nevybuchnutej munície. No a podplukovníka vo výslužbe Pavla Šaraniča by skrátka na ňu chceli pozvať ako čestného hosťa. Ako legendu. Ako symbol. Inšpiroval ich k tomu práve článok Prišiel o oko, nie o srdce (pozri OBRANA č. 2/2007). Zároveň aj Šaraničova tohtoročná nominácia na Vojenský čin roka. Nuž – skvelé. To sú tie pre novinára fajn chvíle, keď vie, že jeho tón zarezoval, že sa vrátil ako príjemná ozvena.

Aj na príklade rozlúčky generálmajora Jána Kačmára s aktívnou činnosťou (strana 20) je vidieť, že oproti minulosti sa vracia do vojenských radov vzájomná úcta, prezentácia prestíže a ocenenie zásluh aj zo strany tých najvyšších. Pred pár rokmi som na tomto mieste písal o absurdnosti situácií, kedy odchádzajúcim generálom nielenže nezatrúbili na slávnostný rozlúčkový pochod, ale nemal im pomaly ani kto podať ruku. Takže ten trend v zmene vnútornej kultúry vzťahov je v tomto smere OK. S jednou pripomienkou. Týka sa štátnych a verejných zamestnancov, ktorých často dlhoročná a nenahraditeľná práca nie vždy býva doceňovaná tak, ako by mala. Vraj niekde táto tendencia dokonca dostala spätný chod. Aj preto sa našim kolegom v civile začneme v novom roku venovať viac, ako doteraz.

Vážení čitatelia, decembrové číslo OBRANY sme pre Vás pripravili v trochu uvoľnenejšom tóne. Ďakujeme Vám za celoročnú pozornosť, za pripomienky, za tipy a rady. Úprimne ďakujeme všetkým spolupracovníkom, či už sú to grafici a tlačiarne z Nemšovej, distribútori z podacích staníc, ako aj talentovaní ľudia, ktorí na naše a Vaše stránky pravidelne prispievajú. Tiež nás teší, že sa nám tento rok podarilo dobudovať nielen profesionálny, ale aj priateľský redakčný kolektív, v ktorom je zastúpená aj energia mladých aj rozhľad skúsených, aj talent a kreativita a záujem o vec.

Milí čitatelia, v mene redakcie OBRANA: prežite príjemné, voňavé a láskyplné vianočné sviatky. No a nový rok nech Vám priniesie šťastie, zdravie a čo najviac naplnených želaní a túžob.

S Ukrajincami na Bielej Hore

Minister obrany František Kašícký v priebehu svojej nedávnej návštevy Ukrajiny zdôraznil význam spolupráce oboch našich ozbrojených síl a ďalších aktivít, ktoré prispievajú k postupnému približovaniu Ukrajiny k štruktúram NATO. Jedným z takýchto krokov je aj cvičenie malých mechanizovaných jednotiek, ktoré sa pod názvom Slovania za mier 2007 uskutočnilo v dňoch 5. až 8. novembra v priestoroch Taktického poradového cvičiska Biela Hora pri Michalovciach a vo Vojenskom výcvikovom priestore Valáškovce.

Zúčastnila sa ho čata slovenských vojakov z michalovského mechanizovaného práporu a čata ukrajinských vojakov z 24. mechanizovanej brigády v Javorove. Celé cvičenie bolo podľa veliteľa michalovského mechanizovaného práporu podplukovníka Martina Michalka zamerané na spoločné plnenie úloh v zahraničných operáciách na podporu a udržanie mieru.

Príslušníci michalovského práporu majú doposiaľ skúsenosti predovšetkým z misií na Cypre, v menšej miere z Kosova či Golanských výšin.

MYSELI S ME NA KOSOVO

„Pri koncipovaní cvičenia sme vychádzali najmä zo skúseností a reálií misie KFOR v Kosove. Okrem iného aj

preto, lebo v súčasnosti náš prápor vysiela svojich príslušníkov práve do tejto misie,“ približuje veliteľ práporu

Ukrajinskí vojaci zasa podľa veliteľa ukrajinskej jednotky a zástupcu riadiaceho cvičenia kapitána Ihora Ľašenka z misií KFOR v Kosove, ako aj z Iraku, Libanonu či Libérie. Kapitán Ľašenko je veliteľom špeciálnej rotы a má ročnú skúsenosť z pôsobenia v spoločnom Poľsko – ukrajinskom prápore KFOR v Kosove. Vtedy zažil naostro aj zásah proti nepriateľsky nalaďenému davu.

„Nebola to jednoduchá situácia. Ešte pár dní predtým bola provincia vcelku pokojná. Potom sčasti vymyslená správa o smrti albánskych chlapcov priviedla doslova celé Kosovo do bodu varu. Odrazu sme museli reagovať na vyčinenie rozvášneného davu, ktorý sa chystal vypáliť obydlia Srbov a vyhnáť ich. Vojaci neboli celkom dobre pripravení na situáciu, keď v dave, ktorý smeroval na nich boli ženy, deti, ale aj muži so strelnými zbraňami a zápalnými fľašami. Smerom k vojakom lietali kamene, kusy železa i zapálené pneumatiky. Nebola to jednoduchá situácia. Ani pre vojakov, ani pre ich veliteľov. Až po týchto udalostiach sa v misii KFOR naplno rozbehla príprava príslušníkov mnohonárodných jednotiek na ich pohotovosť a lepšie zvládnutie. Pripravovali sme sa na ne aj v našich domácich podmienkach vo Výcvikovom polygóne Javoriv neďaleko Ľvova, kde sa nám postupne podarilo aj s pomocou skúseností a špecialistov

NATO vybudovať pomerne dobré cvičisko na prípravu do zahraničných misií,“ pripomína kapitán Ihor Ľašenko.

Mladší seržant Valerij Potremaj bol aj na minuloročnom premiérovom slovensko - ukrajinskom cvičení Slovania za mier 2006, ktoré sa uskutočnilo na Ukrajine. Má za sebou dve skúsenosti z misie KFOR a jednu z africkej Libérie. „Som rád, že som na tomto medzinárodnom cvičení. Aspoň mám možnosť lepšie poznať činnosť vašich vojakov pri plnení jednotlivých úloh, ktoré sa plnia v medzinárodných misiách. Každá misia mi niečo dala. V Kosove sme sa zamerali predovšetkým na patrolovanie a mobilnú kontrolu osôb a techniky, v Afrike na ochranu základne pred napadnutím oddielmi rebelov,“ poznamenáva mladší seržant Potremaj, ktorý je už šesť rokov vojenským profesionálom, alebo ako hovoria za našu východnú hranicu, kontraščíkom.

VÝCHODNIARSKÉ DIALEKTY BOLÍ VŠELIEKOM

Vojaci oboch ozbrojených síl plnili úlohy v stacionárnom i mobilnom kontrolnom bode pri kontrole osôb a techniky a ich obrane pri napadnutí spoločne. Cvičenie preverilo schopnosť vojakov účinne vyslať v prípade potreby družstvo rýchleho zásahu i správne reagovať pri minovom incidente počas presunu kolóny, či vysielaní peších hliadok. Cvičiaci vojaci museli zvládnuť napadnutie kontrolného bodu davom nepriateľsky

naladených osôb. V slovenskej čate bolo zaradené ukrajinské družstvo a opačne. Ukrajinskí vojaci počas cvičenia používali slovenské zbrane a vojenskú techniku, ako aj ochranné vesty.

Veliteľ slovenskej čaty poručík Roman Ďuriak sa spočiatku trochu obával ako ukrajinské družstvo zapadne do jednotky. Okrem iného aj preto, lebo len málo ukrajinských vojakov ovláda na patričnej úrovni anglický jazyk. „Vyriešili sme to pomerne rýchlo. Mój veliaci poddôstojník im všetko prekladá do ruštiny. A slovenčina a ukrajinčina nie sú až také vzdialené jazyky. Navyše takmer všetci chlapci v čate sú odtiaľto, z východu a východniarske dialekty sú ukrajinskému jazyku ešte bližšie. Po pracovnej stránke nemám k ukrajinskému družstvu žiadne pripomienky. Vidieť, že sú dobre vycvičení a majú za sebou mnohé medzinárodné misie. Aj keď samozrejme každá armáda má svoje špecifiká pri plnení tých istých úloh,“ konštatuje rodák z Považskej Bystrice.

Ukrajinské družstvo medzitým zabezpečuje ochranu kontrolného bodu. Prichádza vozidlo. Vojaci ho kontrolujú. Všetky osoby vychádzajú von. Ukrajinský vojak, ktorý kontroluje osobu k nej pristupuje zozadu. Rozkročí si ju, jednu nohu má medzi nohami kontrolovaného a v prípade potreby ho hneď zráža k zemi. Slovenskí vojaci pristupujú pri kontrole z boku. Jeden kontroluje, druhý ho kryje. „Nám sa náš prístup osvedčil. Najmä v situáciách, keď sme nemali zaistenú väčšiu bezpečnosť, ale radi sa oboznámime aj s vašim,“ hovorí seržant Bohdan Juhas, ktorý má za sebou skúsenosti z Kuvajtu a Iraku.

SO SLOVÁKMI BY SOM IŠIEL

Veliteľ ukrajinského družstva starší seržant Ruslan Brezgunov je skúsený vojenský profesionál. Rodák z Ľvova strávil dva roky v Kosove. Dvakrát bol aj v Iraku. Práve k Iraku sa viaže aj doteraz najhorší zážitok v jeho vojenskej kariére. „Človek tam musel byť neustále v strehu. Cez deň sa na nás síce miestni usmievali a priateľsky nám kývali, ale večer neraz práve z toho istého objektu prileteli smerom k nášmu táboru granáty. Šiesteho apríla 2003 som zažil silný mimometný a raketový útok na našu základňu. Zahynuli pri ňom dvaja naši vojaci a mnoho ďalších bolo ranených. Celé štyri dni a noci trvalo ostreľovanie tábora. Aj napriek týmto stratám sme mali vlastne šťastie. Nástupisko a jedáleň dostali priamy zásah doslova pár chvíľ potom, ako ich naši

vojaci opustili. V tom období bolo napadnutých aj niekoľko našich konvojov. Mnohé naše vozidlá sa vracali so stopami po guľkách či výbuchoch. V Iraku i v Kosove som sa stretol aj s vašimi vojakmi. Na základe týchto skúseností i terajšieho cvičenia, môžem povedať, že by som sa s nimi nebál ísť spoločne plniť úlohy ani do náročnej zahraničnej misie,“ vyhlasuje ukrajinský veliteľ družstva.

Veliaci poddôstojník čaty rotmajster Ivo Roháč má skúsenosti z misie UNDOF na Golanských výšinách. Na cvičení využíva svoje dobré znalosti ruštiny. Rodák z Nižného Hrušova, ktorý ukončil ročnú praporečnickú školu v Liptovskom Mikuláši oceňuje priateľský prístup ukrajinských vojakov a snahu splniť každú úlohu bez ohľadu na vrtochy počasia, ktoré na Zemplín prinieslo snehovú nádielku, mráz i dážď.

Veliteľ družstva rotný Ladislav Bálint prešiel misiami v africkej Eritrei i v Afganistane. Rodák z Michaloviec absolvoval v Košiciach vojenskú strednú odbornú leteckú

školu a minulý rok sa zúčastnil na spoločnom cvičení na Ukrajine. „S Ukrajincami sa nám veľmi dobre spolupracuje. Rýchlo sme našli spoločnú reč. V prípade potreby nie je pre nás problém spoločne pôsobiť aj v zahraničnej misii. Pre mňa a celé družstvo je každé takéto medzinárodné cvičenie ďalšou vítanou skúsenosťou,“ zdôrazňuje rotný Bálint a dohovára s veliteľom ukrajinského družstva spoluprácu pri transporte zadržaných osôb.

SLOVENSKO – UKRAJINSKÁ KORYTNAČKA

Medzitým sa situácia komplikuje na opačnej strane cvičiska. Pešia patrola je napadnutá a riadiaci pracoviska poručík Rudolf Lakatoš pozoruje, ako rýchlo sú schopní veliteľia medzinárodnej jednotky vyslať na pomoc rýchly zásahový tím. „Reagujú správne a včas. Vidieť, že slovenskí a ukrajinskí vojaci našli veľmi rýchlo spoločnú reč,“ hodnotí poručík Lakatoš, ktorý bol v priebehu spoločného minuloročného cvičenia veliteľom slovenskej

čaty. S trochou ľútosťou v hlase spomína na výborné podmienky, ktoré majú ukrajinskí vojaci na prípravu do zahraničných misií na polygóne Javoriv a konštatuje: „Môžu precvičovať rôzne varianty, dokonale preveriť pripravenosť vojakov pred ich vyslaním. U nás také niečo chýba. Len vlastným úsilím sme prispôbili a upravili naše taktické posádkové cvičisko Biela Hora.“

Slovenskí a ukrajinskí vojaci musia zvládnuť aj nepokojný dav, ktorý sa blíži ku kontrolnému bodu. Situácia sa vyhracuje. Demonstranti nereagujú na výzvy a berú útokom závoru. Lietajú kamene, horia pneumatiky. Práve vtedy nastáva chvíľa pre spoločnú zásahovú jednotku. S ochrannými prostriedkami. Štítlami a obuškami sa snaží vytlačiť agresívny dav...

Riadiaci pracoviska nadporučík Maroš Žofčák sa len v lete vrátil z misie KFOR v Kosove. Už pri prvom stretnutí

s ukrajinskými vojakmi si všimol, že reagujú trochu inak. Hneď zaujímajú pevnejší postoj, trochu sa rozkročia, hlavu stiahnu a hneď vyťahujú obušky. „Cvičenie sa ale riadi našimi zvyklosťami. Bez problémov sa prispôbili a spoločne s našimi vojakmi vytlačili dav. Vidieť, že sú skutoční profesionáli,“ spokojne konštatuje nadporučík Žofčák.

Riadiaci cvičenia kapitán Jaroslav Kostrej má skúsenosť z misie UNFYCIP na Cypre. Pozorne sleduje, ako vojaci spoločne plnia úlohy a zvládajú nahrané situácie. Už na prvý pohľad je viditeľný rozdiel aj pri kontrole vozidiel a osôb. Naši vojaci tieto úkony sprevádzajú krikom, Ukrajinci ich robia v tichosti. „Aj napriek týmto, a niektorým ďalším rozdielom, som s priebehom a výsledkami cvičenia spokojný. Splnilo svoj účel - preveriť pripravenosť vojakov oboch ozbrojených síl spoločne plniť úlohy v podmienkach medzinárodnej misie,“ hodnotí cvičenie jeho riadiaci.

Spokojnosť neskrýva ani zástupca veliteľa michalovského mechanizovaného práporu major Róbert Funtal. Cvičisko prešlo pred samotným cvičením rozsiahlymi úpravami. Vybudovali pozorovacie veže, kontrolný bod s potrebným zázemím, pracovisko pre minovú bezpečnosť, spresnili patrolovaciu trasu. „Všetky pracoviská sme už využili pri príprave dvoch kontingentov do misie UNFYCIP a teraz, po ukončení cvičenia zasa pre vojakov, ktorí sa pripravujú do misie KFOR v Kosove,“ uprešňuje major Funtal.

SPOKOJNÝ GENERÁL

Vojakov oboch cvičiacich armád navštívil vojenský a letecký prídelenec Ukrajiny na Slovensku generálmajor Jurij Radkovec (na fotografii dolu v strede). Podplukovník Michalko ho oboznamuje s priebehom a cieľmi cvičenia. „Vítame takúto možnosť spolupráce a výmeny skúseností oboch našich armád. Slovenská strana má bohaté skúsenosti z procesu približovania i samotného členstva v NATO, ako aj z činnosti plne profesionálnej armády. K členstvu v NATO i plnej profesionalizácii ozbrojených síl smerujeme postupne aj my. Preto sme vďační za všetky rady a skúsenosti, ktoré ste v tomto procese získali. Spoločne si môžeme vymeniť poznatky príslušníkov oboch armád aj zo zahraničných misií. Veď slovenskí a ukrajinskí vojaci pôsobia na Balkáne a nedávno boli aj v Iraku. Budeme veľmi radi, keď budú cvičenia jednotiek oboch armád pokračovať aj naďalej, poprípade sa rozšíria aj o účasť ostatných štátov V-4. Zaujímame sa aj o poznatky z formovania bojových skupín Európskej únie, na ktorých participuje slovenská strana,“ zdôrazňuje generál Radkovec na margo spoločného cvičenia Slovania za mier 2007.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Rumunský minister obrany Teodor Viorel Meleşcanu

Po modernizácii nakupujeme

• *Pán minister, ako po vašej návšteve Slovenska hodnotíte vývoj vzťahov našich krajín v branno-bezpečnostnej oblasti?*

- Začal by som tým, že môžu stavať na veľmi solídnej báze. Rumunsko bolo jednou z krajín, ktoré podporovali oslobodenie Slovenska v 2. svetovej vojne. Na druhej strane Slovensko bola prvá krajina, ktorá ratifikovala náš proces vstupu do EÚ, čo je pre nás veľmi dôležité a nezapudneme na to. V súčasnosti je pre nás dôležité, že sme spolu v NATO a že v rámci EÚ sa podieľame na vybudovaní spoločnej bojovej skupiny. Naše vzťahy majú potenciál rozvíjať sa najmä v rámci vojenského školstva a výcviku – a to najmä v rámci jeho modernejších foriem. Aj preto ma zaujalo vaše nové stredisko, ktoré budujete vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť. Pre nás sú zaujímavé aj vaše poznatky z oblasti vojenskej informatiky, komunikácie, legislatívy, manažmentu financovania a topografie. S vaším pánom ministrom obrany chceme, aby sa naša dvojstranná spolupráca rozvíjala.

• *Akými hlavnými zmenami prešla vaša armáda?*

- Reštrukturalizácia vojenského systému od roku 1990 podnes znamenala napríklad zníženie počtov vojenského personálu z 230 tisíc na 90-tisíc osôb. Do roku 2012 budeme mať 75-tisíc a 15-tisíc zamestnancov. Od 1. januára 2007 máme čisto profesionálnu

armádu, čo je tiež kľúčová zmena. V oblasti vojenskej techniky sme po roku 1990 modernizovali naše lietadlá, vrtulníky, tanky, bojové vozidlá a ďalšiu techniku tak, aby bola kompatibilná s NATO. Myslím, že túto etapu vo vyzbrojovaní už máme za sebou. Teraz sa postupne v priebehu 8 až 10 rokov snažíme paralelne investovať do nákupu viacerých nových zbraňových systémov. Tak, aby sme postavili základy moderného vyzbrojenia našich vojsk na ďalšie tri desaťročia. Týka sa to najmä nákupu obrnených transportérov, dvoch druhov terénnych vozidiel, systému protivzdušnej obrany a námorných minoloviek. Nesmiem zabudnúť ani na transportné lietadlá – aktuálnu dodávku na 7 kusov vyhral Spartan. Podľa možností rozpočtu popri šiestich hlavných programoch rozvíjame aj menšie, ktoré ich budú dopĺňať. Napríklad ide o komunikačné technológie. Všetko to smeruje k dvom hlavným cieľom: – zvýšeniu interoperability s krajinami NATO a k lepšej bojovej ochrane našich vojakov, najmä tých, ktorí idú do misií.

• *Koľko rumunských vojakov sa zúčastňuje na operáciách medzinárodného krízového manažmentu?*

- Spolu je to 1700 vojakov. Z nich je 200 námorníkov, ktorí plnia úlohy v Stredomorí. Vojakov máme najmä v Afganistane, Iraku, Bosne a Kosove.

• *Darí sa vám získavať do profesionálnej armády mladých ľudí?*

- Áno. V prvom roku našej profesionálnej armády sme chceli zrekrutovať 6 000 mladých ľudí, no zobrali sme ich 6 400. Konkurencia bola 5 kandidátov na jedno miesto. Je to tak aj vďaka tomu, že sme im ponúkli solídny plat a ďalšie výhody, akými sú napríklad pomoc pri ubytovaní, zabezpečenie stravy, oblečenia a podobne. Vďaka systému vzdelávania sme im dali perspektívu rastu od vojakov až po dôstojníkov, čo je tiež dôležité.

• *Rumunské ozbrojené sily, podobne ako slovenské, sa tešia dlhodobu vysokej dôvere obyvateľov. Ako sa vám to darí?*

Je skvelé, že nám dôveruje viac ako 75 % obyvateľov. Je to tak najmä preto, lebo armáda bola a je mimo politiky a drží sa bokom od politických strán. Okrem toho sa snažíme veľmi transparentne informovať občanov o tom, kde a ako investujeme ich peniaze, ktoré sme získali zo štátneho rozpočtu. Zároveň sa usilujeme ľuďom pomáhať pri akýchkoľvek živelných katastrofách či iných ohrozeniach. Opakujem, občania majú právo vedieť, že ich peniaze nemiňame zbytočne - a aby to vedeli, tomu nám napomáha aj náš skutočne skvelý komunikačný tím.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Minister obrany František Kašický:

Zlomový rok, systémové kroky, Vianoce

• *Pán minister, spoločné financovanie nasadzovania bojových skupín bolo jednou z tém, ktorú ste opätovne otvorili 19. novembra na zasadaní ministrov obrany krajín Európskej únie. S akým cieľom?*

Áno, spoločné financovanie nasadzovania bojových skupín v rámci zabezpečenia operácií medzinárodného krízového manažmentu je téma, ktorú SR sústavne otvára. Spolu s nami ju pritom otvárajú už aj ďalšie krajiny nielen na rokovaní vo formáte EÚ, ale aj v rámci NATO. Ide o to, aby pri nasadzovaní bojových skupín do operácií bola časť nákladov hradená aj zo spoločného rozpočtu EÚ a len časť zo štátneho rozpočtu, respektíve z rozpočtu ministerstva obrany tej-ktorej členskej krajiny. Treba povedať, že v rámci EÚ takýto projekt na roky 2007 a 2008 funguje. My máme ale záujem, aby pokračoval aj naďalej, minimálne v rokoch 2009 a 2010. S tým som vystúpil aj na spomenutom rokovaní. Myšlienku o načrtnutom spoločnom financovaní aj do budúcnosti podporili aj ďalšie krajiny. A prečo nám tak ide o roky 2009 a 2010?

Pretože na toto obdobie Slovensko pripravuje bojové skupiny. A aj preto, lebo takýto systém skrátka považujeme za správny, kooperatívny a ústretový. Možno pritom dodať, že EÚ je v tomto smere trochu viac vpred ako NATO. Prítom aj na pôde aliancie sme otvorili uvedenú otázku a viaceré členské krajiny nás podporili v tomto úsilí. Pokiaľ ide o prebiehajúcu diskusiu, ktorá sa týka vzájomných vzťahov EÚ a NATO rezonuje názor, že na pôde zabezpečenia obrany a bezpečnosti by nemali súťažiť, ale mal by sa vytvoriť taký mechanizmus spolupráce, ktorý bude umožňovať využitie efektív a možností, ktoré poskytuje jedna alebo druhá organizácia.

• *V Bruseli bola na programe aj Európska obranná agentúra (EDA)...*

Čo sa týka Európskej obrannej agentúry, som veľmi rád, že sme aj napriek určitým rozdielnym názorom po diskusii schválili rozpočet na rok 2008. Európsku obrannú agentúru totiž z nášho hľadiska považujeme za

veľmi dôležitý prostriedok, pomocou ktorého sa Slovenská republika a náš obranný priemysel môžu v tejto oblasti etablovať v rámci EÚ. Na roky 2007 – 2009 máme schválených vládou SR 1 milión eur, ako náš priamy vstup a podporu v rámci konkrétneho projektu, ktorý sa týka ochrany vojsk. Na rokovaní som zároveň deklaroval, aj vzhľadom na dobrý vývoj slovenského HDP, zvýšenie nášho členského príspevku na rok 2008 o jednu tretinu. Opakujem, EDA je dôležitý priestor na to, aby naše firmy, či už vo vlastníctve štátu, alebo aj súkromné, mohli využívať poznatky, kontakty a možnosti, ktoré táto organizácia poskytuje.

• *Skúsme zhodnotiť ťažiskové výsledky rezortu obrany v tomto roku.*

Bol to zlomový rok. Presadili sme skutočne systémové zmeny. Spočívajú predovšetkým v tom, že sme vytvorili plán na roky 2008 – 2010, ktorý je v prvom rade reálny a pragmatický. Vychádza z toho, že máme jasne stanovené finančné prostriedky na rok 2008, pričom máme naplánovaný vyšší objem financií, ako sme mali v roku 2007. Máme už aj limity na roky 2009 a 2010. Od nich sa môže odvíjať programový plán rezortu obrany, ktorý nám schválila vláda, a z ktorých sa odvíjajú aj naše záväzky smerom do zahraničia. Či už sú to sily rýchlej reakcie NATO alebo bojové skupiny v rámci EÚ. Toto všetko má jedného menovateľa, ktorým je skutočnosť, že už sami seba neklameme a to, čo deklarujeme aj pred našimi zahraničnými partnermi je reálne, lebo máme reálny finančný plán. Nie tak, ako to bolo v minulosti, kedy plánovanie vychádzalo z 2 % HDP, pričom rezort obrany takéto peniaze nikdy nemal a otvorene povedané – staval vzdušné zámky. Zároveň je dôležité povedať, že budeme mať schválený plán centrálneho obstarávania na rok 2008 s výhľadom na roky 2009 a 2010. Toto sú kľúčové zmeny, ktoré sme zrealizovali a prijali v priebehu roka. Tiež je dôležité, že sme vyhlásili veľké výberové súťaže na rok 2008 už v októbri 2007. Týkajú sa najmä výstroja vojakov, modernizácie ozbrojených síl či zabezpečenia služieb.

V minulosti sa súťaže vypisovali až v priebehu kalendárneho roka, čo viedlo často k časovej tiesni končiacей sa neraz neúspechom a nevyčerpaním plánovaných finančných prostriedkov. Uvedeným postupom sme však vytvorili predpoklad na plynulé čerpanie rozpočtu počas celého roka.

Takže ešte raz - všetky tieto tri základné dokumenty – rozpočet, programový plán a plán centrálneho obstarávania, máme pripravené tak, aby sme to čo deklarujeme, vedeli aj splniť. V tom považujeme tento rok za zlomový. Systémové zmeny presadzujeme aj v ďalších oblastiach. Začínajúc trebárs reformou vojenského vzdelávania, cez znovuoživenie vojenského športu, až po úprimnú snahu vrátiť vojenskému povolaniu potrebnú mieru stability, sociálneho zabezpečenia a atraktivity. Aj o tom je nový zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov. A ešte niečo. Okrem budovania dobrých vnútrorezortných vzťahov, priateľského a ústretového prostredia pre prácu a službu, nám ide aj o rozmer spoločenského uznania a prestíže vojenského povolania.

• **Sľubovali ste aj zmeny v oblasti finančného zabezpečenia vojakov...**

Čo sme sľúbili v oblasti finančného a sociálneho zabezpečenia vojakov, to sme aj splnili. Už som spomenul, od leta je na svete zákon č. 346 o štátnej službe profesionálnych vojakov, vďaka ktorému boli vojakom vrátené benefity, akými sú cestovné, príspevok na bývanie a príspevok za vyvedenie do výchovných priestorov. O to viac nás teší, že prijatie tohto zákona sa už teraz prejavuje v reálnych výsledkoch napríklad aj v oblasti regrutácie do ozbrojených síl. Tiež sa nám podarilo udržať sociálne výhody pre profesionálnych vojakov, ktoré vyplývajú zo zákona 328. Vráťme sa k tomu, že sme valorizovali vojenské dôchodky na úrovni 20 %. To je z môjho pohľadu skutočný krok k tomu, čo sme deklarovali aj v Programovom vyhlásení vlády - že udržíme úroveň sociálneho a finančného zabezpečenia vojakov a vytvoríme predpoklady na jej zlepšenie. Vláda na náš návrh schválila k 1. 12. tiež zvýšenie výsluhových dôchodkov pre cca 5000 vojenských dôchodcov. Teším sa, lebo pôvodne sa to malo týkať len asi tisícky ľudí.

Je tiež dôležité, že sa nám 4. decembra 2007 podarilo podpísať Dohodu o spolupráci pri uplatňovaní hospodárskeho a sociálneho partnerstva medzi Ministerstvom obrany SR, Slovenským odborovým zväzom zamestnancov obrany a štátnymi podnikmi a akciovými spoločnosťami v pôsobnosti ministerstva obrany. Ide o nadštandardnú formu spolupráce, ktorá bola doposiaľ realizovaná kolektívnymi zmluvami. Po prvýkrát došlo k uzatvoreniu zmlúv o dodávkach na realizáciu výkonov medzi MO SR a podnikmi pre rok 2008 v časovom predstihu. Nie je to teda tak, že tieto podniky ešte dlho po začiatku roka nevedeli, čo vlastne

budú pre rezort robiť. Teraz majú v tejto oblasti jasno už od začiatku roka. V otázkach riadenia podnikov a akciových spoločností je presne definovaná zodpovednosť riadiacich prvkov, takže riadiace štruktúry musia venovať plneniu svojich úloh pozornosť a je na nich, aby okrem zákaziek pre rezort našli uplatnenie pre svoje spoločnosti aj v ďalších oblastiach. Na dôvažok, so zväzmi zamestnávateľov a zamestnancov sme sa v tripartite dohodli, že si naďalej budeme pravidelne vymieňať informácie aj v oblasti sociálnych otázok. Novým prvkom je zasadanie odvetvovej Hospodárskej a sociálnej rady tripartity, ktoré sa bude konať štyrikrát do roka, no a práve na týchto stretnutiach bude rada riešiť otázky rozvoja, stratégie, zamestnanosti subjektov v pôsobnosti ministerstva a zaoberať sa pracovnými a sociálnymi podmienkami zamestnancov podnikateľských subjektov rezortu. Spoločne to považujeme za systémový krok, ktorý nahradí rozličné ad hoc riešenia a neraz takpovediac chytanie zajacov za chvost.

• **V čom budú ťažiská budúceho roka?**

Hlavnou úlohou bude všetky plány, ktoré máme, uviesť do praxe. Nikto v rezorte sa už teraz nemôže vyhovárať, že mu chýba nejaký programový plán, že nemá schválený rozpis rozpočtu, že mu chýba plán centrálneho obstarávania. Je teraz iba na ľuďoch, aby začali plniť to, čo je naplánované. Niet sa na čo vyhovárať. Samozrejme, našim cieľom ostáva stabilizácia a skvalitňovanie ozbrojených síl, ako aj rozvoj spolupráce na medzinárodnom poli. Prijali sme rozhodnutie, že v budúcnosti sa sústredíme na pôsobenie v troch misiách. A to tak, aby naša účasť

v operáciách medzinárodného krízového manažmentu korešpondovala s našim členstvom v NATO, EÚ a v OSN. Číže Afganistan, Balkán a Cyprus. V tejto oblasti možno pritom oceniť, že naši vojaci vedia reagovať pružne a profesionálne. Myslím teraz na to, že po prvýkrát v histórii ozbrojených síl vysielame na územie Kosova našu vrtuľníkovú jednotku. Dva dopravné vrtuľníky Mi-17 budú pôsobiť na celom území operácie KFOR, ich základňa bude v tábore Šajkovac. Ich úlohou bude zabezpečovať prepravu materiálu, personálu a ranených. Vyslanie je schválené do 16. júna, pričom to bude aj o zvýšení odborných spôsobilostí príslušníkov vzdušných síl. Podobne, ako tento rok získali profesionálne skúsenosti naše dva medicínske tímy v misii v Libanone.

Dôležitá bude aj modernizácia techniky. V rámci vzdušných síl sa plánuje napríklad modernizácia MiG-29, či vrtuľníkov Mi-17. Finančné prostriedky použijeme na zlepšovanie výstroja príslušníkov ozbrojených síl. V rámci ďalších projektov chceme modernizovať aj obrnenú techniku, ktorú máme na ochranu živej sily, a využiť ju v rámci nasadzovania do operácií medzinárodného krízového manažmentu. Treba povedať aj to, že sa stretávame nielen s pozitívami. Napríklad problémy s vozidlami Aligator týkajúce sa ceny a technických nedostatkov nám zabránili, aby sme ich mohli nakupovať a dopĺňať do ozbrojených síl.

• **Na záver - na vianočnú tému. Čo ste chceli minulé roky nájsť pod stromčekom, ale nikdy ste sa o tom neodvážili „napísať Ježiškovi“?**

Môžem povedať, že patríam k šťastným ľuďom, pretože aj v rodinnom aj v profesionálnom živote sa mi splnilo to, čo ma naplňa, takže čo viac si želať?

Nie, nemyslím tým, že som si kládol odjakživa za cieľ byť ministrom, alebo niečo podobné. No vždy mi bolo zrejmé, že môžem rozhodovať veci len do výšky svojho postavenia. Po určitom čase však vždy prišla vnútorná výzva pokúsiť sa posunúť veci dopredu aj v širšom kontexte. Nie, nebolo to vždy jednoduché. Mám však vynikajúcu rodinu, vynikajúce vzťahy s manželkou, dve krásne dcéry - a z tohto pohľadu môžem povedať, že som absolútne spokojný. A čo by som si teda najviac priaľ ako darček pod stromček? Mať viac času. Aby som ho mohol venovať predovšetkým manželke a rodine.

• **Viete nájsť vianočný stromček, zabiť kapra, pripraviť šalát?**

Stromček by som nájsť vedel, s tým problém nie je. Kaprov nezabíjam, pretože nie som ani rybár - a na Vianoce mávame rybie filé. No a priznám sa, neviem ako by to dopadlo s tým šalátom, pretože nepatrím medzi tých, ktorí by venovali veľa času domácejmu sporáku. Celkom otvorene, čo sa týka prípravy Vianoc, u nás je hnacím motorom manželka. Viem, v akom je strese - veď okrem svojej práce sa musí starať o rodinu, o deti, o mňa... No vždy si nájde čas a energiu na to, aby všetko pripravila so zaniatením a s láskou. Pre mňa tá štedrovečerná atmosféra v kruhu rodiny, pri vianočnom stromčeku a v pokojnej atmosfére znamená skutočne veľmi veľa. Preto si zároveň o to viac vážim všetkých, ktorí cez sviatky plnia svoje úlohy, a to neraz veľmi ďaleko od svojich rodín a domovov.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

stroj približne 50 hodín za mesiac. Celkový nálet by počas misie nemal prekročiť hranicu 600 hodín," približuje veliteľ základne v niekoľkých číslach najbližšiu zahraničnú misiu svojich príslušníkov.

RUSKÝ TRENAŽÉR POMOHO

Časť z nich (štyria inštruktori a palubní technici) pred nedávnom absolvovala aj týždennú prípravu v Ruskej federácii. V Sankt Peterburskej spoločnosti SPARK, ktorá robí generálne opravy a modernizácie vrtuľníkov radu typového Mi, najmä Mi-8 a 17. Jej súčasťou je aj Výcvikové centrum, kde sa školia osádky týchto vrtuľníkov z celého sveta. Centrum je využívané sedem dní v týždni.

„Slovensko, ani okolité krajiny nevlastnia letový tréner na Mi-17. Preto sme radi, že sme sa dostali do spomínaného centra. Výcvik pozostával z desať a pol hodiny teoretickej prípravy a rovnakého času stráveného na letovom simulátore Mi-17 MTV. Účelom kurzu bolo pripraviť posádky vrtuľníkov na riešenie zvláštnych prípadov za letu. Od vysadenia motorov, jednotlivých systémov stroja až po záverečnú autorotáciu pri zlyhaní oboch motorov. Získali sme neoceniteľné skúsenosti. Prešli sme si postupy pri letoch vo vysokých nadmorských výškach v horských podmienkach, ale napríklad aj lietanie na ropné plošiny, pátracie lety. Všetko aj za sťažených denných a nočných podmienok. Viedli nás skúsení inštruktori, ktorí mali nalietaných aj vyše 20 tisíc hodín a bohaté skúsenosti. Radi sa s nami o ne podelili. Spomínam si hlavne na bývalého náčelníka bezpečnosti letov na severozápade Ruskej federácie. Sedemdesiatročný pán nás oboznámil s mnohými haváriami. S tým, čo bolo ich príčinou a ako sa v obdobných prípadoch zachovať, aby k takejto situácii nedošlo. Dozvedeli sme sa, že len v troch percentách prípadov zlyhala technika. Takmer vždy išlo o chybu ľudského faktora. Po takejto príprave sa cítim byť oveľa lepšie pripravený na plnenie úloh v Kosove. Bolo by dobré, keby od budúceho roku takýmto kurzom prešla

Prešovské vrtuľníky letia do Kosova

Rovnako ako pred vyše piatimi rokmi pri odlete do misie SFOR na území Bosny a Hercegoviny, aj teraz v prípade misie KFOR v Kosove sa stal veliteľom vrtuľníkovej jednotky major Ladislav Malák. Inšpektor bezpečnosti letov prešovskej leteckej základne s úsmevom poznamenáva, že si už na úlohu toho, kto vždy rozbieha zahraničnú misiu zvykol.

Slovenskí vrtuľníkari v Kosove nahradia svojich českých kolegov. Zástupcovia prešovskej vrtuľníkovej základne českej armády pôsobili s dvojicou vrtuľníkov Mi-17, 171 v silách KFOR v troch rotáciách od druhého apríla 2007.

Príslušníci prešovskej leteckej základne sú dnes podľa slov jej veliteľa plukovníka Miroslava Korbu oveľa

lepšie pripravení na svoju v poradí druhú zahraničnú misiu, ako tomu bolo v lete 2002 pred odletom do Bosny. Osádky strojov na dve trojmesačné rotácie vyberali práve spomedzi tých pilotov, ktorí mali už skúsenosti z misie SFOR. Rovnaké to bolo aj v prípade technického personálu.

„Doplnili sme ich o ďalších mladších, perspektívnych profesionálov. Naša letecká základňa je predurčená na takéto misie a príprava ľudí i techniky je dlhodobá. Som presvedčený o tom, že úspešne splnia všetky úlohy. Vláda Slovenskej republiky schválila 17. októbra vyslanie vrtuľníkovej jednotky do Kosova na obdobie od 16. decembra 2007 do 16. júna 2008. Budú tam vždy dva vrtuľníky Mi-17, 35 príslušníkov lietajúceho a zabezpečujúceho personálu. Predpokladá sa nálet na jeden

každá osádka vrtuľníka Mi-17. A aby ho neskôr absolvovala raz do roka," konštatuje major Ladislav Malák. V súčasnosti má na rôznych typoch vrtuľníkoch nalietaných vyše 2050 hodín.

NAD KOSOVSKÝMI „TATRAMI“

Skúsenosti z misie SFOR v Bosne má aj kapitán vrtuľníka nadporučík František Zsoldos. Doteraz nalietal vyše 900 hodín. V Kosove však bude tentoraz pôsobiť ako letovod jednotky. Preto bolo jeho hlavnou starosťou zohnať všetky potrebné mapové podklady. Priznáva, že získať kvalitné mapy bol určitý problém. „Dôkladne som si ich preštudoval. Rovnako, ako v prípade Bosny ide o krajinu s malou hustotou dopravnej infraštruktúry, vysokými horami i stále zamínovanými oblasťami.

Podrobne som si prešiel všetky terénne i ostatné prekážky pri lietaní. Najmä hory, komíny, nie veľmi dobre označené vedenia vysokého napätia. Na rozdiel do Bosny, kde boli kopce doslova všade je Kosovo kotlinou, ohraničenou zo všetkých strán pomerne vysokými kopcami. Často presahujú výšku dvetisíc metrov. Samotná základňa Šajkovac leží v nadmorskej výške 720 metrov. Čakám, že mi táto misia ešte viac pomôže v získaní nových skúseností. Najmä z plánovania uskutočňovania letovej činnosti podľa štandardov NATO," hovorí nadporučík Zsoldos.

Kapitán Oliver Straka má vo vrtuľníkovej jednotke v misii KFOR na starosti logistiku. Spoločne s majorom Malákom bol v Kosove dva razy (vo februári a septembri) na rekognoskácii priestoru, v ktorom budú pôsobiť. „Na rozdiel od Bosny, kde sme pôsobili v Bugojne spoločne s holandskou vrtuľníkovou jednotkou budeme v Šajkovaci sami a musíme si zabezpečiť všetky činnosti. Od leteckého paliva, technických plynov až po zabezpečenie letov. Aj preto je naša jednotka v Kosove početnejšia. Máme 35 príslušníkov velenia, technického i vrtuľníkového roja (v Bosne ich bolo 21). V Bugojne sme mali k dispozícii spevnené plochy. V Šajkovaci nás čaká len provizórny priestor vedľa vodárne. Je spevnený oceľovými roštami. Vymenili sme si skúsenosti z Čechmi, ktorí tam pôsobili pred nami. Určitou nevýhodou je, že svoju misiu začíname v zimnom období. A zima dokáže byť najmä v Kosovských kopcoch poriadne krutá s množstvom snehu. Preto berieme so sebou aj dostatočnú zásobu náhradných dielcov," pripomína kapitán Straka.

Náčelník štábu jednotky kapitán Róbert Farkaš, ktorý musel pripraviť a spracovať všetky potrebné dokumenty

upozorňuje, že prešovské vrtuľníky nebudú pôsobiť len v provincii Kosovo, ale v celom operačnom priestore síl KFOR. Všade tam kde majú zásobovacie základne. Reálne ich teda čakajú lety aj nad Macedónskom, Albánskom, Bosnou a Hercegovinou, Chorvátskom či Srbskom.

CERTIFIKÁCIA BOLA MÍĽNIKOM

Podľa veliteľa základne plukovníka Miroslava Korbu bola určitým míľnikom v príprave vrtuľníkovej jednotky jej úspešná Národná certifikácia koncom apríla vo Vojenskom výcvikovom priestore Valáškovce. Vtedy v rámci komplexného štábného náviku jednotku hodnotila komisia pod vedením veliteľa vzdušných síl generálmajora Juraja Baránka aj za účasti pozorovateľov z Poľska. Deklarovaná jednotka plnila úlohy v súlade so zadáním Cieľa síl: Vzdušná preprava v priestore operácie aj s podporným prvkom NSE Hlohovec čatou zabezpečenia vrtuľníkového roja. Vtedy jej príslušníci úspešne zvládli plánovanie i uskutočnenie operácie podľa operačných postupov NATO. Plnili úlohy vysadzovania výsadvok i taktických jednotiek. Vojenský profesionáli boli preverení aj z individuálnych zručností v používaní prostriedkov RCHBO, streleckej prípravy, poskytovania prvej pomoci, ochrany pred požiarimi či vyslobodzovania osôb v nebezpečných situáciách.

Techniku bude mať vo vrtuľníkovej jednotke pod palcom starší inžinier technického krídla kapitán Juraj Sepeši. „Vrtuľníky sú pripravené. Mali by bez nejakých väčších problémov vydržať tri mesiace v Kosove, kým nebudú vystriedané ďalšou dvojicou strojov. Pred časom boli v trenčianskych leteckých opravovniach moder-

nizované podľa štandardov NATO, ďalšie práce sme na nich urobili u nás v Prešove. Oproti misii SFOR majú dnes vrtuľníky namontované modernejšie systémy GPS. Na rozdiel od Bugojna sa musíme spoliehať sami na seba, byť sebestační. Ak nebudeme schopní niečo sami vyriešiť, príde pomoc z Prešova. Ako v Bosne, keď nám prudká búrka s krúpami poškodila rotorové listy a museli sme ich vymeniť. Pre všetkých našich príslušníkov technického krídla, ktorí sa postupne v Kosove vystriedajú, to bude zároveň dobrá previerka ich schopností pracovať v poľných podmienkach, ďaleko v cudzine bez domáceho technického zázemia. Na prešovskú základňu sa budú stroje vracaf len na predpísané práce," vysvetľuje kapitán Sepeši, ktorý v misii SFOR pôsobil šesť mesiacov.

V POHOTOVOSTI AJ BAMBI VAK

Pre veliteľa technického roja kapitána Daniela Fabiána to naopak bude prvá zahraničná misia. „Dôkladne sme si precvičili zabezpečenie denného i nočného lietania, aj prácu s bambi - vakom. Lebo na rozdiel od misie v Bosne berieme so sebou na základe vyžiadania misie aj tento prostriedok na hasenie najmä lesných požiarov. Sme dobre pripravení," zdôrazňuje kapitán Fabián. S jeho slovami súhlasí aj starší dôstojník elektro a špeciálneho vybavenia nadporučík Patrik Gonda. Podľa neho zimné podmienky preveria hlavne funkčnosť protinámrazového systému a generátorov.

Na margo hasiaceho bambi - vaku, ktorý Prešovčania berú do Kosova treba doplniť, že provincia v tohtoročnom suchom období zažívala množstvo požiarov. Mnohé z nich boli úmyselne založené a miestna vlá-

da nemá žiadne technické prostriedky, ktoré by ich dokázali zlikvidovať najmä v neprístupnom horskom teréne. Slovenské vrtulníky Mi-17 budú pôsobiť priamo pod veliteľom síl KFOR. Budú to vlastne jediné väčšie vrtulníky, ktoré má k dispozícii na prevoz ľudí, techniky i materiálu. Náklad môžu dopravovať buď v nákladovom priestore, alebo v podvese.

NECHCE UŽ ZAŽIŤ BOSNIANSKE VIANOCE

Major Malák i jeho kolegovia, ktorí sa zúčastnili na rekognoskácii priamo v Kosove si pochvalovali spoluprácu s českými kolegami. Oboznámili ich s konkrétnymi podmienkami zabezpečenia letovej činnosti zo základne Šajkovac. „Absolvoval som s nimi aj oboznamovací let v priestore. Vieme, že situácia sa v provincii môže po neúspešných rokovaní medzi srbskou a albánskou stranou veľmi rýchlo zmeniť k horšiemu. Pripravovali sme sa aj na plnenie úloh v takejto situácii. V Bosne sme prevážali odmi-

novacie tímy, v Kosove budeme v prípade potreby premiestňovať špeciálne zásahové jednotky. Vrtulníky sú opancierované, majú prvky pasívnej ochrany. Do konca januára máme prisľúbené, že nám dodajú vhodné taktické vesty. Zatiaľ máme terajšie súčasti vesty uložené v batohu vo vrtulníku. Podľa sľubov by mali byť do konca budúceho roku doradené aj otázky nášho celkového leteckého výstroja. Dúfame, že sa to zasa neodďialí ako v tomto roku,“ pripomína veliteľ vrtulníkovej jednotky major Ladislav Malák.

Medzi pozitívna činnosti v Kosove on i jeho kolegovia počítajú, že budú pôsobiť zo základne, kde si budú pripadať tak trochu doma. Veď okrem nich sú tam ďalšie stovky českých a slovenských vojakov, veľmi blízka česká kuchyňa. „Len dúfam, že tie Kosovské Vianoce budú veselšie ako v Bosne, keď nám tam práve na sviatky padol vrtulník,“ želá si major Ladislav Malák. S vojakmi odchádzajúcimi do Kosova, ako aj s ich kolegami, ktorí budú plniť svoje povin-

nosti v Afganistane, sa 3. decembra na Námestí legionárov v Prešove slávnostne rozlúčil minister obrany SR František Kašícký a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík.

Jozef ŽIAK
Foto **Peter DOVINA**

SKÚSENOSTI Z BOSNY

Príslušníci Leteckej základne generálplukovníka Jána Ambruša z Prešova majú za sebou už jednu skúsenosť zo zahraničnej misie. Zhodou okolností tiež na Balkáne. Od 1. septembra 2002 do 19. decembra 2003 pôsobila prešovská vrtulníková jednotka v misii SFOR na území Bosny a Hercegoviny.

Úlohy plnila spoločne s príslušníkmi Holandského kráľovského letectva zo základne v meste Bugojno a patrila pod veliteľstvo mnohonárodnej brigády Juho-východ so sídlom v Banja Luke. Dva slovenské dopravné vrtulníky Mi-17 podľa potrieb velenia prevážali náklad i osoby. Napríklad aj členov odmiňovacích tímov.

Celkovo slovenské vrtulníky absolvovali nad hornatým územím Bosny a Hercegoviny 848 vzletov, nalietali 403 hodín a prepravili 1 500 osôb a vyše 100 ton rôznorodého materiálu. V Bugojne pôsobil 21-členný kontingent, ktorý sa vymenil celkom štyrikrát. Veliteľom kontingentu bol do februára 2003 vtedy kapitán Ladislav Malák, ktorého potom vystriedali major Peter Korba a major Peter Kríž.

Tienistou stránkou misie v Bosne sa stala 24. decembra 2002 havária vrtulníka Mi-17, pri ktorej sa zranila posádka a jeden z jej členov má trvalé poškodenie svojho zdravia.

Príbeh vojaka

Rotmajster Peter Andreánsky strávil v misiách päť rokov a dva mesiace. Dnes slúži v Martine vo Výcvikovej jednotke vojenských misií ako inštruktor vodičskej prípravy. Vojakov, ktorí odchádzajú na Balkán, učí základy srbo-chorvátčiny.

Vojenská rodina. Stabilný pilier v živote vojaka – profesionála. Život vo vojenskej rodine má svoje špecifiká. Čo prežívajú matky, manželky, manželia a deti vojakov a vojačiek, kým doma čakajú, kedy sa manžel, otec, mama či syn vráti z cudziny? V zahraničných operáciách môže byť hranica medzi životom a smrťou veľmi krehká...

V PEKLE BALKÁNSKEJ VOJNY

Prvú ponuku vycestovať dostal v roku 1993, do vojny zmietanej Juhoslávie. V UNPROFOR v bosniatskom meste Vareš začínal ako veliteľ družstva opráv, neskôr bol zástupcom veliteľa čaty. Otvorene hovorí o dôvodoch. „Poviem rovno, bola to šanca zlepšiť našu finančnú situáciu. Hoci manželka s mojim odchodom nesúhlasila, šiel som. Po 14 mesiacoch som sám požiadal o uvoľnenie. Ľudia tam zomierali, niektorí moji priatelia sa nevrátili domov. Čítil som, že musím odísť. Kto bol v misii, vie, o čom hovorím.“ Vrátil sa do civilu, v tom čase armáda uzatvárala kontrakty s ľuďmi iba na čas vyslania. „Vtedy sa o nás po návrate nikto nestaral. Boli sme poznačení tým, čo sme tam prežili. Mnohí moji

priatelia skončili na šikmej ploche, pretože nezvládli prechod z misie do normálneho života a nevedeli sa vyrovnáť so spomienkami. Vtedy mi manželka a moje deti boli najväčšou oporou. Dnes sú našťastie podmienky návratu pre veteránov oveľa lepšie.“

RODINA BEZ OTCA

Kým bol Peter vonku, jeho rodina musela fungovať ďalej. „Manželka nesúhlasila so žiadnou mojou misiou. Odchody boli pre ňu ťažké, pretože som sa vždy lúčil s tým, že sa nemusím vrátiť. Ale ja som chcel zabezpečiť rodinu. Všetko som robil pre svoje tri deti. Čas, ktorý som strávil v misiách a nie s nimi, im už ale nikdy nevyhľadám, čo je mi veľmi ľúto. Dnes žijú s manželkou, ale stále sú pre mňa na prvom mieste,“ hovorí Peter. Jeho manželka sa ho po 11 rokoch manželstva rozhodla opustiť. Pani Svetlana Andreánska má vlastný uhol pohľadu. „Keď šiel do misie prvýkrát, zmierila som sa s tým. Potom sa stalo samozrejmosťou, že je preč. Deti si od neho odvykli. Vyčlenil sa z rodiny. Bol u nás nie doma, bol hosť. Naučili sme sa žiť sami, otec nám prestal chýbať.“

Po návrate z misie majú vojaci často problém začleniť sa do sociálnych väzieb v rodine. Zvyknú si na život, kde nemusia riešiť bežné problémy s deťmi, v domácnosti. Na druhej strane aj rodina sa naučí žiť bez neho, manželka musí zvládať aj mužské záležitosti. Nahradí otca a najhoršie je, ak zistí, že muž – otec v rodine už nechýba. Peter pri rozhovore presne vystihol aj vplyv misií na človeka. „Veľa ľudí mi povedalo, že som sa zmenil. Každá misia zanecháva stopu. Po návratoch z ďalších som bol nervózný, náladový. Zážitky sa

vracali, dobré aj zlé. Už po prvej misii mi manželka povedala, že by som sa mal viac venovať rodine a neriskovať tak. Nepočúval som ju.“ Peter odchádzal znovu a znovu a bolo to jeho slobodné rozhodnutie. „Už v prvej misii som stretol kamarátov na celý život. Nesmierne si vážim ľudí, ktorí pracovali v mojom tíme,“ hovorí o svojich spolubojovníkoch, ktorí v misiách tvorili jeho „náhradnú rodinu“. Od polovice roku 1996 – do polovice 1997 bol zástupcom veliteľa čaty v UNTAES vo Východnom Slavónsku. Dva a pol roka strávil v Etiópii a Eritrei v misii UNMEE a naposledy bol v Afganistane ako veliaci poddôstojník rotý. „Keď som prvýkrát videl juhoslovanské deti a podmienky, v akých žijú, sadol som si aj s kolegom do auta a plakali sme. Čo tu robíme, to predsa nie je náš problém, hovorili sme si. Ale po prehodení sme si uvedomili, že naša pomoc tam má veľký význam. Slovinci urobili v Juhoslávii kus poctivej roboty,“ hovorí Peter Andreánsky. „Chcel som pomôcť. Videl som v tom zmysel života. Dopredu ma hnala môj tím, s ktorým sa dali robiť zázraky. Keď sme odchádzali z Afriky, Afričania stáli popri ceste a plakali, že Slovinci idú preč. V Etiópii v meste Adiguala pomenovali po Slovaku jednu ulicu. To je pre mňa väčšie ocenenie ako dolár.“

ZOSTAL SÁM

Na druhej strane, častými pobytmi vonku zanedbával svoju rodinu a málo si uvedomoval, ako jeho najbližší trpia. „Je dobrý vojak aj dobrý človek. Ale akoby uprednostnil pomoc iným ľuďom pred rodinou. Tam treba byť, tam treba pomôcť... a znova odišiel. Pre mňa je rodina základ, zázemie. Už to ďalej nemalo zmysel. Mám len jeden život, chcem ho prežiť plnohodnotne, v kompletnej rodine,“ hovorí pani Andreánska. „Keď bol problém, riešili sme ho cez telefón. Keď som mala zdravotné problémy, nemal ma kto podržať, pretože bol preč. Treba z niečoho žiť, ale peniaze nie sú všetko.“ Po 11 rokoch spoločného života sa rozhodla odísť.

Dnes má Peter Andreánsky 42 rokov. S rozhodom sa vyrovnával ťažko, s manželkou má však stále korektný vzťah. „Misie mi dali veľmi veľa. Ale zobrali mi rodinu. Ak by som mohol vrátiť čas, šiel by som znova, no nie tak často. Možno sme mohli niektoré problémy riešiť ináč, možno som jej mohol ustúpiť. Nesieme s manželkou určitú krížu za to, že sme dopustili rozpad rodiny. My sme ani jeden nevyhrali, ale prehrali deti, ktoré za nič nemôžu.“

Veľmi ťažko sa počúvajú tieto slová. Pravdou je, že kvôli náročnosti vojenského povolania je rozvodovosť vojenských rodín vysoká. A že aj tieto vianoce nie málo bývalých účastníkov misií bude prežívať bez svojich niekdajších rodín. Životní partneri vojakov musia byť veľmi trpezliví, milujúci, musia byť oporou aj vo chvíľach, keď by sami potrebovali pomoc. Preto aj ja ako manželka vojaka, ktorý prešiel misiou, apelujem na vás – vážte si svoje rodiny. Sú tým najcennejším, čo máte.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

„Aby boli Vianoce radostné, treba si vyčistiť nielen dom, ale aj srdce“

Jozef kardinál Tomko - jedinečná osobnosť slovenského národa, dlho pôsobiaci v šírení kresťanských ideálov a viery, medzináboženského dialógu a porozumenia v medzinárodnom meradle. Pri jeho návšteve Slovenska na jeseň t. r. sme ho požiadali o vianočný rozhovor.

Narodil sa 11. marca 1924 v Udavskom. Po štúdiách na Slovensku od roku 1945 študoval a pôsobil v exile v Ríme. Za kňaza bol vysvätený v roku 1949. Biskupskú konsekráciu mu udelil pápež Ján Pavol II. v roku 1979. V roku 1985 bol ako arcibiskup

menovaný za kardinála a prefekta Kongregácie pre evanjelizáciu národov. Riadil šírenie pápežského misijného diela a evanjelizáciu medzi národmi sveta. Zastával vysoké funkcie v katolíckej cirkvi a v Rímskej kúrii Svätej stolice. Získal doktoráty z teológie, sociológie a práv. Má zásluhy na vybudovaní Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Stal sa symbolom a svedkom kresťanskej viery Slovákov. Vykonal asi 100 ciest na rôzne svetadiely. Stál pri zrode 180 nových diecéz. Vysvätil 62 biskupov a mnoho kňazov. Napísal viac ako 20 kníh. Bol ocenený 10 čestnými doktorátmi a významnými oceneniami a rádmi vo svete.

• Vaša Eminencia, čo pre vás znamenajú Vianoce?

Francúzsky spisovateľ André Frossard napísal knihu „Boh je, ja som ho stretol“. Pochopil tajomstvo Vianoc ako tajomstvo vtelenia. Povedal: „Ja mám stále Betlehem pred sebou, každý deň sú pre mňa Vianoce, lebo každý deň je so mnou Boh, ktorý sa zrodil, ktorý sa stal človekom.“ Vianoce sú sviatok narodenia Pána Ježiša Krista. Boh, ktorý je vysoko nad nami, sa k nám znížil natoľko, že sa stal jedným z nás v podobe bezbranného Dieťaťa. Tu sa musíme aj my zamyslieť a pochopiť, že Boh je láska, ktorá

sa stala Telom. To je podstata a pravá hĺbka Vianoc. Lebo sviatky prejdú, sviečky zhasnú, jedlá a sladkosti sa zjedia, všetko vonkajšie zmizne. Len podstata ostáva. A tou je Boh, ktorý ostáva s nami stále ako vtelený Boh - Ježiš Kristus. Vonkajšok si môžeme spraviť podľa tradície, ale nesmieme zabudnúť na duchovnú podstatu. Keď si ju osvojíme, potom aj Vianoce ostávajú ako čosi vzácne a nechávajú stopu v duši aj pre život. Ludské aj kresťanské hľadisko Vianoc je teda spojené a neoddeliteľné. Ak nie sú kresťanské, tak aké sú?

• Ako si spomínate na Vianoce, ktoré ste prežívali v detstve a na štúdiách?

Ako dieťa si spomínam hlavne na mráz, vrždiaci sneh pod nohami, stromček, večeru, polnočnú omšu. Na Vianoce sme sa doma zišli všetci. Nálada bola rodinná. Keď bolo všetko pripravené, prišiel otec so slamou do slávnostnej chyže a začal príhovor. Rozviazal slamu, ktorú sme ako deti rozniesli po izbe, zažali sme sviečky na stromčeku a začala sa večera. Nikto nesmel odísť od stola. Stôl bol prikrýty senom, bochníky chleba na okraji, oblátky uprostred a pod stolom reťaz a sekera ako biblický obraz,

že reťaze hriechu sú preťaté príchodom Ježiša Krista Spasiteľa. Potom sa ujala slova matka. Začala modlitbou, zobrala med, prstom ním urobila krížik na čelo všetkých, rozhádzala orechy, ktoré sme ako deti hľadali v slame, rozdelila oblátku a podávala tradičné slovenské vianočné jedlá. Nezabudla zhodiť do nádoby z každého jedla pre zvieratá, aby aj oni boli účastní vianočnej štedrosti. Ak sa náhodou ocitol nablízku žobrák, aj toho zobrala ku stolu. To boli prejavy ľudovej zbožnosti, ktorá však aj v našej rodine chápala do hĺbky podstatu kresťanstva a Vianoc. Potom sa išlo na krásnu polnočnú omšu. V seminári som si zvykol, že sa domov nechodilo. Tam sme mali svoje oslavy ako seminaristi s predstavenými. Počas štúdií v Ríme ešte nebolo toľko stromčekov, boli hlavne jasličky. Doma v rodinách dali do jasličiek sošky Ježiška, v kostoloch bývali obrovské umelecké jasle. Chodilo sa na návštevy rodín, na návštevy kostolov. Spolu s Čechmi sme aj my v kolégiu spievali koledy a slávili.

• *Zažili ste Vianoce aj v exotickom prostredí ako prefekt Kongregácie pre evangelizáciu národov?*

V exotickom africkom Kongu sme raz slávili spolu s komunitou poľských misijných kňazov a sestier. Bola tropická horúčava, vlhko. Žiadny stromček, či sneh. Boli síce poľské opuatky, fučky, koľady, boli naše tradičné jedlá, ale až vtedy - keď sme uvideli, ako sa zbehli africké deti a cez otvorené okná bolo vidno plno bielych zubov a čiernych očí, kučeravých hlávok, čo zvedavo pozerali, prečo mi tak spievame - vtedy som si opäť uvedomil, čo je podstatné na Vianociach – zase len Boh v milom malom Dieťati.

• *Eminencia, ako vidíte službu človeka v ozbrojených silách?*

Cieľom vojska nesmie byť útočenie, nadvláda či ukrutnosti. Má to byť prostriedok obrany mieru, obrany človeka, ľudských práv. Zažil som na viacerých miestach v Angole či v Ugande pravé následky vojen. Postihnuté a zmrzačené deti od mín. Alebo malých vojakov - ešte deti so samopalmi väčšími ako oni sami, keď nás po pristátí chceli v buši kontrolovať. Pamätám aj na biskupa Buzalku, vojenského vikára cez vojnu. Skvelý človek, svätý človek, mal krásne meditácie ako rektor v seminári. Nikdy si neprial vojnu. V Levoči na púti som videl našich vojakov, aj cudzích z iných krajín... Je to pekné, je to súčasť života, majú miesto v cirkvi.

• *Potrebuje človek v ozbrojených silách vieru, kaplánov?*

Profesionálni vojaci to sú tiež aj veriaci ľudia. Pre ich službu a sťažené rodinné pomery treba vnútornú silu. Tiež

potrebujú Boha, hlbší pohľad na život, hlbšie osobné šťastie, oporu, aj morálnu oporu. Človek sám je slabý. Keď nemá „nad sebou“ nikoho, keď je, ako sa hovorí, „neveriaci“, podľa čoho má konať, ako sa má vyjadriť? Je mu ťažšie zachovať nejaký príkaz, nejakú líniu. Keď má vojak vieru, keď pozná a má Boha, vie, že ten Boh nie je na to, aby bol sudcom, ktorý trestá, ktorý len hľadá, aby ho prichytil pri niečom zlom. Keď vie, že Boh je láska, ktorý za neho zomrel, za jeho hriechy, aj za to, čo mu v srdci ničí pokoj, vo svedomí, kde to škriabe, potom vojak vie, že tento Boh aj za neho zaplatil za to všetko, a jednoducho ho spasí. Stačí, aby uznal svoju vinu a napravil sa. Taký pohľad každý potrebuje. A k tomu je ordinariát a jeho kapláni dôležití. V Taliansku sa spomína, ako si na Pieve vojaci vymieňali darčeky, slávili Vianoce, nebojovali, bol mier. Vďaka poznaniu Boha a viere.

• *Otec kardinál, spomínate si na nejaké veselé zážitky s vojakmi?*

Keď sme chodili s pápežom Jánom Pavlom II. na cesty zo štátu do štátu, na letiskách bývali hymny, privítania s vojenskými poctami. Každá armáda mala iný druh pochodu. S vtedajším štátnym sekretárom Svätej stolice kardinálom Agostinom Casarolim sme vždy tipovali, či to bude anglický, nemecký, alebo ruský druh pochodu. Bavili sme sa na tom, ako vysoko dvíhali nohy, aké mali čižmy. Počúvali sme aj vojenské hudby, ako hrali štátne hymny. A keď sa hrala Vatikánska hymna, tak sme sa zabávali na tom, že tú istú hymnu v každom štáte zahrli ináč. Preto sme potom vždy s humorom očakávali, aké a koľké vydanie vatikánskej hymny začujeme.

• *Eminencia, čo by ste odkázali vojakom v súvislosti s nadchádzajúcimi vianočnými sviatkami?*

Bolestne som vždy pri cestách po svete pociťoval nedostatok pochopenia Vianoc. Aj v Tokiu. Bola síce vianočná nálada, samé americké vianočné piesne, výzdoba, ľudia chodili, behali, kupovali darčeky. Ale bolo to prázdne,

smutné. To je bolestné prežívanie prípravy na Vianoce, keď vidíte tú prázdnotu, tú naháňačku. My môžeme tiež sklznúť do situácie, že nakoniec sa z Vianoc stane len komerčná záležitosť a prázdne nakupovanie darčiekov. Darček môže byť spojený s Vianocami, lebo darček by mal byť prejav lásky, a kde koluje láska, to už pripomína Božiu lásku. Aj my sme dostali najväčší dar z neba - Ježiša Krista. Preto sa dávajú darčeky práve na Vianoce. Lenže na to podstatné, čo je zmyslom Vianoc sa zabúda. Aby sme sa teda aj my nedostali tam, kde sú tí, ktorí nepoznajú Krista, ktorí to, čo videli v Amerike, si len preniesli do života bez myšlienky, bez ducha. A tak našim vojakom a ich rodinám odkazujem, že najlepšia príprava na Vianoce je spraviť si veľké čistenie „domu“. Vyčistite si dom počnúc od srdca a uvidíte, že prežijete radosť Vianoc.

Text a foto **mjr. Tíbor UJLACKÝ**

Radosť a pokoj a plnosť sviatky narodenia Ježiša Krista, v ktorom sa nám zjavila Božia Láska, prajeme vám všetkým!

Jozef kard. Tomko

Rakúska medaila pre generála Bulíka

V Centre prípravy k nasadeniu v rakúskom Gotzendorfe sa 23. novembra uskutočnil slávnostný nástup rakúskych a slovenských vojakov pred ich odchodom do misie OSN UNDOF na Golanské výšiny. Pri tejto príležitosti odovzdal rakúsky minister obrany Norbert Darabos náčelníkovi Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálovi Ľubomírovi Bulíkovi vysoké rakúske vyznamenanie: Veľký zlatý čestný odznak za zásluhy o Rakúsko republiku, ktoré mu udelil rakúsky prezident za zásluhy v oblasti vojenskej politiky a najmä bilaterálnych vzťahov.

Norbert Darabos i náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl Rakúskej republiky generál Roland Ertl zdôraznili vo svojich vystúpeniach, že počas výkonu funkcie generála Bulíka sa zintenzívnila vzájomná spolupráca. Osobitne v oblasti ochrany pred katastro-

fami a v oblasti radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. Špecialisti jednotiek ABC rakúskeho Bundesheeru absolvovali len v tomto roku už dvakrát niekoľkokrát praktický výcvik vo Výcvikovom a testovacom centre radiačnej, chemickej a biologickej ochrany v Zemianskych Kostoľanoch. Rozvíja sa spolupráca medzi vzdušnými silami oboch štátov, študenti rakúskej vojenskej akadémie uskutočnili svoje odborné stáže na Slovensku.

„Som veľmi rád, že medzi našimi susednými krajinami i ozbrojenými silami je veľmi dobrá spolupráca. Svedčí o tom aj spoločná účasť rakúskych a slovenských vojakov v zahraničných misiách. Spolupôsobili v silách KFOR v Kosove, v spoločnom Rakúsko - švajčiarsko-slovenskom prápore a práve teraz odchádza už 20. slovenský kontingent do mierovej misie OSN UNDOF na Golanských výšinách v rámci rakúskeho práporu. Som rád, že na Cypre v misii UNFICYP nás vystriedali práve slovenskí vojaci,“ poznamenal generál Roland Ertl.

Dekrét pre nového veliteľa

Novým veliteľom Síl výcviku a podpory Ozbrojených síl (SVPOS) Slovenskej republiky sa stal generál Miroslav Kováč, ktorý doteraz zastával funkciu náčelníka štábu Personálneho manažmentu Generálneho štábu OS SR. Na poste vystriedal Jána Kačmára odchádzajúceho do zálohy. Generál Kováč vyštudoval Vysokú vojenskú školu pozemného vojska vo Vyškove, Vojenskú akadémiu v Brne i Akadémiu generálneho štábu v nemeckom Hamburgu. V uplynulom období zastával mnohé veliteľské a riadiace posty v ozbrojených silách. Okrem iného bol aj zástupcom veliteľa pozemných síl. „Ďakujem svojmu predchodcovi, generálovi Kačmárovi za prácu, ktorú vykonal. Budem sa snažiť, aby Sily výcviku a podpory v nadchádzajúcom období úspešne splnili všetky úlohy, ktoré im vyplývajú aj z procesu ich ďalšej transformácie pre potreby rezortu,“ povedal nový veliteľ Síl výcviku a podpory, ktorý sa svojej funkcie ujal 1. decembra 2007.

Stranu pripravil Jozef ŽIAK

Nikdy nehovor nikdy ...

Keď desiatnik Viktor Sabo pred desiatimi rokmi končil základnú vojenskú službu a na nádvorí martin-ských kasární vtedajšieho Školiaceho a výcvikového strediska pozemných síl odstihol a zahodil poslednú časť vojenského metra, povedal si, že ho tu už nikto neuvidí. A už vôbec nie v uniforme. „Osud však rozhodol inak. Znova som sa ocitol v tých istých kasárňach,“ dnes už s úsmevom spomína vojenský duchovný – dekan vo vysokom vojenskom školstve v Liptovskom Mikuláši poručík Viktor Sabo (na fotografii vľavo).

Rodák z Kalinova v okrese Poltár po maturite na strednej pedagogickej škole absolvoval v Bratislave Bohosloveckú evanjelickú fakultu. Ešte počas štúdií sa stretol s vojenským kňazom, plukovníkom Tomášom Semkom, ktorý ho oboznámil s možnosťou pôsobenia v ozbrojených silách. Vtedy to však Viktora príliš neoslovilo. Ani na stretnutí pred vysviackou vo Svätom Jure.

ROZHODOL PIATY JANUÁR

Odišiel spoločne so svojou manželkou, s ktorou vyštudovali bohosloveckú fakultu na svoje prvé pôsobisko do Východnej pod Tatrami. Bol kaplánom, manželka bola jeho administrátorom. Päť rokov mali na starosti vyše tisíc šesťsto duší. Zabezpečovali chod zboru, spevokolov pre deti i dospelých, rôzne športové a kultúrne akcie. Práve pri nich sa stretával s vojakmi z blízkeho Liptovského Mikuláša. Akcie sa organizovali aj v priestoroch vojenskej akadémie.

„Vojaci ma oslovili a povedali o tom, ako sa mnohé manželstvá profesionálnych vojakov po ich návrate zo zahraničných misií rozpadajú. O tom, že treba pracovať s ich rodinami, vojenskými dôchodcami, ale aj študentmi. Znova ma oslovil aj dnešný generálny duchovný Ústredia ekumenickej pastoračnej služby v Ozbrojených silách a Ozbrojených zboroch plukovník Semko. Začal som o tejto možnosti uvažovať. Ale rozhodol som piateho januára minulého roku. Prebudil som sa a povedal manželke Marcelke, že v sebe cítim poslanie ísť pastoračne pôsobiť medzi vojakov. Spýtal som sa jej na názor. Keby povedala nie, tak nejdem. Veď máme dve deti a moje rozhodnutie ovplyvní život celej našej rodiny,“ približuje svoje rozhodnutie poručík Sabo.

Čakalo ho prvé odlúčenie od rodiny. V Martine najskôr absolvoval základnú výcvikovú školu, potom v Liptovskom Mikuláši Dôstojnícky kurz pre absolventov vysokých škôl a Vstupný odborný dôstojnícky kurz v Národnej akadémii obrany. Po ich ukončení sa znova ocitol v známych martin-ských kasárňach, kde kedysi nedočkavo strihal meter. Jeho prvým pôsobiskom sa stala Poddôstojnícka akadémia, ktorá tam sídli. Od začiatku augusta sa presunul na Liptov, do vojenských akadémii.

DUCHOVNÝ OTEC STANO

„Nemôžem sa na nič sťažovať. Všetci, či už velitelia, učitelia alebo študenti ma prijali veľmi dobre. Ale asi najviac si vážim výbornú spoluprácu s katolíckymi vojenskými duchovnými v akadémii podplukovníkom Stanom

Šverhom. Spoznali sme sa už predtým, keď som chodieval na niektoré akcie do priestorov školy. Stanko ma všade uviedol, pomohol v začiatkoch. Povedal mi: Viktor vieš, ovocia tu bude menej ako v tvojom zbere vo Východnej, no o to bude sladšie! Mal pravdu. A je pre mňa akýmsi duchovným otcom. Veľmi si vážim, že keď ma inštalovali do úradu prišiel aj on. Pozval ma na obed, keď mali v akadémii stretnutie katolícki vojenski duchovní. Zisťujem, že ľudia si veľmi pozorne všimajú, ako spolu vychádzame. Podľa mňa je to celkom prirodzené. Keby sme my, predstavitelia kresťanských cirkví nevedeli nájsť k sebe cestu a vzájomne sa nepodporovali, asi len ťažko by sme oslovili ľudí,“ s presvedčením v hlase vyhlasuje 31-ročný vojenský duchovný.

Dochádza do neďalekej Východnej a pomáha manželke pri práci v zbere. Priznáva, že bývalí farníci boli spočiatku trochu neprijemne zaskočení jeho rozhodnutím. Veď si ho chceli zvoliť za farára. Aj sa trochu báli, ako to všetko bude stíhať žena – farárka. Dnes sa upokojili. Všetko funguje ako má, a ako s úsmevom Viktor priznáva, farníci mu dokonca povedali, že manželka má ešte lepšie kázne ako on. Vo Východnej bol zvyknutý, že na služby Božie prichádzalo vyše sto ľudí. V kaplnke akadémie sa stretáva so štyrmi, šiestimi či desiatimi ľuďmi.

VYŠLIAPAŤ SI CESTIČKU K ĽUĐOM

„Možno práve to ma láka, že ľudia neprichádzajú do stánku automaticky ako v dedine. Treba si k nim trpezlivo vyšliapať cestičku. Vypočúť si ich. Je dôležité, aby vo mne videli predovšetkým človeka. So všetkými chybami. Človeka, ktorý je vojenský profesionál, stará sa o svoju rodinu, vychováva svoje deti. Keď bude treba, pôjdem aj do zahraničnej misie. Z evanjelických duchovných tam síce zatiaľ nikto nebol, ale s manželkou sme spolu prebrali aj takúto možnosť polročného odlúčenia. Nebude to ľahké, ale ako by som mohol vojenskými profesionálom radiť, keby som to sám nezažil. Veď práve tam potrebujú vojaci prítomnosť kňaza, ktorý by im pomohol v odlúčení od rodiny. Budú vidieť, že im nehovorím nič vzdialené, lebo ja sám som v takej istej situácii,“ nahlas uvažuje poručík Sabo. Je športovo založený. Vídáť ho spoločne s vojakmi pri futbale (za starších žiakov bol dokonca vo výbere Slovenska), hrával hokej, holduje turistike. Svoje rozhodnutie z piateho januára minulého roku vôbec nelutuje. Cíti to ako svoje poslanie.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Spôsobilosti a kapacity EÚ

Response Forces (NRF) sú „notoricky“ známe. O tom, že aj EÚ disponuje vojenským nástrojom rýchlej reakcie - bojové skupiny EÚ (BGs), je informácií menej. Preto prinášame základné informácie o bojových skupinách EÚ.

Európska obranná a bezpečnostná politika (ESDP) uzre-la svetlo sveta na zasadnutí Európskej rady v Kolíne v júni 1999. Tvorí neoddeliteľnú súčasť spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (CFSP). Boli prijaté opatrenia, podľa ktorých EÚ musí mať kapacity pre autonómnú akciu podporovanú vierohodnou vojenskou silou, prostriedky na rozhodnutie o nej a schopnosť reagovať na medzinárodné krízy bez predsudkov k akciám NATO.

Kolínska Európska rada včlenila úlohy krízového manažmentu do procesu posilňovania ESDP = tzv. Petersberské úlohy (pomenované podľa miesta, kde sa v júni 1992 konala ministerská rada Západoeurópskej únie, ktorá ich formulovala). Sú to najmä humanitárne a záchranné úlohy, mierové operácie na udržanie mieru a úlohy bojových síl v krízovom manažmente. Tu boli aj po prvý krát všeobecne naformulované vojenské kapacity, t.j. 60 000 vojakov do 60 dní, do vzdialenosti 4000 km od Bruselu.

V dôsledku prebiehajúcej globalizácie, ktorá prináša mnohé príležitosti, ale aj riziká, Európska rada v decembri 2003 prijala európsku bezpečnostnú stratégiu (ESS). Tento základný strategický dokument definuje hrozby, riziká i výzvy, ktorým bude EÚ musieť v budúcnosti odolávať. Sú to najmä terorizmus, šírenie zbraní hromadného ničenia, nespôľahlivé štáty a organizovaný zločin.

Proces budovania týchto spôsobilostí bol nazvaný Helsinky Headline Goal 2003 (HLG 2003). Keďže sa však

v priebehu tohto procesu nepodarilo dospieť ku konkrétnym výsledkom, ale i v dôsledku meniacej sa medzinárodnej situácie a nárastu nových hrozieb, bola potrebná jeho modifikácia.

V novembri 2003 na svojom zasadnutí ministri obrany odsúhlasili vypracovanie nového Headline Goal – Headline Goal 2010 (HLG 2010), ktorý pretransformoval úlohy vyplývajúce z Bezpečnostnej stratégie EÚ na konkrétne vojenské ciele. Rozsah Petersberských úloh bol rozšírený o spoločné odzbrojovacie operácie, podporu tretím krajinám v boji proti terorizmu a reformu sektoru bezpečnosti. Kladie veľký dôraz na zabezpečenie kvalitatívnych aspektov budovania obranných spôsobilostí, ako sú interoperabilita, nasaditeľnosť a udržateľnosť.

Významným procesom je budovanie spôsobilostí rýchlej reakcie (v súčasnosti prezentované koncepciou EÚ BGs).

SPOLUPRÁCA

Koncepciu bojových skupín EÚ (EU BGs) schválila Rada EÚ v júli 2004 (revidovaná bola v októbri 2006). Je súčasťou celkovej koncepcie rýchlej reakcie EÚ, ktorá tvorí jednu z fažiskových oblastí definovaných v Headline Goal 2010. Budovanie bojových skupín EÚ je konkrétnym príkladom pre „posilnenú a štruktúrovanú“ spoluprácu.

Do procesu budovania bojových skupín sa môžu zapojiť na dobrovoľnom základe všetky členské krajiny (ale i tretie krajiny), ktoré majú záujem a splňajú požadované kritériá.

Úvodnú operačnú spôsobilosť definovanú ako schopnosť zabezpečiť minimálne jednu bojovú skupinu EÚ dosiahla začiatkom roku 2005. Plnú operačnú spôsobilosť, t.j. schopnosť pokryť dve paralelné operácie s použitím BGs, Európska únia nadobudla od začiatku roku 2007.

Bojová skupina je špecifická forma rýchlej reakcie EÚ predurčená (ako jedna z možných spôsobilostí) pre európske operácie krízového manažmentu, v ktorých sa vyžaduje rýchle nasadenie. Predstavuje efektívny, koherentný balík síl, schopných viesť samostatnú operáciu, alebo vytvárať predvoj následnej operácie väčšieho rozsahu.

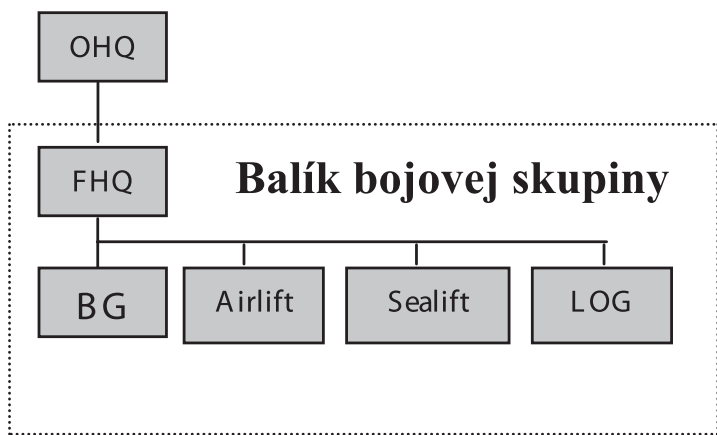
ZÁKLADNÉ PARAMETRE

Jadro bojovej skupiny tvorí ľahký peší, resp. mechanizovaný prápor posilnený o prvky bojového zabezpečenia a bojovej podpory (práporná skupina).

Balík bojovej skupiny obsahuje samotnú bojovú skupinu, veliteľstvo síl (FHQ), sily a prostriedky na zabezpečenie strategickú prepravu a ďalšie prostriedky dotvárajúce „samostatnosť“ zoskupenia. Balík bojovej skupiny môže byť vytváraný na základe viacnásobných síl, alebo na základe tzv. „Framework nation“ (predpokladaný počet 1500 osôb uvedený v koncepcii bojových skupín je iba orientačný a bol stanovený len z plánovacích dôvodov).

Štruktúra bojovej skupiny, explicitné i personálne obsadenie sa bude v konečnom dôsledku dotvárať podľa požiadaviek na konkrétnu operáciu (mission tailored). (vzhľadom na princíp dobrovoľnosti je zodpovednosť za zloženie a vybavenie BG len na poskytujúcej krajine, alebo krajinách, pochopiteľne vychádzajúc z predpokladaného rozsahu plnenia úloh stanovených v jednotlivých scenároch pre ich použitie. Z praktického hľadiska to znamená, že vyčleňované BGs sa pohybujú v počtoch od 1350 do 2800 osôb).

V súlade s ambíciou EÚ definovanou v Headline Goal 2010 musia vyčlenené bojové skupiny spĺňať kritériá hotovosti 5 – 10 dní od prijatia rozhodnutia.

ROZSAH PREDPOKLADANÝCH ÚLOH

Bojové skupiny sú predurčené predovšetkým do operácií krízového manažmentu, v ktorých sa predpokladá bojové nasadenie, berúc pritom do úvahy ich limitovanú veľkosť. Podľa analýz a hodnotení potenciálnych krízových oblastí (EÚ Watchlist) sa za najpravdepodobnejšie predpokladá nasadenie bojových skupín v africkom regióne. Z hľadiska plánovania operácie to znamená počítať s nasadením až do vzdialenosti 6000 km od materských základní.

Východiskom pre rozvoj koncepcie BGs je päť scenárov, ktoré boli použité ako základné plánovacie predpoklady pre použitie BGs.

Za najťažší je považovaná **Separácia znepriatelených strán** s použitím vojenskej sily. Tento scenár predpokladá nasadenie síl podľa čl. 7 zmluvy o EÚ, t.j. peacemaking. Scenár je vypracovaný v dvoch alternatívach: rýchla separácia a tzv. robustná separácia.

Scenár **„Evakuačné operácie“** predpokladá zabezpečenie evakuácie do 2000 občanov Únie z územia vojnového konfliktu. Scenár je vypracovaný v dvoch alternatívach: v ľahšej, ktorá predstavuje iba samotnú evakuáciu a ťažšej, ktorá ráta aj s dlhšou prítomnosťou vojsk EÚ.

Scenár **„Stabilizácia, rekonštrukcia a podpora reformy bezpečnostného sektora“** je zameraný najmä na súčinnosť vojenských a civilných nástrojov v konsolidačnom období. Z vojenských úloh to predstavuje najmä výcvik a poradenskú činnosť pri reforme bezpečnostného sektora (príkladom takejto operácie môže byť EUSEC Kongo).

Scenár **„Prevencia konfliktov“** predstavuje rýchly a rozhodný zásah vojsk EUFOR (mandát čl. 7), ktorý odradí danú krajinu od úmyslu vojenskou silou zabráť územie susedného štátu. Tento scenár je zameraný najmä na rýchle nasadenie, kde rozhodujúcu úlohu zohráva strategická prera.

Pri scenári **„Podpora humanitárnym operáciám“** je hlavnou vojenskou úlohou vytvorenie bezpečného prostredia a asistancia humanitárnym organizáciám (napr. typ operácie ako bol UNPROFOR).

Vychádzajúc z ambícií EÚ a ponúk členských krajín koncepcia EU BGs stanovila schopnosť v takmer tom istom čase spustiť a viesť 2 simultánne operácie.

Koncepcia predpokladá nasadenie a pôsobenie v totálne nehostinnom prostredí, bez možnosti využitia miestnych zdrojov a infraštruktúry. Bojové skupiny musia byť sebestačné minimálne na

30 dní a udržateľné do 120 dní s dodatočným doplnením zásob. V koncepcii BGs sú za celý presun, t.j. presun z miesta stálej dislokácie konkrétnej jednotky až do miesta operácie, zodpovedné členské krajiny vytvárajúce bojovú skupinu.

Rozhodujúca zodpovednosť je na framework nation. Všetky náklady (s výnimkou strategickej prepravy - platí do konca roku 2008 - a nákladov na činnosť OHQ) znášajú krajiny poskytujúce BGs. Pre plánovanie, prípravu a vykonanie sa využívajú postupy, procedúry a koordinačné mechanizmy NATO (RSOM, ADAMS systém a pod.) kedykoľvek to je vhodné.

Zodpovednosť za vyčleňované jednotky je na členskej krajine (na to sú vytvárané tzv. NSE). Koordinačnú funkciu a hlavnú zodpovednosť za celý balík bojovej skupiny má tá krajina, ktorá vytvára rámec bojovej skupiny (Framework Nation). Prípravu, ako i ostatné aktivity tohto procesu inštitúcie EÚ (EUMS) monitorujú, ale nekoordinujú.

SLOVENSKÝ VKLAD

Slovenská republika sa zaviazala participovať v dvoch bojových skupinách. V druhom polroku 2009 budeme pôsobiť v bojovej skupine vedenej ČR a v prvom polroku 2010 v bojovej skupine vedenej Poľskom spoločne s Nemeckom, Litvou a Lotyšskom.

Česko-slovenská bojová skupina EÚ (CZ-SK BG/2009 - 2. polrok, vedúca krajina - ČR) Predpokladaný príspevok OS SR do 300 osôb :mechanizovaná rota, čata rchbps, čata EOD, rota prepravy a zásobovania, ROLE 1, čata opráv techniky, skupina vojenskej polície, zastúpenie v FHQ.

Mnohonárodná bojová skupina EÚ pod vedením PL (PL-DE-SK-LT-LV/2010 - 1. polrok) SR plánuje prispieť približne 230 osobami: prepravné vrtulníky, ženijná jednotka, skupina vojenskej polície, zastúpenie v FHQ.

Pre obidve bojové skupiny je ako operačné veliteľstvo (OHQ) určené nemecké veliteľstvo. Podľa konkrétnych dohôd s kľúčovou krajinou a krajinou poskytujúcou OHQ budú OS SR participovať aj v nich.

VÝZVA PRE EURÓPU

Bezprostredným podnetom, alebo katalyzátorom vzniku BGs boli skúsenosti EÚ z operácie ARTHEMIS v Demokratickej republike Kongo (2004). Nezanedbateľným faktorom bola aj historická previazanosť tzv. kľúčových krajín EÚ s africkým kontinentom, čo môžeme v určitých súvislostiach nazvať aj „postkoloniálny syndróm“. V konečnom dôsledku, či už si to pripúšťame, alebo nie, africký kontinent je pre nás Európanov výzvou a zároveň aj „hrozbou“. Ak sa jej nebudeme seriózne venovať, bude to mať pre nás (Európanov) v budúcnosti vážne dôsledky, či už vo vzťahu k pozitívnemu vývoju, alebo negatívnym vplyvom.

Od obdobia schválenia koncepcie BGs v roku 2004 dodnes boli naplnené takmer všetky ciele, ktoré viedli k jej vzniku. Pochopiteľne spolu s nimi „akceleruje“ aj celkový proces tvorby kapacít a spôsobilosti EÚ (HLG 2010) rýchlo

plk. Ing. J. VALKO

1984 – ukončenie VVŠ PV Vyškov (ženijný smer)

84-94 základné veliteľské a štábne funkcie v ženijných útvaroch (čata, rota, prápor)

94/95 misia UNPROFOR – náčelník ženijnotechnickej skupiny

95-97 náčelník výcviku a prípravy potápačov Armády SR

97/98 misia UNTAES – zástupca veliteľa žpr. MS OSN

98-2000 MO SR - oblasť krízového manažmentu

2000-01 Veliteľstvo vzdušných síl – Zvolen

2001/2 misia UNMEE v Eritrei – veliteľ žen. jednotky

2002-04 Veliteľstvo vzdušných síl – Zvolen

2005 – Generálny štáb OS SR

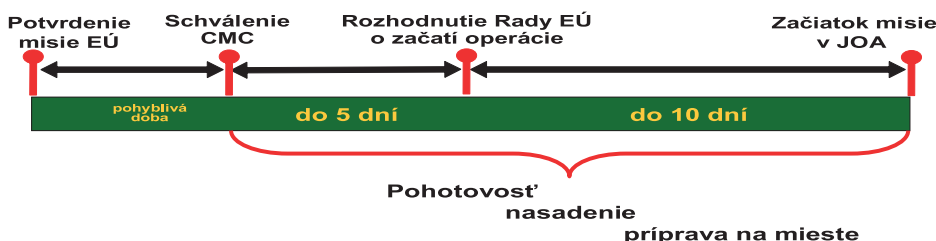
Od 1.8.2005 vojenský poradca pre strategické plánovanie odd. EÚ úradu voj. predstaviteľa pri VV NATO/EU Brusel

reagovať na nové hrozby a potvrdiť tak pozíciu EÚ ako globálneho aktéra v oblasti krízového manažmentu. Členské krajiny už potvrdili svoje záväzky na poskytnutie BGs do konca roka 2010. Na základe konkrétnych skúseností z operácií (napr. EUFOR RD Congo) v rozsahu veľkosti BG bola v roku 2006 Koncepcia EÚ BGs novelizovaná. Vývoj bezpečnostného prostredia v posledných rokoch potvrdzuje opodstatnenosť a potrebu budovania vlastných vojenských kapacít EÚ ako prostriedku rýchlej reakcie. Správnosť takehoto rozhodnutia môžeme dokumentovať niekoľkými operáciami, kde použitie prostriedkov ostatných medzinárodných organizácií (OSN a NATO) nebolo vhodné. Dôvodom môže byť ich neakceptovanie lokálnymi aktérmi, alebo „neochota“ ich angažovania sa v konkrétnej oblasti pre iné dôvody. V prípade OSN, aj vzhľadom na dlhší čas potrebný na generáciu síl OSN a ich nasadenia, je použitie BG takpovediac ideálnym prostriedkom na preklenutie tohto obdobia.

Na záver by som chcel zdôrazniť ešte jednu významnú skutočnosť, ktorá začína v kuloároch EÚ v poslednom období v súvislosti s BGs rezonovať - a to narastanie potreby ich reálneho nasadenia („used them or loosed them“). Takáto skúsenosť by predstavovala objektívny nástroj hodnotenia BGs a zároveň prispela k ich ďalšiemu rozvoju.

plk. Jaroslav VALKO

Ilustračné foto PETER DOVINA

15-tisíc dní v armáde

„Som veľmi rád, že sa môžeme v mene celého vedenia rezortu takýmto ľudským a dôstojným spôsobom rozlúčiť pri odchode z funkcie s generálmajorom Jánom Kačmárom. Človekom, ktorý vyše štyri desiatky rokov pôsobil v ozbrojených silách a urobil mnoho dobrého pre armádu,“ zdôraznil minister obrany SR František Kašícký 22. novembra v trenčianskom Kultúrnom a metodickom centre ozbrojených síl pri príležitosti odovzdania funkcie veliteľa Síl výcviku a podpory a odchode generála Kačmára do zálohy.

Slávnostného nástupu sa zúčastnil štátny tajomník MO SR Jaroslav Baška, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík a ďalší zástupcovia vedenia rezortu i jednotlivých veliteľstiev. „Od útleho veku, keď som ako 15-ročný chalan prvý krát obliekol vojenskú uniformu prešlo dlhých 41 rokov. Neskutočných 15 tisíc dní, kedy som sa prebúdzal i zaspával ako vojak. Dnes je deň, keď som sa rozhodol ukončiť svoju vojenskú kariéru. Ďakujem vám všetkým...“ poznamenal viditeľne dojatý generálmajor Ján Kačmár, ktorý od 18. decembra 2004 stál na čele Síl výcviku a podpory. Pomyselnú kyticu vďaka mu svojim vystúpením uvili členovia Vojenského folklórneho súboru Jánošík. František Kašícký generálovi Kačmárovi udelil Medailu ministra obrany SR II. stupňa.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

Holandsko-slovenská spolupráca

Na základe pozvania náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka 19. novembra po prvýkrát pricestoval na oficiálnu návštevu SR náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl Holandska generál Dirk Lodewijk Berlijn. Počas jeho trojdňovej návštevy prerokovali obaja partneri otázky bilaterálnej spolupráce vo vojenskej oblasti a v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, hovorili aj o možnom rozšírení našej jednotky pôsobiacej v operácii ISAF v Afganistane. Zo strany OS SR v rámci rozšírenia bilaterálnej spolupráce odznali ponuky o možnostiach využívania Vojenského výcvikového priestoru Lešť, Výcvikového a testovacieho centra v Zemianskych Kostolanoch, ako aj o výmene študentov na Národnej akadémii obrany v Liptovskom Mikuláši (NAO LM), alebo v pripravovanom medzinárodnom kurze ISOC, ktorý je pripravovaný v spolupráci s Holandským kráľovstvom. Generál Berlijn navštívil aj 5. pluk špeciálneho určenia v Žiline, 11. mechanizovaný prápor Martin a Národnú akadémiu obrany v Liptovskom Mikuláši.

(r)

Foto **Peter DOVINA**

Inšpektori nad Slovenskom

Z vojenského letiska Kuchyňa 28. novembra vzlietol belgický špeciál s medzinárodnou skupinou vojenských inšpektorov na palube. Pozorovací let nad územím Slovenska je naplňaním záväzkov vyplývajúcich Slovensku zo Zmluvy o otvorenom nebi. Na kontrolnej misii sa od 26. do 30. novembra zúčastnilo 39 inšpektorov zo siedmich krajín. Za pozorujúcu stranu štáty Beneluxu, t.j. – Belgicko, Holandsko a Luxembursko. Okrem slovenského tímu účastníkmi leteckej kontroly boli aj špecialisti z Nemecka, Českej republiky a Ukrajiny. „Hlavným cieľom je preverenie pripravenosti našich aj belgických inštruktorov, ako aj pripravenosti vojenského letiska Kuchyňa na vykonávanie pravidelných pozorovacích letov od začiatku budúceho roku,“ informoval major Michal Villim zo Slovenského verifikačného centra Ministerstva obrany SR. Tím krajín Beneluxu pod vedením podplukovníka Luca Van Den Nesteho si kooperáciu pochvaľuje. „Ide o prvú bilaterálnu spoluprácu väčšieho rozsahu v tejto oblasti medzi Beneluxom a Slovenskou republikou. Počas tohto stretnutia sme sa zamerali hlavne na výcvik a pripravenosť osádok lietadiel a skupín oboch strán.“ Pripravenosť slovenského tímu hodnotil ako výbornú.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Vrtuľníky v Prešove

Príslušníci Leteckej základne generálplukovníka Jána Ambruša v Prešove si 23. novembra pripomenuli pätnáste výročie založenia svojho útvaru. Na oslavách sa zúčastnil aj minister obrany SR František Kašícký, ktorý sa im všetkým poďakoval za kvalitnú a profesionálnu prácu. Vzdal úctu aj tým, ktorí svoje životy položili pri plnení služobných povinností.

Pri príležitosti výročia udelil minister obrany siedmim príslušníkom základne vojenské medaily II. stupňa a trinástim medaily III. stupňa za vernosť Ozbrojeným silám SR.

František Kašícký si prezrel priestory leteckej základne, ukážku leteckej techniky a novú budovu, v ktorej sú okrem administratívnych priestorov aj ubytovacie kapacity určené pre ubytovanie príslušníkov základne napríklad počas krízových situácií.

Minister sa zaujímal aj o pripravenosť jednotky roja vrtuľníkov Mi-17 určeného na plnenie úloh v Kosove. Jednotka bude v operácii KFOR pôsobiť od 16. decembra 2007 do 16. júna 2008.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Deň červených makov

Presne 89 rokov od skončenia I. svetovej vojny, ktorú dňa 11. 11. 1918 o 11-tej hodine ukončilo podpísanie prímeria v Compiègne na rieke Marne, sa konalo spomienkové stretnutie vojnových veteránov. Dátum 11. november si demokratický svet pripomína ako Deň veteránov, na západe známy aj ako Deň červených makov.

Desiatky veteránov západného odboja II. svetovej vojny spolu s ministrom obrany SR Františkom Kašíckým, náčelníkom Generálneho štábu ozbrojených síl SR gen. Ľubomírom Bulíkom, podpredsedom vlády SR Dušanom Čaplovičom, veľvyslancom Veľkej Británie a Severného Írska v SR Michaelom Robertsom a členmi vojenského diplomatického zboru v SR, si v tento deň a presne v tú istú hodinu uctili tento pamätný deň pri Pamätníku príslušníkov západného odboja na Šafárikovom námestí v Bratislave.

„Každé meno v dlhom zozname československých legionárov I. svetovej vojny, každý veterán II. svetovej vojny a každý príslušník našich mierových operácií tvorí nenahraditeľnú a jedinečnú súčasť misie, ktorej poslaním vždy bolo a vždy aj bude pokoj a mier na celom svete,“ pripomenul minister Kašícký. So svojim vystúpením, obohateným o osobné skúsenosti vystúpil aj zástupca veteránov generálmajor v.v. Anton Petrák.

Text a foto **Pavol VITKO**

Záverečné sústredenie

Pätnásťdňové sústredené cvičenie ženijnej jednotky ISAF vo Vojenskom výcvikovom priestore (VVP) Turecký vrch ukončilo prípravu ďalšej rotácie, ktorá vystrieda začiatkom decembra našu jednotkou na letisku Kandahár v Afganistane. Na záverečné sústredenie ženijnej jednotky sa v utorok 13. novembra prišiel pozrieť aj minister obrany František Kašícký a zástupca náčelníka Generálneho štábu generálporučík Peter Gajdoš.

Z celkovo 57 vojakov, ktorí začiatkom decembra vystriedajú našich ženistov na letisku Kandahár je dvadsať, ktorí už v uvedenej misii pôsobili. Pri výcviku boli využité ako ich cenné skúsenosti, tak aj aktuálne postrehy vojakov, ktorí v Afganistane pôsobia v súčasnosti. Výcvik a príprava sa tak výrazne kvalitatívne zlepšili. Súčasťou cvičenia bolo napríklad budovanie krytov, vybudovanie špeciálnych, drevom spevnených okopov pre motostreleckú jednotku, odminovanie kompletom Božena, ručné odminovanie či údržba a opravy asfaltových plôch a ciest.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

zamerané aj proti prítomnosti síl OSN,“ informoval veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Jaroslav Schönvický. „Jedným z najvyhrotenejších okamihov bola situácia, kedy sa pred naším kempom vo Famaguste stretlo asi 5000 demonštrantov z radov tureckej mládeže a študentov. Okrem hádzania kameňov a fliaš našťastie nedošlo k vážnejším incidentom. Bola nahlásená aj bomba v cestovnom kufri položenom pred kempom, no nepotvrdila sa,“ dodal pplk. Schönvický. Dôsledkom týchto nepokojov bolo prijatie bezpečnostných opatrení policajnými jednotkami aj príslušníkmi Sektoru 4. Išlo hlavne o obmedzenie pohybu osôb na severnej strane krajiny, väčšej ostražitosťi pri strážení kempu či zvýšení počtu patrol. Situáciu sa postupne podarilo stabilizovať. „V pozornosti ale nepoľavujeme. Zistili sme, že vo Famaguste žijú aj kurdskí obyvatelia, čo môže znamenať niektoré ďalšie nepokoje, hlavne zo strany Turkov,“ dodal veliteľ kontingentu.

Nepokoj na Venušinom ostrove

O podmienkach našich vojakov na Cypre sa v polovici novembra osobne zaujímal štátny tajomník Ministerstva obrany SR Jaroslav Baška. Príslušníkov Ozbrojených síl SR v misii UNFICYP navštívil v čase nepokojov a demonštrácií...

Počas oficiálnej návštevy sa J. Baška stretol s vedúcim misie UNFICYP Michaelom Möllerom, Force Commanderom generálmajomom Raffaealom José Barnim a so svojim cyperským kolegom, štátnym tajomníkom MO Cypru Petrosom Kareklasom. Úroveň pôsobenia slovenských vojakov a plnenie zverených úloh hodnotili veľmi pozitívne.

„Prínos našej jednotky je velením misie vysoko hodnotený. Naši vojaci tu odvádzajú kvalitnú prácu, šíria dobré meno slovenských ozbrojených síl a Slovenskej republiky. Zastúpenie Slovenska v tejto misii bude aj naďalej trvať. Cyprus je totiž jeden z troch regiónov, v ktorých chceme našu pôsobnosť zachovať,“ zdôraznil štátny tajomník J. Baška. V rozhovoroch s vojakmi sa zaujímal aj o problémy, ktoré ich v misii trápia. V súčasnosti zrejme najviac rezonuje problém s vyplácaním vojakov slúžiacich na Cypre v amerických dolároch. Štátny tajomník vojakov informoval, že budú prijaté opatrenia, ktoré zabezpečia vyplácanie finančných prostriedkov v euro. Tejto zmene pomôže aj skutočnosť, že od 1. januára 2008 prechádza Cyprus na euro menu. Pokiaľ ide o vyplácanie vojakov slúžiacich v misiách v iných krajinách, budú podľa J. Bašku musieť kompetentné orgány a funkcionári urobiť potrebné zmeny v zmysle momentálne platných zákonov a legislatívy.

Medzi ďalšie diskutované otázky patrili napríklad návrhy na zlepšenie vystrojenia, absencie odevu do da-

žďa (pláštenky), či nedostatku klimatizačných zariadení v kempe. Práve posledný problém by mal byť podľa velenia misie vyriešený v priebehu nasledujúcich mesiacov. Z požadovaných takmer 50 klimatizačných jednotiek by mali naši vojaci dostať väčšinu do začiatku budúceho leta.

BOMBA PRED KEMPOM

Práve v čase návštevy slovenskej delegácie na Cypre oslavovalo 15. novembra turecko-cyperské obyvateľstvo 24. výročie vyhlásenia medzinárodne neuznanej, tzv. Severo-cyperskej tureckej republiky. Od konca októbra sa uskutočnilo niekoľko ohlásených, ale aj neohlásených demonštrácií. Väčšina na severo-cyperskej strane ostrova. „Niektoré demonštrácie boli

Slovenskí vojaci pôsobia na Venušinom ostrove od júna 2001. Spolu s ostatnými vojakmi OSN majú zodpovednosť za dodržiavanie krehkého prímeria medzi obyvateľmi Cyperskej republiky a ľudom medzinárodne neuznanej, takzvanej Severo-cyperskej tureckej republiky. Velenie slovenského kontingentu je dislokované v kempe generála M. R. Štefánika vo Famaguste. Po redukcii počtov v januári 2005 plní v súčasnosti úlohy misie spolu 196 Slovákov. V Sektore 4 (sektor zodpovednosti slovenského kontingentu) je dislokovaných 135 príslušníkov OS SR spolu s príslušníkmi ozbrojených síl Maďarska (62) a Chorvátska (4). Na veliteľstve UNFICYP v Nikózii pôsobí ženijná čata - 37 vojakov. Desiat vojakov plní úlohy v jednotke MFR (záloha hlavného veliteľa misie), 6 slúži vo vojenskej polícii a 9 slovenských vojakov plní úlohy priamo na veliteľstve misie.

PLNÉ RUKY PRÁCE

Tie mali v posledných mesiacoch aj členovia MOLO tímov (Military observer liaison officer) – vojenski pozorovatelia a styční dôstojníci. „Hlavnou náplňou práce MOLO dôstojníka je vyriešenie každého problému, ktorý v Buffer zóne (tzv. nárazníkovej zóne) vznikne,“ objasnil kapitán Pavol Dvorščík. „Demonštrácie sme detailne monitorovali a zvýšili sme aj aktivitu pri hliadkovaní a pozorovaní v priestoroch zodpovednosti. Zvýšenú pozornosť musíme v týchto mesiacoch venovať aj domácim poľovníkom. Je práve obdobie lovu a v Buffer zóne zaznamenávame zvýšený pohyb „hunterov“ (lovcov), čím porušujú UN nariadenia. Spolu s našimi vojakmi musíme zabezpečiť, aby tento priestor ihneď opustili, čo pravdepodobne, nie je vždy jednoduché. Výrazne nám v tomto pomáha aj UNPOL-civilná polícia OSN,“ doplnil kpt. Dvorščík, ktorý v MOLO tíme pôsobí od marca 2007. Ďalším rozširujúcim sa fenoménom je výstavba domov civilným obyvateľstvom v nárazníkovom pásme. Každá stavba musí byť podľa nariadení OSN odsúhlasená a povolená velením UNFICYP, čo miestni často nerešpektujú.

Ide teda o ilegálne stavby, ktorých odstránenie, prípadne pozastavenie stavebných prác, si vyžaduje veľkú dávku trpezlivosti a diplomatického umenia kompetentných funkcionárov misie.

STAROSTI AJ RADOSTI

Počas nepokojov mali vojaci výrazne obmedzenú možnosť opustenia kempu. Existovali ale výnimky, na ktoré sa tento zákaz nevzťahoval. Jednou z nich bola aj nadporučička Alena Kochanská - proviantná náčelníčka kempu. „Denne pripravujeme približne 130 jedál, čo si vyžaduje neustále dopĺňanie proviantného materiálu. Tento proces ale nie je taký jednoduchý ako by sa mohlo zdať. Pobyt v kempe si veľmi neužijem. Zvyčajne som už o siedmej ráno na ceste na veliteľstvo do Nikózie po základné zásoby ako chlieb, mlieko, jogurty, zeleninu a ovocie. Ostatné potraviny chodíme zasa nakupovať poobede na cyperskú stranu. Náročné je to hlavne na čas. Väčšinu ho zaberie samotné cestovanie,“ priblížila starostlivosť o vojakov proviantná náčelníčka. Medzi jej každodenné starosti pribudla pred koncom roku ešte jedna. Táto je ale milá a príjemná – príprava Vianočných sviatkov. „Až na drobnosti pôjde o klasické, slovenské vianočné menu. Ako malé prekvapenie pripravíme našim vojakom balíčky s rôznymi pochúťkami a na stole samozrejme nebude chýbať ani ryba, či obľúbená hubová polievka,“ prezradila npor. Alena Kochanská.

Sviatočné chvíle mimo domova strávi spolu so svojimi vojakmi aj ich veliteľ. „Na voľné chvíle chystáme kultúrny program a rôzne športové aktivity spolu s maďarskými a chorvátskymi kolegami. Chýbať nebudú ani ostatné národnosti pôsobiace na veliteľstve misie. Tento čas je vhodný viac ako iné obdobia v roku na upevňovanie dobrých medzinárodných vzťahov,“ doplnil veliteľ kontingentu podplukovník Jaroslav Schönvický.

Vladislav VAVRINEC

Foto Peter DOVINA a autor

Pro Defensione

V poradí štvrtým držiteľom ceny Pro Defensione Slovakia sa stal minister obrany SR František Kašícký. Očenenie stelesnené soškou gréckej bohyně vojny a víťazstva Niké si prevzal 14. novembra v bratislavskom Zichyho paláci.

Cenu Pro Defensione Slovakia udeľuje raz ročne veliteľstvo bratislavskej posádky osobnosti, ktorá sa v uplynulom období významnou mierou zaslúžila o rozvoj vzájomných vzťahov medzi ozbrojenými silami a verejnosťou. Podľa veliteľa posádky plukovníka Vladimíra Valušeka bola práve táto oblasť činnosti F. Kašíckému v rámci jeho predchádzajúceho pôsobenia mimoriadne blízka, za čo mu patrí aj takéto poďakovanie. Minister

obrany potvrdil, že počas svojho pôsobenia v rezorte obrany v dôstojníckych pozíciách, aj v rokoch kedy pôsobil ako tajomník Výboru NR SR pre obranu aj bezpečnosť, ako aj po svojom návrate do rezortu vo funkcii ministra mal vždy na pamäti rozvoj korektných, ústretových a priateľských vzťahov s občanmi hlavného mesta, ako aj celého Slovenska. Podčiarkol pritom, že cenu vníma v tomto zmysle ako uznanie práce aj svojich kolegov a celých ozbrojených síl.

Inšpiráciou pre udeľovanie takejto ceny bola v roku 2004 Viedeň. Osobnosti verejného života u našich susedov podobne oceňujú už dve desaťročia.

Text a foto Pavol VITKO

Moje vojenské Vianoce

Bývalý veliteľ trenčianskeho veliteľstva Sil výcviku a podpory generálmajor Ján Kačmár zažil počas svojej vyše 41 – ročnej vojenskej kariéry mnoho Vianoc. No ako sa priznáva, hádam najviac mu dodnes zostali v pamäti Vianoce po návrate zo štúdia v brnianskej vojenskej akadémii.

„Prevzal som v prešovskom útvere velenie roty. Samozrejme som nechcel chýbať na Štedrý večer medzi vojakmi. Situácia sa nakoniec vyvinula tak, že som musel so sebou zobrať aj svojho, vtedy dvojročného syna. Vo federálnej armáde slúžili v Prešove vojaci základnej služby z celého bývalého Československa. Mnoho chlapcov bolo z Čech. Nie všetkých som mohol pustiť domov. Prednosť mali predovšetkým ženatí s deťmi. Ostatní zostali v kasárňach. Sám som pocítil, aké smutné môžu byť práve Vianoce bez svojich blízkych, ďaleko od domova. Preto som prišiel medzi

vojakov. Spoločne sme zjedli slávnostnú večeru, porozprával som sa s nimi. V tento čas boli dosť rozčítlení, veľmi otvorení. Radi sa so mnou porozprávali o svojich problémoch. Večer veľmi rýchlo ubehol a v tom ma vojaci upozornili, že synček pomaly priviera oči od únavy. Zobral som ho a išli sme domov. Sviatky prešli, no mnohí vojaci mi otvorene povedali, ako veľmi si vážia, že som strávil značnú časť Štedrého dňa práve s nimi, hoci som mohol byť s rodinou...“ spomína generál Kačmár.

Podľa vlastných slov nechýbal ani počas ďalších Vianočných sviatkov, keď bol ako veliteľ medzi vojakmi. Neskôr, keď pôsobil vo vyšších veliteľských štruktúrach a už nemohol byť osobne so všetkými vojakmi si vždy našiel čas aspoň na telefonát, či faxové blahoželania.

jož

JANUÁR

1 *Nový rok,
Deň vzniku SR*
2 Alexandra, Karína
3 Daniela
4 Drahoslav
5 Andrea
6 *Zjavenie Pána,
Traja králi*
7 Antónia
8 Bohuslava
9 Severín
10 Alexej
11 Dáša
12 Malvína
13 Ernest
14 Rastislav
15 Radovan
16 Dobroslav
17 Kristína
18 Nataša
19 Bohdana
20 Mária, Drahomíra
21 Dalibor
22 Vincent
23 Zora
24 Miloš
25 Timotej, Timea
26 Gejza
27 Tamara
28 Bohuš
29 Alfonz
30 Gašpar
31 Emil

FEBRUÁR

1 Tatiana
2 Erik, Erika
3 Hromnice
4 Blažej
5 Veronika
6 Agáta
7 Dorota
8 Vanda
9 Zoja
10 Zdenko
11 Gabriela
12 Dezider
13 Perla
14 Arpád
15 Valentín
16 Pravoslav
17 Ida, Liana
18 Miloslava
19 Jaromír
20 Vlasta
21 Livia
22 Eleonóra
23 Etele
24 Roman, Romana
25 Matej
26 Frederik, Frederika
27 Viktor
28 Alexander
29 Zlatica
30 Radomír

MAREC

1 Albín
2 Anežka
3 Bohumil, Bohumila
4 Kazimír
5 Fridrich
6 Radoslav, Radoslava
7 Tomáš
8 Alan, Alana
9 Františka
10 Branislav, Bruno
11 Angela, Angelika
12 Gregor
13 Vlastimil
14 Matilda
15 Svetlana
16 Boleslav
17 Ľubica
18 Eduard
19 Jozef
20 Vítazoslav, Klaudius
21 Blahoslav,
Veľký piatok
22 Beňadik
23 Adrián,
Veľkonočná nedeľa
24 Gabriel,
Veľkonočný pondelok
25 Marián
26 Emanuel
27 Alena
28 Soňa
29 Miroslav
30 Vieroslava
31 Benjamín

APRÍL

1 Hugo
2 Zita
3 Richard
4 Izidor
5 Miroslava
6 Irena
7 Zoltán
8 Albert
9 Milena
10 Igor
11 Július
12 Estera
13 Aleš
14 Justína
15 Fedor
16 Dana, Danica
17 Rudolf
18 Valér
19 Jela
20 Marcel
21 Ervin
22 Slavomír
23 Vojtech
24 Juraj
25 Marek
26 Jaroslava
27 Jaroslav
28 Jarmila
29 Lea
30 Anastázia

MÁJ

1 *Sviatok práce*
2 Žigmund
3 Galína
4 Florián
5 Lesana, Lesia
6 Hermína
7 Monika
8 *Deň víťazstva nad
fašizmom,*
Ingrida
9 Roland
10 Viktória
11 Blažena
12 Pankrác
13 Servác
14 Bonifác
15 Žofia
16 Svetozár
17 Gizela
18 Viola
19 Gertrúda
20 Bernard
21 Zina
22 Júlia, Juliána
23 Želmíra
24 Ela
25 Urban
26 Dušan
27 Iveta
28 Viliam
29 Vilma
30 Ferdinand
31 Petronela, Petrana

JÚN

1 Žaneta
2 Xénia, Oxana
3 Karolína
4 Lenka
5 Laura
6 Norbert
7 Róbert
8 Medard
9 Stanislava
10 Margaréta
11 Dobroslava
12 Zlatko
13 Anton
14 Vasil
15 Vít
16 Blanka, Bianka
17 Adolf
18 Vratislav, Vratislava
19 Alfréd
20 Valéria
21 Alojz
22 Paulína
23 Sidónia
24 Ján
25 Tadeáš, Olívia
26 Adriána
27 Ladislav, Ladislava
28 Beáta
29 Peter a Pavol, Petra
30 Melánia

JÚL

1 Diana
2 Berta
3 Miloslav
4 Prokop
5 **Sviatok sv. Cyrila
a sv. Metoda**
Cyril a Metod
6 Patrik, Patrícia
7 Oliver
8 Ivan
9 Lujza
10 Amália
11 Milota
12 Nina
13 Margita
14 Kamil
15 Henrich
16 Drahomír
17 Bohuslav
18 Kamila
19 Dušana
20 Ilja, Eliáš
21 Daniel
22 Magdaléna
23 Oľga
24 Vladimír
25 Jakub
26 Anna, Hana
27 Božena
28 Krištof
29 Marta
30 Ľibuša
31 Ignác

AUGUST

1 Božidara
2 Gustáv
3 Jerguš
4 Dominik, Dominika
5 Hortenzia
6 Jozefína
7 Štefánia
8 Oskar
9 Ľubomíra
10 Vavrinec
11 Zuzana
12 Darina
13 Ľubomír
14 Mojmír
15 Marcela
16 Leonard
17 Milica
18 Elena, Helena
19 Lýdia
20 Anabela
21 Jana
22 Tichomír
23 Filip
24 Bartolomej
25 Ľudovít
26 Samuel
27 Silvia
28 Augustín
29 **Výročie SNP**
Nikola, Nikolaj
30 Ružena
31 Nora

SEPTEMBER

1 **Deň Ústavy SR**
Drahoslava
2 Linda
3 Belo
4 Rozália
5 Regina
6 Alica
7 Marianna
8 Miriama
9 Martina
10 Oleg
11 Bystrik
12 Mária
13 Ctibor
14 Ľudomil
15 **Sedembolestná
Panna Mária**
Jolana
16 Ľudmila
17 Olympia
18 Eugénia
19 Konštantín
20 Ľuboslav, Ľuboslava
21 Matúš
22 Mórica,
Deň Ozbrojených síl SR
23 Zdenka
24 Ľuboš, Ľubor
25 Vladislav
26 Edita
27 Cyprián
28 Václav
29 Michal, Michaela
30 Jarolím

OKTÓBER

1 Arnold
2 Levoslav
3 Stela
4 František
5 Viera
6 Natália
7 Eliška
8 Brigita
9 Dionýz
10 Slavomíra
11 Valentína
12 Maximilián
13 Koloman
14 Boris
15 Terézia
16 Vladimíra
17 Hedviga
18 Lukáš
19 Kristián
20 Vendelín
21 Uršula
22 Sergej
23 Alojzia
24 Kvetoslava
25 Aurel
26 Demeter
27 Sabína
28 Dobromila
29 Klára
30 Šimon, Simona
31 Aurélia

NOVEMBER

1 **Sviatok
všetkých svätých**
Denisa, Denis
2 Pamiatka zosnulých
3 Hubert
4 Karol
5 Imrich
6 Renáta
7 René
8 Bohumír
9 Teodor
10 Tibor
11 Martin, Maroš
12 Svätopluk
13 Stanislav
14 Irma
15 Leopold
16 Agnesa
17 **Deň boja za slobodu
a demokraciu**
18 Eugen
19 Alžbeta
20 Félix
21 Elvira
22 Cecília
23 Klement
24 Emília
25 Katarína
26 Kornel
27 Milan
28 Henrieta
29 Vratko
30 Ondrej, Andrej

DECEMBER

1 Edmund
2 Bibiána
3 Oldrich
4 Barbora, Barbara
5 Oto
6 Mikuláš
7 Ambróz
8 Marína
9 Izabela
10 Radúz
11 Hilda
12 Otilia
13 Lucia
14 Branislava, Bronislava
15 Ivica
16 Albína
17 Kornélia
18 Sláva, Slávka
19 Judita
20 Dagmara
21 Bohdan
22 Adela
23 Nadežda
24 **Štedrý deň**
Adam a Eva
25 **1. sviatok vianočný**
26 **2. sviatok vianočný**
Štefan
27 Filoména
28 Ivana, Ivona
29 Milada
30 Dávid
31 Silvester

Nový Airbus mešká

Výrobca lietadiel Airbus oznámil meškanie svojho transportného lietadla A400M. Prototyp mal vzlietnuť už na začiatku roku 2008, podľa nových plánov však bude prvý let až v júli 2008. Pre spoločnosť to znamená ďalšie finančné straty a problémy, ktoré sa začali opakovanými odkladmi v programe civilného dopravného stroja A380.

Stroj začali vyvíjať ako náhradu za staršie verzie C-130 Hercules. Momentálne chce A400M deväť krajín, ktoré spolu objednali 192 kusov. Prvé stroje by mali začať dodávať v roku 2009. Lietadlá majú slúžiť na dopravu nákladu i pechoty, zdravotnícku evakuáciu, ale aj dopĺňanie paliva počas letu či elektronický prieskum.

Airbus A400M majú poháňať štyri turbopvrtulové motory EuroProp TP400-D6. Každý z nich má výkon 11-tisíc konských síl. Maximálna rýchlosť lietadla bude 560 km/h. Dĺžka trupu je 43,8 m, rozpätie krídel 42,4 m a výška 14,6 m. Posádku tvoria 3-4 letci, stroj prepraví 116 vojakov s plnou výbavou alebo 66 nosidiel pre zranených. Maximálna vzletová hmotnosť je 130 ton, lietadlo uvezie až 37 ton nákladu. Dolet je v tomto prípade 3300 km. Pri náklade 20 ton má nový Airbus doletieť na vzdialenosť 6950 km.

Z pásov na kolesá

Podobne, ako iné krajiny, aj Francúzsko nahrádza pásové transportéry pechoty kolesovými vozidlami. Namiesto starších AMX-10P tak začne v roku 2008 preberať osemkolesové VBCI - Véhicule Blindé de Combat d'Infanterie. Francúzska armáda dostane spolu 550 bojových vozidiel a 150 veliteľských.

VBCI má pohon všetkých ôsmich kolies a dosahuje maximálnu rýchlosť 100 km/h. Mal by tak držať krok s tankami Leclerc. Akčný rádius je 750 km.

Vozidlo je dlhé 7,6 m, široké 2,98 m a vysoké 2,2 m. Prázdny stroj váži 18 ton a mal by byť schopný prepravy chystanými transportnými lietadlami Airbus A400M. Normálna bojová hmotnosť sa pohybuje okolo 26 ton.

Okrem dvojčlennej posádky má VBCI prepravovať deväť vojakov. Výzbroj vozidla je sústredená vo veži a tvorí ju 25 mm kanón M811 a guľomet kalibru 7,62 mm. Veliteľská verzia nesie iba jeden 12,7 mm guľomet a komunikačné systémy. Francúzska armáda objednala zatiaľ iba tieto dve verzie. Cena jedného stroja sa pohybuje okolo 3,8 milióna eur. Výrobca uvažuje aj o mínometnom variante a stroji s protitankovými raketami MILAN.

Predĺži sa výroba C-130J?

Firma Lockheed ponúka americkému letectvu 120 transportných lietadiel C-130J Hercules za 6 miliárd dolárov. Americké ozbrojené sily momentálne preberajú stroje C-130J v transportnej verzii a tankovacie KC-130J. Tento kontrakt však vyprší v auguste 2009. Dodávky ďalších 24 strojov, ktoré vyplynuli z vojnových potrieb a nórska objednávka štyroch C-130J udržia výrobnú linku v prevádzke do konca roku 2010.

Prípadný nový kontrakt na C-130J má výhody pre obidve strany. Lockheedu umožní udržať výrobnú linku v Georgii otvorenú aj po roku 2010. Americké letectvo by zas v prípade väčšej objednávky dostalo výhodnejšiu cenu v prepočte na jedno lietadlo. A nové transportné stroje bude určite potrebovať. Zo starších verzií C-130 E/H je totiž neustále okolo 20 percent uzemnených pre opotrebovanie. Ich údržba sa predražuje a nové C-130J majú oproti nim navyše lepšie výkony pri nižších prevádzkových nákladoch. Verzia J má napríklad maximálnu rýchlosť 670 km/h a dolet až 3330 km, kým staršie H dosahuje rýchlosť 590 km/h a doletí na vzdialenosť 1940 km. Nové J sa dodáva v štandardnej i predĺženej verzii C-130J-30. Do nej sa zmestí napríklad 97 nosidiel so štyrmi zdravotníkmi.

Snahu Lockheedu o nový kontrakt sledujú pozorne aj iné krajiny. V prípade nákupu cez program FMS (Foreign military sales) by totiž dostali za nové C-130J rovnakú cenu, ako americká vláda. V minulosti sa predalo okolo 2300 lietadiel Hercules do 60 krajín. A tie sa budú časom tiež usilovať o ich náhradu novými strojmi.

Bulharom dodali prvý C-27J

Talianska spoločnosť Alenia Aeronautica dodala prvé transportné lietadlo C-27J bulharskému letectvu. Do roku 2011 ho budú nasledovať ešte štyri. Bulharsko sa tak zaradilo k Taliansku, Grécku a Litve, ktoré C-27J už používajú. V roku 2008 by malo svoj prvý stroj prebrať aj Rumunsko a najmä USA, ktoré ich objednalo zatiaľ najviac – 78.

Dvojmotorový turbopropový stroj C-27J je dlhý 22,7 m a má rozpätie krídiel 28,7 m. Maximálna vzletová hmotnosť je 31,8 tony. Lietadlo uvezie náklad do hmotnosti 11,5 tony. Môže prepravovať 60 vojakov, alebo 36 nosidiel spolu so šiestimi zdravotníkmi. Posádka je trojčlenná. Maximálna rýchlosť C-27J je 602 km/h, dolet je 4630 km – ten však pri plne naloženom lietadle klesá na 1850 km.

Gripeny do Thajska

Thajsko sa rozhodlo nahradiť svoje staré stíhačky F-5 švédskymi strojmi JAS-39 Gripen. Spolu kúpi 12 strojov – prvých šesť dorazí do roku 2012, zvyšok až v roku 2017. Thajsko totiž z ekonomických dôvodov nemôže kúpiť všetky naraz. Za prvých šesť zaplatí 574 miliónov dolárov. V cene je aj výcvik, logistická podpora a náhradné diely.

Medzi ich používateľov patria okrem Švédska aj Česko a Maďarsko. Objednala ich aj Juhoafrická republika. Uvažuje o nich aj Rumunsko a Chorvátsko.

Thajsko sa okrem stíhacích Gripenov rozhodlo kúpiť aj dve turbopropové lietadlá Saab 2000 upravené na stroje včasnej výstrahy. V podhľadom puzdre na chrbte nesú radar Erieye. Toto riešenie je síce lacnejšie, ale radar „vidí“ iba v 120-stupňovom uhle na oba boky. Vpredu a vzadu ostáva nepokrytý 60-stupňový uhol. Vďaka tomu musí stroj s takýmto radarom lietať cik-cak. Thajsko kúpi Saaby 2000 s radarom Erieye po 170 miliónov dolárov.

Netradičný samohybný mínomet

Firma BAE Systems prišla s jednoduchou metódou, ako zmeniť vojenské nákladné autá alebo terénne vozidlá Humvee na samohybné mínometry. Systém M326 tvorí hydraulické rameno, ktoré za 20 sekúnd zloží 120 mm mínomet z ložnej plochy na zem, a ten je ihneď pripravený k strelbe.

Pohyblivosť je pre delostrelectvo nevyhnutná, ak sa chce vyhnúť odvetnej palbe. Ručná manipulácia so 120 mm mínometom nebola práve jednoduchá – váži totiž 140 kg. V samohybnej verzii sa zas väčšinou musel montovať na odolnejšie obrnené vozidlá, ktoré znesú spätný ráz. S novým MSS (Mortar Stowage System) tieto problémy odpadajú. Skúsená posádka ho hydraulickým ramenom zloží, vystrelí salvu a opäť naloží za menej ako tri minúty.

Americká armáda už objednala 588 kusov M326 MSS. Celková cena objednávky je 13,9 milióna dolárov. Do októbra 2008 má BAE dodať prvých 52 kusov, potom sa výroba rozbehne naplno. Zvyšných 536 systémov M326 dodajú do začiatku roku 2010. Súčasťou kontraktu je aj opcia na ďalších 100 kusov, nové výcvikové vybavenie a náhradné diely. Ak sa všetky opcie naplnia, môže obchod dosiahnuť až sumu 20,6 milióna dolárov.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto Airbus, Alenia, USAF

Krátko

Nový Zéland kupuje päť ľahkých vrtulníkov A109 a k nim aj jeden simulátor. To všetko má slúžiť na výcvik pilotov pre ťažšie stroje NH90. Agusta A109 uvezie dvoch pilotov a sedem pasažierov. Maximálna vzletová hmotnosť je 2,8 tony, rýchlosť je 285 km/h a dolet 964 km. Okrem výcvikových úloh majú tieto helikoptéry na Novom Zélande slúžiť aj ako ľahké transportné.

Rusko súhlasilo s predajom 55 prúdových motorov RD-33 do Iránu. Jeden kus stojí 3 milióny dolárov. Motory RD-33 sa používajú v stíhačkách MiG-29. Irán ich však má montovať do svojich stíhačiek Azarachš, ktoré vyvinul zo starších amerických strojov F-5.

Egypt kupuje 2000 amerických rakiet TOW. Tentoraz nie v protitankovej verzii, ale tzv. bunker buster BGM-71E TOW 2A. Tieto strely stoja 50 000 dolárov a namiesto priereznej hlavice nesú vysoko výbušnú. Tá sa osvedčila proti bunkrom a iným budovám. Navyše sa dá stále použiť proti niektorým obrneným vozidlám, i keď nie proti tankom.

Singapur zdvojnásobil svoju objednávku na lietadlá F-15. Prvé z pôvodných 12 strojov začnú prichádzať v roku 2008, ďalší tucet majú dodať do troch rokov. Pre Singapur je určená verzia F-15SG, ktorá vychádza z dvojmiestnych stíhacích bombardérov F-15E. Lietadlo je optimalizované na presné údery navádzanými bombami na dlhé vzdialenosti. Unesie 10 ton munície.

Na Dubajskom aerosalóne kúpili Spojené arabské emiráty priamo od firmy Sikorsky 10 vrtulníkov S-70A Black Hawk. Tieto majú slúžiť ako transportné, ale aj na výcvik pilotov a technikov, ktorí budú prechádzať na nové stroje. Emiráty totiž už v júni 2006 požiadali o predaj 26 helikoptér UH-60M cez americký vládny program Foreign Military Sale. O tomto obchode sa ešte nerozhodlo. Emiráty v súčasnosti používajú ako transportné stroje AS330 Puma a Bell 212/412. Na výcvik slúžia vrtulníky Bell 206, AS350B Ecureuil, and SA342 Alouette.

Egypt oficiálne požiadal USA o predaj dvoch použitých lietadiel včasnej výstrahy E-2C Hawkeye spolu s náhradnými dielmi vrátane dvoch motorov navyše. Odhadovaná cena je 75 miliónov dolárov. Stroje Hawkeye vyrába firma Grumman od 70. rokov najmä pre americké námorníctvo. Používajú ich však aj iné štáty a niekoľko strojov už má aj Egypt.

Americká námorná pechota montuje elektrické generátory na sedemtonové nákladné vozidlá MTVR. Takto upravené autá zásobujú elektrickou energiou vojenské tábory. Môžu tiež dodávať energiu počas jazdy pre ďalšie elektrické zariadenia, ktoré auto vieže. Počas jazdy dodá MTVR s generátorom 20 kilowattov, stojace vozidlo vyrobí až 100 kilowattov.

„Obrnence“ na koľajach

Zjednodušene možno povedať, že až do rozšírenia tankov boli pancierové vlaky na pozemných bojiskách najsilnejšími mobilnými bojovými jednotkami. Ich pohyb síce limitovala železničná sieť, ale zato dokázali prekonať takmer všetko, čo sa nachádzalo v dosahu ich zbraní.

Prvé pancierové vlaky sa objavili už v americkej občianskej vojne (1861 – 1865), nechýbali v prusko-francúzskej vojne (1870 – 1871), v búrskych vojnách (1880 – 1881 a 1899 – 1902) ani v oboch svetových (1914 – 1918 a 1939 – 1945). Najviac sa však preslávili v ruskej občianskej vojne (1918 – 1920), v ktorej vraj bojovali až stovky pancierových vlakov.

NA SIBÍRI A MEDZI VOJNAMI

Medzivojnová ČSR (1918 – 1939) mala postupne 18 pancierových vlakov a veľké skúsenosti s nimi získali už čs. legionári v Rusku, ktorí práve vďaka týmto zbraňom ovládli Transsibírsku magistrálu pri svojej pamätnej ceste od Volgy do Vladivostoku.

Maďarská vláda sa po 1. svetovej vojne nechcela vzdáť Slovenska a už v novembri 1918 sem vyslala dva pancierové vlaky. Z Prahy proti nim nasadili bývalý rakúsko-uhorský pancierový vlak. „Obrnencami“ na koľajach nepohrdli ani bolševici Bélu Kúna, ktorí zvrhli pravicovú Károlyiho vládu, ale Trianon odmietali tiež. Už 1. júna 1919 ich vlak vtrhol do Nových Zámkov. V roku 1919 na Slovensku operovali štyri dobre vyzbrojené maďarské pancierové vlaky. Spočiatku im

čelili iba tri slabšie čs. vlaky, ktoré našťastie ešte v júni 1919 doplnili štyri úplne nové vlaky „Plzeň“, „Praž“, „Generál Štefánik“ a „Bratislava“ postavené v Plzni a Brne. Práve v júni 1919 však v čs. armádnom velení dovtedajších talianskych vojenských veliteľov a poradcov vystriedali Francúzi, ktorí pancierové vlaky odmietali. A tak, keď sa v lete 1919 podarilo Maďarov zo Slovenska vytlačiť, nastal v tejto oblasti útlm.

Až za mobilizácie v septembri 1938 sa na Slovensku objavili pancierové vlaky znova. Bolo ich päť, ale po Mnichovskom diktáte a demobilizácii sa štyri vrátili do Čiech. Iba jeden, neúplný, majúci len dva bojové (gulometné) vagóny, zostal pre poruchu na Slovensku. Po opravách a doplnení dostal meno „Bernolák“ (krycí názov Hrdlička) a v marci 1939 v tzv. Malej vojne s Maďarskom operoval v priestore Michaloviec. V septembri 1939 pri útoku na Poľsko ho presunuli do Popradu ako zálohu armádneho velenia, ale do bojov sa nezapojil.

TRI POVSTALECKÉ „PANCIERÁKY“

Pre 1. čs. armádu na Slovensku, hlavnú bojovú silu SNP, bol charakteristický deficit ťažkých zbraní. Tie mali najmä dve východné poľné divízie, ktoré však Nemci odzbrojili. Povstalecké velenie preto už začiatkom septembra 1944 rozhodlo postaviť tri improvizované pancierové vlaky – IPV. Prvý bol „Štefánik“, druhý „Hurban“ a tretí, najdokonalejší, „Masaryk“. Technickú stránku prác riadil Ing. Hugo Weinberger-Velan, ktorý zdokonaľoval už „Bernoláka“, vojenský dozor zverili veliteľovi martinského pluku útočnej vozy plk. Štefanovi Čányimu.

Staršie pancierové vlaky mali iba dva druhy bojových vagónov, a to guľometné (s ťažkými guľometmi Maxim MG-08, Schwarzlose M 07/12 alebo ZB vz. 37) a delové (s horskými či poľnými delami a húfnicami). V povstaleckých IPV pribudol tretí druh, a to tzv. tankové vagóny. Na ich stavbu použili nepojazdné ľahké tanky (najmä LT-35), ktoré na plošinovom vagóne obložili pancierom tak, že funkčná zostala iba veža s kanónom a guľometom (kresba).

Základom konštrukcie všetkých povstaleckých IPV boli bežné dvojnápravové vagóny Vd a lokomotívy radu R 320, na „Štefánikovi“ a „Hurbanovi“ opancierované 7 mm kotlovým plechom a len na „Masarykovi“ 10-15 mm oceľovým plechom vyrobeným v Podbrezovej pôvodne pre nemecké ponorky. Základná bojová zostava IPV mala šesť jednotiek (na ČB fotografii IPV I „Štefánik“). Prvý bol predsunutý plošinový vagón na dlhej spojovacej tyči, ako ochrana pred podminovaním trate. Nasledoval delový vagón s delom či húfnicou vo veľkej strielni v čelnej stene a dvoma ťažkými guľometmi v zadnej časti. Tretím bol tankový vagón s kanónom a ťažkým guľometom vo veži, za ním opancierovaná lokomotíva, potom druhý tankový vagón a napokon guľometný vagón s piatimi ťažkými guľometmi strielajúcimi do strán a dozadu a jedným, ktorý sa používal ako protiletadlový. Povstalecké IPV sa od seba líšili len počtom tankových vagónov a ich zaradením. „Štefánik“ mal tri tankové vagóny (z toho jeden záložný), „Hurban“ takisto a „Masaryk“ až štyri (z toho dva záložné). Ak sa k IPV pridávali aj záložné tankové vagóny, tretí sa zaradzoval pred rušeň alebo na úplný koniec súpravy za guľometný vozeň a ako posledný sa zaradzoval aj štvrtý tankový vagón.

Povstalecké IPV boli prioritne určené na podporu pechoty, ktorú často podržali nielen zbraňami, ale aj psychicky. Ich bojová kariéra bola síce krátka, ale svoju úlohu splnili.

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

IPV I „Štefánik“: počet bojových vagónov 4 až 5, z toho jeden delový, 2 až 3 tankové a jeden guľometný; výzbroj – 1 x 75 mm horské delo vzor 15, 2 až 3 tankové 37 mm kanóny, 10 až 11 ťažkých 7,92 mm guľometov ZB vzor 37, posádka cca 70 osôb;

IPV II „Hurban“: počet bojových vagónov 4 až 5, z toho jeden delový, 2 až 3 tankové a jeden guľometný; výzbroj – 1 x 100 mm poľná húfnica vzor 14/19, 2 až 3 tankové 37 mm kanóny, 10 až 11 ťažkých 7,92 mm guľometov ZB vzor 37, posádka 75 – 80 osôb;

IPV III „Masaryk“: počet bojových vagónov 4 až 6, z toho jeden delový, 2 až 4 tankové a jeden guľometný; výzbroj – 1 x 80 mm poľné delo vzor 17, 2 až 4 tankové 37 mm kanóny, 10 až 12 ťažkých 7,92 mm guľometov ZB vzor 37, osádka 71 osôb.

Generál Golian

(1906 – 1945)

Narodil sa 26. januára 1906 v Dombóvári (Maďarsko) v rodine robotníka Rudolfa a jeho ženy Gizely, rodenej Nagyovej. Mal 9 súrodencov. Po absolvovaní Ľudovej školy v Bojnei a Vyššej priemyselnej školy strojníckej v Bratislave sa prihlásil do VA v Hraniciach na Morave, ktorú ukončil v roku 1927 ako poručík delostrelectva.

Po úspešnom završení viacerých zdokonaľovacích kurzov v marci 1937 bol prijatý na Vysokú válečnú školu (VŠV), ktorej I. a II. ročník skončil v máji 1938 a bol pridelený do 10. divízie v Banskej Bystrici. Vzhľadom na medzinárodnú situáciu III. ročník VŠV nedokončil a bol natrvalo pridelený do 10. divízie, kde od 2. októbra 1938 v hodnosti kapitána vykonával funkciu prednostu 2. oddelenia štábu divízie v Krupine.

Po vzniku Slovenského štátu v hodnosti kpt. delostrelectva bol zaradený do veliteľstva 1. divízie v Trenčíne ako prednosta 3. oddelenia. Patril k 13 dôstojníkom bývalej čs. armády, ktorí boli 15. 12. 1939 preradení do výberovej kategórie dôstojníkov generálneho štábu ako stotník generálneho štábu. Dňa 1. 7. 1940 ho povýšili na mjr. gšt.. Rozhodnutím veliteľa 1. divízie z 15. 10. 1940 bol určený do leteckej školy v Trenčíne ako mimoriadny profesor na vyučovanie všeobecnej taktiky zbraní.

SPOLAHLIVÝ VELITEĽ

V roku 1941 zastával rôzne štábne funkcie v rámci 1. divízie (prednosta 3. odd. štábu, prednosta mobilizačného, organizačného oddelenia, potom

druhého dôstojníka štábu veliteľstva 1. divízie). V rokoch 1941 - 43 sa viackrát zúčastnil poľného ťaženia slovenskej armády na východnom fronte s Rýchlou divíziou. V roku 1943 robil náčelníka štábu generálovi II. tr. Štefanovi Jurechovi a plk. pech. Pavlovi Kunovi. Hoci bol vždy spoľahlivou „pravou rukou“ veliteľa divízie, pozoroval aj dopad vedenia vojny na príslušníkov slovenskej armády. Počas pôsobenia v Trenčíne, už pred rokom 1943 ale najmä v druhej polovici roka 1943 zabezpečoval s okruhom najbližších spolupracovníkov tranzit českých dôstojníkov a iných utečencov z Protektorátu Čechy a Morava cez Maďarsko na západ a poskytoval rôzne dôverné informácie pre čs. exil a zahraničný odboj v Londýne.

Dňom 19. 12. 1943 (s platnosťou od 1. 1. 1944) bol na návrh generála Jozefa Turanca menovaný za náčelníka štábu Veliteľstva pozemného vojska (VPV) v Banskej Bystrici. Nadviazal styky so skupinou protifašisticky orientovaných dôstojníkov v Banskej Bystrici, predovšetkým na VPV, pomocou ktorých sa dostal do kontaktu aj s ostatnými antifašistickými skupinami a s čs. vládou v Londýne. V marci roku 1944 ho prezident Eduard Beneš menoval za vedúceho príprav ozbrojeného vystúpenia slovenskej armády. So svojimi odbojovými spolupracovníkmi na VPV ilegálne vypracoval vojenský plán ozbrojeného vystúpenia, ktorý 28. júna 1944 odoslal do Londýna a na druhý deň predložil aj na porade ilegálnej SNR. Rámcový plán v optimálnom variante počítal so súčinnosťou s Červenou armádou, ktorej mala Poľná armáda (dve východoslovenské divízie) otvoriť karpatské priesmyky. Ostatná časť armády (Zápoľná armáda) mala urobiť prevrat a mobilizáciu na Slovensku, doplniť Zápoľnú armádu na dve pešie divízie a po spojení sa s Poľnou armádou pomocou ČA dokončiť porážku Nemcov. Menej výhodný druhý variant bol vynúteným riešením: v prípade okupácie Slovenska sa malo začať s ozbrojeným odporom bez ohľadu na stav príprav Povstania.

PRÍPRAVA SNP

Najdôležitejšou otázkou príprav ozbrojeného Povstania bola jeho koordinácia s postupom Červenej armády. Už 29. júna 1944 sa na bratislavskej schôdzke Vojenského ústredia a SNR dohodlo vyslať delegáciu do ZSSR. Po rôznych komplikáciách však delegácia odletela až 4. augusta 1944.

Vojenské prípravy Povstania musel pplk. gšt. J. Golian koordinovať s domácimi politickými silami, združenými v ilegálnej SNR, musel však rešpektovať aj inštrukcie a rady prichádzajúce od čs. exilu z Londýna. 29. augusta 1944 večer po rozhlasovom prejave ministra národnej obrany, generála F. Čatloša, v ktorom potvrdil príchod nemeckých okupačných vojsk, vydal J. Golian heslo rozkazu na branný odpor armády s platnosťou od 20.00 hod. Začalo sa Slovenské národné povstanie. Ako veliteľ armády, v podmienkach narastajúceho tlaku okupačných vojsk, riešil so svojím štábom všetky najdôležitejšie úlohy obrany povstaleckého územia. 29. augusta 1944 bol povýšený londýnskym čs. Ministerstvom národnej obrany na plk. gšt. a na základe rozhodnutia SNR z 5. septembra 1944 povýšený do hodnosti brigádneho generála. Túto hodnosť mu potvrdila aj čs. vláda v Londýne.

Počas bojov na povstaleckom fronte riadil vojenské operácie. Svojou prítomnosťou na úseku niektorých taktických skupín chcel zvýšiť bojové seba-vedomie povstalcov a srdnatosť ich obrany. Do októbra 1944 velil povstaleckej armáde, potom bol zástupcom veliteľa, div. gen. Rudolfa Viesta. Koncom októbra 1944 spolu so štábom Veliteľstva 1. ČSA ustupoval z Banskej Bystrice na Donovaly. Ráno 3. novembra 1944 ho Einsatzkommando 14, rovnako ako div. gen. R. Viesta a ďalších dôstojníkov, v Pohronskom Bukovci zajalo. Zomrel za doteraz celkom neobjasnených okolností pravdepodobne v Nemecku na jar 1945. V roku 1946 bol povýšený do hodnosti divízneho generála, v roku 1969 do hodnosti gen. plk. in memoriam.

PhDr. František CSÉFALVAY, CSc.

* racionálny prístup k rozvoju obranných spôsobilostí v oblasti výzbroje a vojenskej techniky predpokladá dôsledne využívať vedecké poznatky a zodpovedajúcim spôsobom zainteresovať vedecko-výskumnú základňu.

SYSTÉMOVÝ DOKUMENT

Vyzbrojovanie je v Stratégii chápané ako kontinuálny, cieľavedomý a plánovaný proces, ktorým autorita pre vyzbrojovanie primeranými spôsobmi a aplikujúc kritériá celospoločenskej hospodárnosti, ekonomickej efektívnosti, optimalizácie zdrojov a ekologickosti, prispieva k rozvoju súčasných a vytváraniu budúcich obranných spôsobilostí v oblasti výzbroje a vojenskej techniky.

Stratégia stanovuje cieľ a priority vyzbrojovania, formuluje jeho základné zásady vrátane riadenia a plánovania, ekonomický rámec vyzbrojovania, spôsoby dosiahnutia požadovanej interoperability s ozbrojenými silami členských krajín NATO a EÚ, prístupy k obrannému výskumu, rozvoju obranných technológií a zapojeniu obranného priemyslu do rozvoja obranných spôsobilostí. V rámci Stratégie boli otvorené aj také oblasti, ako je udržanie minimálnej národnej suverenity a primeraná závislosť v oblasti výzbroje a vojenskej techniky a kritéria podpory subjektov súkromného sektora vrátane identifikácie kľúčových technológií pre podporu rozvoja obranného výskumu a technológií. Stratégia bude využitá ako systémový dokument pri spracovaní príslušných častí aktualizácie Dlhodobého plánu rozvoja rezortu ministerstva obrany s výhľadom do roku 2020 (ďalej len „Dlhodobý plán“).

Oblasť vyzbrojovania sa nedotýka len Ozbrojených síl Slovenskej republiky, ale prerastá svojimi politickými, sociálno-ekonomickými a technologickými dopadmi pôsobnosť rezortu obrany. Je preto vhodné tieto väzby formalizovať vyšším ako rezortným dokumentom spracovaným v úzkej súčinnosti najmä s Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky, Ministerstvom vnútra SR a Združením obranného priemyslu SR. Na základe Stratégie bude preto spracovaný dokument „Stratégia rozvoja a podpory obranných spôsobilostí Slovenskej republiky v oblasti výzbroje a vojenskej techniky“, ktorý bude predložený na rokovanie vlády, pričom termín spracovania a schvaľovania bude zosúladený s prípravou Dlhodobého plánu. Cieľom tohto dokumentu je formulovať „národnú“ stratégiu rozvoja a podpory nielen spôsobilostí ozbrojených síl v oblasti výzbroje a vojenskej techniky, ale tiež jasne a záväzne formulovať „národný“ prístup k obrannému výskumu, obrannému priemyslu a ich rozvoju v rámci euroatlantických a európskych štruktúr. Harmonizácia dokumentu s Dlhodobým plánom umožní konkretizovať vecné priority vyzbrojovania a vytvoriť dlhodobú orientáciu nielen pre výskumné, vývojové a výrobné subjekty, ale zároveň vytvorí priestor pre efektívnu komunikáciu v rámci euroatlantických a európskych štruktúr s cieľom hľadania spoločných riešení a projektov. Systém vyzbrojovania musí prevziať, transformovať a riešiť úlohy a ciele bezpečnostnej a obrannej politiky v materiálovej oblasti obranných spôsobilostí, reagujúc na nové prístupy a globálne trendy. Schválená Stratégia je základným krokom dotvárania odpovedajúcej kultúry prostredia vyzbrojovania stavajúc na nových poznatkoch a skúsenostiach a doterajších pozitívnych výsledkoch.

Doc. Ing. Stanislav SZABO, PhD.
národný riaditeľ pre vyzbrojovanie MO SR
Ing. Ivan KOBLEN, CSc. (plk. v. v.),
riaditeľ odboru vyzbrojovania
Ilustračné foto **npor. Martin FARKAŠ**

Ako ďalej vo vyzbrojovaní

Členstvo Slovenskej republiky v euroatlantických a európskych štruktúrach, záväzky a práva vyplývajúce z tohto členstva a získané skúsenosti vyžadujú aktualizovať základné prístupy Ministerstva obrany Slovenskej republiky k rozvoju obranných spôsobilostí a teda aj k vyzbrojovaniu ako k jednej zo základných súčastí tohto procesu.

Je potrebné reagovať na zmeny prístupov a požiadavky v rámci NATO a EÚ, ktoré významnou mierou ovplyvňujú vyzbrojovanie, ako sú prístup z hľadiska požadovaného účinku (Effect Based Approach to Operations), plánovanie založené na spôsobilostiach (Capability Based Planning) či budovanie sieťovo orientovaných spôsobilostí (Network Enabled Capability). Aktualizáciu je nevyhnutné chápať v širšom kontexte meniacich sa vonkajších a vnútorných podmienok prostredia, v ktorom vyzbrojovanie plní svoje úlohy.

Proces tvorby Stratégie vyzbrojovania bol úspešne zavŕšený dňa 22. novembra 2007 jej prerokovaním v Kolégiu ministra obrany a následne schválením ministrom obrany Slovenskej republiky ako súčasť rozpracovania programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2007 až 2010 na podmienky rezortu obrany.

POLITIKA VYZBROJOVANIA

Politika vyzbrojovania, ako neoddeliteľná súčasť národnej bezpečnostnej a obrannej politiky musí rešpektovať globálne spoločenské záujmy, ciele rozvoja Ozbrojených síl Slovenskej republiky a všeobecné trendy v oblasti obranného výskumu a rozvoja technológií. Musí reagovať na strategickú orientáciu - podporovať rozvoj obranného priemyslu Slovenskej republiky, jeho čo najširšie zapojenie do modernizácie a prezborenia Ozbrojených síl Slovenskej republiky a medzinárodných projektov v oblasti vyzbrojovania, predovšetkým v rámci NATO a EÚ a využívať a rozvíjať domáce kapacity výskumu, vývoja, produkcie a údržby moderných zbraní, munície a bojovej techniky. Berúc do úvahy trendy globalizácie, narastanie podielu medzinárodných projektov a využívania komerčne dostupných

riešení (COTS), je nevyhnutné definovať základné zásady pre udržanie minimálnej národnej suverenity v oblasti výzbroje a vojenskej techniky, primeranej závislosti na partneroch v rámci bilaterálnych a multilaterálnych vzťahov (NATO, EÚ) a určiť primárnu teritoriálnu orientáciu pre dodávky výzbroje a vojenskej techniky zo zahraničia vrátane otázky bezpečnosti týchto dodávok.

Vyzbrojovanie OS SR a jeho stratégia musí rešpektovať základné faktory vymedzujúce priestor vyzbrojovania:

- * členstvo Slovenskej republiky v euroatlantických a európskych štruktúrach a s tým spojené záväzky vyžaduje primeranú participáciu Slovenskej republiky v rozhodujúcich projektoch NATO a EÚ/EDA, určuje primárne teritórium spolupráce a produktovú orientáciu procesu akvizície výzbroje a vojenskej techniky a vyžaduje vytvorenie kompatibilného systému vyzbrojovania,

- * vyzbrojovanie ozbrojených síl predstavuje vynakladanie verejných zdrojov na zabezpečovanie plnenia úloh ozbrojených síl, teda musí byť realizované transparentne, účelne a adresne so snahou o dosiahnutie návratnosti vynaložených zdrojov prostredníctvom domácich inovačných programov s exportnou podporou, medzinárodných projektov, ofsetových programov a ďalších kompenzačných nástrojov,

- * obranný priemysel, ako prvok obranného systému štátu, opierajúci sa o obranný výskum a rozvoj obranných technológií, je podmienkou minimálnej nezávislosti v oblasti výzbroje a vojenskej techniky. Vzťahy medzi ministerstvom a obranným priemyslom je potrebné transformovať do partnerstva založenom na vzájomnej dôvere, zdieľaní nákladov a rizik formou projektov partnerstva verejného a súkromného sektora,

- * limitovaná kapacita rezortu obrany, ako primárneho odberateľa pre obranný priemysel, určuje orientáciu na projekty medzinárodnej spolupráce s cieľom dosiahnutia nielen primeranej ceny životného cyklu, kvality a časového rámca dodávok, ale aj zodpovedajúcej interoperability a úrovne štandardizácie, stability projektu a v prípravnej fáze verifikácie správnosti spôsobu riešenia identifikovanej nedostatčnosti,

Čaká nás euro

Euro je národnou menou v 11 členských štátoch EÚ - v Belgicku, Fínsku, Francúzsku, Holandsku, Nemecku, Írsku, Luxembursku, Portugalsku, Rakúsku, Španielsku a Taliansku od roku 1999. Eurom sa už platí aj v Grécku, Slovinsku a 1. januára 2008 sa k eurozóne pravdepodobne pripoja Cyprus a Malta. Vstup našej krajiny do euro zóny je naplánovaný na 1. 1. 2009 – po splnení maastrichtských kritérií.

Na Slovensku dôjde k výmene slovenskej koruny za euro v bezhotovostnom a hotovostnom obehu naraz a bez prechodného obdobia, tzv. „metódou veľkého tresku“. Ten stanovuje, že euro sa súčasne zavedie do hotovostného aj bezhotovostného obehu a stane sa jediným zákonným platidlom na území SR. V pôvodných krajinách eurozóny sa euro do hotovostného obehu zaviedlo až po uplynutí trojročného prechodného obdobia od jeho zavedenia do bezhotovostného obehu.

JEDNOTNÝ KURZ PREPOČTOV

Obdobie krátkého duálneho obehu, počas ktorého bude možné platiť v hotovosti eurom aj slovenskými korunami, bude trvať iba dva týždne: od dátumu prijatia, t.j. od 1.1.2009 do 16.1.2009. Počas tohto obdobia bude ešte možné platiť korunovými bankovkami a mincami, ale vydávať sa bude len v eurách.

Pre prepočet slovenských korún na eurá bude určený konverzný kurz. Ten bude neodvolateľne stanovený Radou EÚ, pričom jedine tento kurz bude možné použiť pri prepočte korunových hodnôt na

eurá k 1. 1. 2009 a pre účely duálneho zobrazovania cien. Konverzný kurz bude stanovený ako koeficient so šiestimi platnými číslicami vo formáte: 1 EUR = xx,xxxx SKK. Konverzný kurz nesmie byť skracovaný ani zaokrúhľovaný. Predpokladaný dátum stanovenia konverzného kurzu je júl 2008. Všetky peňažné čiastky stanovené v korunách, ktoré budú musieť byť zaplatené alebo zúčtované v eurách, sa zaokrúhľia na najbližší eurocent, pričom sa zaokrúhľi len konečná hodnota a nie čiastkové položky.

ZNEUŽÍVANIE NEBUDE MOŽNÉ

Zavedenie eura neovplyvní platnosť zmlúv, zmluvných ani iných právnych vzťahov platných pred termínom zavedenia eura. Žiadnu zmluvu, ktorej platnosť sa nebude končiť v období pred prijatím eura, nebude možné jednostranne vypovedať z dôvodu zavedenia eura, pričom meniť ich bude možné len po vzájomnej dohode zmluvných strán. Hodnoty v korunách, ktoré sa nachádzajú v zmluvách, sa budú považovať za hodnoty v eurách, prepočítané konverzným kurzom.

Obdobie povinného duálneho zobrazovania cien sa začne najneskôr mesiac po vyhlásení konverzného kurzu (teda pravdepodobne v auguste 2008) a skončí sa rok po zavedení eura. Počas tohto obdobia budú musieť byť všetky údaje o cenách uvádzané v slovenských korunách aj eurách súčasne, pričom na účel prepočtu bude možné použiť výlučne konverzný kurz. Dvojité hodnoty musia byť zobrazené na tovare, účtoch, faktúrach, výplatných páskach, rozhodnutiach, potvrdeniach, atď. Povinnosť duálneho zobrazenia cien a finančných hodnôt je výlučne voči občanom – fyzickým osobám nepodnikateľom.

MAASTRICHTSKÉ KRITÉRIÁ

Pôvodné krajiny EÚ stanovili v roku 1992 štyri ekonomické kritériá na vstup do eurozóny. Podľa mesta Maastricht, kde bola dohoda prijatá, sa tieto podmienky volajú maastrichtské kritériá. Ich účelom je zabezpečiť, aby bola ekonomika členského štátu dostatočne pripravená na prijatie jednotnej meny a aby nijako neohrozila stabilitu v existujúcich krajinách eurozóny. Tieto kritériá nezaručujú, že euro bude výhodné aj pre vstupujúci členský štát – to si musí každá krajina posúdiť sama. Slovenská republika má dnes veľmi dobré predpoklady na to, že všetky maastrichtské kritériá splní do konca tohto roka. Ich plnenie bude hodnotiť v prvom štvrťroku 2008 Európska komisia a Európska centrálna banka, ktoré po splnení kritérií odporučia prijatie Slovenska do eurozóny.

PLNENIE MAASTRICHTSKÝCH KRITÉRIÍ:

verejný deficit
verejný dlh
fiškálne kritérium
miera inflácie (HICP)
dlhodobá úroková miera
nominálny výmenný kurz

npor. Martin FARKAŠ

Ilustračné foto Vladislav VAVRINEC

jar 2008 – Splnenie maastrichtských kritérií - Slovenská republika bude môcť zaviesť euro až keď splní tieto kritériá. Splnenie posúdi Európska komisia a Európska centrálna banka. Komisia dá návrh Rade EÚ na prijatie Slovenska do eurozóny.

leto 2008 – Rozhodnutie Rady Európskej únie o prijatí Slovenskej republiky do eurozóny a o konverznom kurze - konverzný kurz bude platiť až od 1. januára 2009 a nebude ho možné zmeniť.

30 dní po určení konverzného kurzu – Začiatok duálneho zobrazovania cien - obchodníci budú musieť používať dvojité cenovky - v korunách aj v eurách. V oboch menách budú uvedené tiež čisté príjmy na výplatných páskach, zostatky na výpisoch z účtov, či faktúry.

január 2009 – Zavedenie eura - od tohto dátumu začne v Slovenskej republike platiť spoločná európska mena. Všetky korunové účty sa automaticky stanú eurovými. Až do 16. januára bude ešte možné platiť aj korunovými bankovkami a mincami, ale obchody budú naspäť vydávať v eurách. Od 17. januára bude možné platiť len v novej mene – v eurách.

31. december 2009 – Koniec povinného duálneho zobrazovania cien - povinnosť uvádzať dvojité cenovky bude trvať približne 1,5 roka, do 31. decembra 2009. Od 1. januára 2010 do 30. júna 2010 odporúčame obchodom pokračovať v dvojitom zobrazovaní cien dobrovoľne.

nemecké delostrelecké a mínometné prepady. Vždy vtedy, keď sme ich najmenej čakali a mysleli si, že nás čaká chvíľa pokoja. Na Štedrý deň sem tam visela v zemľanke vetvička z borovice či zo smreku a na nej primitívne frontové ozdoby. Prázdné nábojnice, šiška, jablko. Naše dievčatá tam zavše dali nejakú stužku. Nebolo nám veľmi do spevu. Každý, kto v ten čas nebol na stráži a nemal iné povinnosti, potichu premýšľal o svojej rodine, blízkych a najmä kamarátoch, ktorých sme stratili. A bolo ich oveľa viac, ako sme si dokázali ešte v septembri, pred začiatkom Karpatsko-duklianskej operácie predstaviť...“ len ťažko si vzhľadom na svoju chorobu spomína rodák zo spišskej dedinky Bijacovce oproti Spišského hradu 87-ročný podplukovník vo výslužbe Štefan Ilaš.

Ôsmeho septembra príslušníci tretej brigády s elánom a s piesňami pochodovali na čele celého zboru. Presúvali sa cez Krosno a Wrocanku na okraj lesa severne od Iwly a Teodorowky do prielomu, ktorý prerazili prvosledové jednotky 183. a 70. gardovej sovietskej divízie.

S ČÍM PLÁN NERÁTAL

Podľa prvotného, až príliš optimistického plánu mali už na druhý deň prekročiť československú hranicu a o päť dní vpochodovať do Prešova. Plán, ale okrem iného nerátal ani s tým, že Nemci v noci nečakane posilnili svoju obranu o nové jednotky a techniku, ktoré presunuli z iných úsekov frontu. Sovietska rozviedka nezistila, že v pásme 38. armády, kde sa nachádzal aj československý zbor je už o takmer 40 percent viac vojakov, dvojnásobný počet diel, mínometov, guľometov, desiatky nových tankov, ako deň predtým.

Realita bola teda iná. Boli už Vianoce a oni sú len na východnom brehu Ondavy. Štefan i Vasilija sa v spomienkach vracajú k onému čiernemu piatku. Deviateho septembra ich brigáda spokojne oddychovala po nočnom presune. Veď pred nimi sú predsa prvosledové sovietske jednotky a ustupujúci Nemci, s ktorými sa stretnú tesne pred mestekom Dukla. Z pokoja a omylu

Frontové Vianoce pri Ondave

Po neúspešnom útoku tretej brigády 1. československého armádneho zboru smerom na Bokšu, Radomu a Tisinec front v údolí Ondavy od 17. decembra 1944 na zopár týždňov zostal stáť na jednom mieste. Na oboch stranách stáli proti sebe po krvavých bojoch v Karpatoch vyčerpané a poriadne preriedené jednotky. Tak tomu bolo aj počas frontových Vianoc. Spoločne ich prežívali aj spojári brigády - štábný nadrotmajster Štefan Ilaš a čatárka Vasilija Tuchová. V tú vojnovú zimu mrzlo, až prašťalo. A veľa možností na úkryt v teple nebolo. Z dedínok v kraji pod Duklou zostalo len zopár nezničených domcov. Ochranu pred chladom a štiplavým vetrom poskytovali iba zamaskované poľné úkryty a zemľanky. Všade navôkol len skaza, terén husto posiaty rôznymi druhmi mín...

Ženisti zboru ich stíhali odstraňovať len postupne. Prácu im sťažoval sneh, ktorý prikryl celú krajinu. Každý

sa vo vlastnom záujme držal len preverených a označených ciest. Ale aj tak si míny vyžiadali mnoho obetí z radov príslušníkov československého zboru (a ešte aj dlho po skončení vojny míny kaličili miestnych obyvateľov, ktorí pásli dobytok, či išli do lesa po drevo).

Zbor držal vyše 40 kilometrové frontové pásmo. Jeho preriedené brigády a ďalšie súčasti ho samozrejme nemohli ideálne zabezpečiť. Početný stav družstiev klesol na štyroch či piatich vojakov. A medzi nimi bolo niekoľko stometrové územie, ktoré sa zabezpečovalo len prostredníctvom vysielaných hliadok či paľbou z ručných zbraní. Jediné šťastie bolo, že ani nepriateľ na tom nebol lepšie. Aj preto pomerne často dochádzalo k vzájomnému prenikaniu prieskumných hliadok cez Ondavu. Československých i nemeckých.

SVIATOČNÉ NÁBOJNICE

„Na nejakú zvláštnu oslavu Vianočných sviatkov nebolo ani pomyslenia. Zdanlivý pokoj prerušovali

ich prebral až uragán dopadajúcich mín a delostreleckých granátov. Všade vókol je mnoho mŕtvych a ranených. Nasleduje útok nemeckej pechoty s podporou tankov. Desiatky vojakov, ktorí doposiaľ nemali veľa bojových skúseností, a po prvý raz sa stretli zoči-voči útočiacim tankom, v panike opúšťajú svoje postavenia a utekajú. Velitelia sa ich snažia zadržať, niekedy aj za pomoci svojej zbrane...

Ďalšie desiatky ich kolegov padli v bojoch na prístupoch k Duklianskemu priesmyku i po prekročení štátnej hranice. Pri zdolávaní výšiny Obšár, kót 481 a 541, oslobodzovaní Krajného Bystrého, Bodružalu. Celkovo prišiel československý armádny zbor počas trvania Karpatsko-duklianskej operácie o vyše 1100 vojakov, ďalších vyše štyri tisíce z nich boli zranených, takmer tisícka nezvestných. Namiesto 16 171 vojakov pred začiatkom bojov 9. septembra 1944 ich 22. novembra, po prekonaní posledného karpatského hrebeňa zostalo 8 530.

NEPOKRAČOVAL V RODINNEJ TRADÍCII

Pôvodne mal Štefan Ilaš pokračovať v rodinnej tradícii. Ukončil meštianku i strednú poľnohospodársku školu. Otcovu predstavu o tom, že by mal po ňom prevziať starostlivosť o role prerušila a celkom zmenila druhá svetová vojna. Štefan narukoval do michalovských kasární.

S tamojším jazdeckým priezvedným oddielom sa ako zdravotník dostal na front. Až na Ukrajinu, do južného Ruska. Spoločne s ďalšími vojakmi z jednotky prešiel slobodník Ilaš v roku 1943 na sovietsku stranu. Nasledoval zajatecký tábor, neskôr transport na Sibír. Obdobie, na ktoré dodnes Štefan radšej nespomína. Prihlásil sa do československého vojska, kde sa v tom čase vytvárali nové útvary, z ktorých sa sformoval armádny zbor. Konečne koncom roku 1943 sa dostal k československému vojsku. Bol zaradený do spojovacej jednotky tretej brigády. Práve v nej už vtedy pôsobila Vasilija Ťuchová.

„Všetky dievčatá sme boli veľmi zvedavé na nových vojakov, ktorí k nám prišli. Bol medzi nimi aj Štefan. Už vtedy sa mi zapáčil,“ priznáva dnes 84-ročná rodáčka z dedinky Sinirka Poľana na Podkarpatskej Rusi. Keď táto, vtedy najvýchodnejšia časť prvej československej republiky bola v marci 1939 obsadená maďarskými okupačnými vojskami, podobne ako desiatky a stovky ďalších mladých ľudí premýšľala o odchode.

Mladé šestnásťročné dievča ušlo spoločne so svojimi kamarátkami cez hranicu. Netušili, že pre Sovietsky zväz, ktorý si medzitým spoločne s Nemeckom rozdelil Poľsko je každý prichádzajúci spoza západnej hranice podozrivý. Vasilija a jej kamarátky skončili v gulagu. Na severe Ruska bol ich pracovný tábor určený na stavbu priehrady. Bez potrebnej mechanizácie, doslova v neľudských podmienkach. Tie si spolu s krutou prírodou a hladom neľútostne vyberali svoju daň. Každý deň umierali ľudia.

VASILIJKA PREŽILA GULAG

„Dodnes je pre mňa záhadou, ako som to všetko vydržala a prežila. Neskôr som sa dostala na práce do kolchozu o pár sto kilometrov južnejšie. To bolo už lepšie, aj keď ani tam si príliš ľudský život nevážili.

Dozvedela som sa, že niekde v Rusku sa vytvára československá vojenská jednotka. Stále som sa cítila byť občiankou Československa. Napriek tomu, že ten život nebol ľahký a jednoduchý ani u nás doma na Podkarpatskej Rusi, až v Rusku som poznala, že môže byť ešte horšie, oveľa horšie. Aj preto som sa prihlásila do československej jednotky. Bola to v tom období jediná šanca dostať sa z pracovných táborov a vtedajšieho Ruska. Aj za cenu toho, že môžem na fronte počas bojov byť ranená, či dokonca zahynúť. I táto perspektíva bola lepšia, ako môj vtedajší život. V roku 1942 som sa konečne dostala do Buzuluku,“ spomína si Vasilija, ktorá skončila vojnové roky ako podporučíčka.

POVOJNOVÁ SVADBA

S armádnym zborom spoločne prežili ešte krvavé boje na Liptove, najmä o Liptovský Mikuláš. Potom o Malú a Veľkú Fatru, až sa nakoniec dostali do Prahy. Štábný rotmajster Štefan Ilaš bol v tom čase veliteľ čaty. V auguste 1945 bola v Bijacovciach svadba. Už vyše 62 rokov žijú Štefan a Vasilija spolu. Za tie roky prežili veľa pekného i menej radostného.

Štefan zostal po vojne v radoch armády. Začínal ako veliteľ čaty v pechotnom učilišti v Levoči. Postupne menil svoje pôsobiská. Prešiel vojenskými útvarmi v Poprade, Jelšave, Rožňave, Sečovciach a v Trebišove. Nakoniec zakotvil v roku 1952 vo Zvolene. Najskôr bol veliteľom roty a po desiatich rokoch sa postupne stal veliteľom útvaru. Menovaniu do tejto funkcie predchádzalo absolvovanie spojovacieho učilišta v Novom Meste nad Váhom, delostreleckého učilišta a školy pre veliteľov útvarov v Martine.

V roku 1974 odišiel podplukovník Štefan Ilaš do zálohy. Dodnes žije spoločne s manželkou v malom domčeku na okraji Zvolena. Cez ulicu býva ich jediná dcéra Daria. Na vojnové roky a hrôzy vojny, ako povedal aj dekan veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene plukovník Marko Trochan, ktorý je častým návštevníkom v domčeku (na fotografii dolu) obaja starí len veľmi neradi spomínajú.

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA, archív rodiny ILAŠOVCOV

Minister v akadémii

O bezpečnostnej a obrannej politike SR hovoril 5. novembra v aule Akadémie ozbrojených síl gen. M.R.Štefánika v Liptovskom Mikuláši minister obrany SR František Kašícký. Zameral sa na okruhy reality a pragmatizmu v plánovaní rezortu, na personál, na operácie doma a v zahraničí a zaoberal sa aj súčasným a budúcim poslaním Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku v Lešti. Za východisko implikácie pre obrannú politiku považuje zosúladenie vzťahov medzi dlhodobými plánmi, programami a rozpočtami. V tejto súvislosti poukázal na ciele a priority rezortu na najbližšie tri roky a realnosť ich plnenia v zmysle nastaveného reálneho finančného rozpočtu. Samostatnú kapitolu venoval minister Kašícký operáciám doma a v zahraničí, kde zdôraznil spektrum úloh pri obnove a stabilizácii a pôsobenie v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Minister poukázal aj na novú filozofiu použitia OS a to na asistenčné úlohy pri nevojenskom ohrození bezpečnosti (kalamity, terorizmus, povodne).

Alena HARAGOVÁ

Foto Soňa JAROŠOVÁ

Ženy so srdcom

Aj tento rok manželky vojakov, diplomatov a úradníkov pôsobiach v bruselskej centrále NATO, ako aj ženy, ktoré tu pôsobia služobne, zorganizovali predvianočný Ženský bazár. V hlavnej budove aliancie ponúkali vo svojich národných stánkoch suveníry, koláče, hračky, šperky či ozdoby typické pre svoje krajiny. „My sme zaujali predovšetkým šúpolienkami, perníčkami, medovníkmi, betlehémami z vosku či keramickými krojovanými figúrkami,“ teší sa Slávka Kučová. Hrdí sa, že slovenský stánok patril nepochybne k najkrajším. Možno aj preto bol výťažok z predaja až tri tisícky euro, čo je najviac za 39 rokov tohto tradičného podujatia. Pričinilo sa o to okolo 25 našich žien. Tiež možno dodať, že iste zaujala aj pani Kučová, viceprezidentka organizačného výboru. Slovensko totiž reprezentovala v typickom východniarskom kroji (na fotografii vľavo). A financie – tie samozrejme v plnom rozsahu putovali na charitu.

(pv)

Cvičenie špecialistov vnútra a obrany

V súlade s dohodou o spolupráci medzi rezortmi Ministerstva vnútra SR a Ministerstva obrany SR sa 2. novembra v Bratislave - Rusovciach uskutočnilo cvičenie špeciálnych zložiek polície, vojska a hasičov. Súčasťou boli i skúšky Záchrannej odnosnej plošiny (taktická sieť) v podvese vrtuľníka Mi – 171. Taktická sieť je zariadenie umožňujúce taktické nasadenie špeciálnych jednotiek s možnosťou využitia pre policajné, vojenské, ale i záchrannárske účely napr. evakuáciu osôb z výškovej budovy. Ide o tzv. prevrátený dáždnik tvaru pentagramu. Nosnosť obsadenia taktickej siete je 1,5 tony (t.j. bežné prenášanie desiatich osôb s výzbrojou), nosná konštrukcia je opatrená 10-mi šlingami (úväzmi), ktorými sa uchytiť prepravované osoby. Podves sa upína s hlavným lanom cez stredový otvor vrtuľníka k podvesnému zariadeniu upnutím na tzv. kargohák. Druhý koniec lana je napojený na taktickú sieť. Celkový podves je dlhý 28 m.

Text a foto mjr. Jozef RYBÁRIK

Medaily pre veteránov

Minister obrany SR František Kašícký prijal 13. novembra v priestoroch ministerstva obrany pri príležitosti Svetového dňa veteránov vojnových vyslúžilcov z Českej republiky, Belgického kráľovstva, Rumunskej republiky a Slovenska.

Našich západných susedov zastupovali na stretnutí bývalí príslušníci 1. československého armádneho zboru plukovníci vo výslužbe Alexander Beer, Václav Kuchyňka a Mikoláš Končícký, bývalý veliteľ československého práporu na území bývalej Juhoslávie v misii UNPROFOR brigádny generál vo výslužbe Karel Blahna (na foto), plukovník vo výslužbe Pavel Budinský, ktorý pôsobil v česko-slovenskom protichemickom prápore v Kuvajte i plukovník vo výslužbe Ladislav Somas, bývalý veliteľ poľnej nemocnice. Belgicko zastupovali veteráni z druhej svetovej vojny Georges Renonnet a Émile Godard, ktorí bojovali v belgickom mechanizovanom prápore v rámci 3. americkej armády a podieľali sa na oslobodzovaní západnej Európy. Za Rumunsko to bol armádny generál vo výslužbe Dumitru Penciu a generál armádneho zboru vo výslužbe Teodor Halic, ktorí sa v radoch rumunskej armády zúčastnili na oslobodzovaní Slovenska. Domácich veteránov zastupovali účastníci protifašistického boja generálmajor vo výslužbe Ondrej Šedivý, brigádny generál vo výslužbe Imrich Gibala a bývalý partizán Ján Chmúrny.

František Kašícký vo svojom príhovore ocenil prínos všetkých veteránov v boji proti fašizmu počas druhej svetovej vojny, ako aj v medzinárodných mierových a pozorovacích misiách udelením pamätných medailí Ministra obrany SR. Na stretnutí bol prítomný aj predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Karol Pitka, vedúci oddelenia vojnových veteránov MO SR plukovník vo výslužbe Daniel Kostra a zástupcovia veteránskych organizácií z Českej republiky.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

Spoločnosť vojenských lekárov

V dňoch 24. až 25.10.2007 sa v Hradci Králové konala 7. konferencia odbornej Spoločnosti vojenských lekárov, farmaceutov a veterinárnych lekárov Českej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně. Tento rok prijalo pozvanie viac ako deväťdesiat odborníkov pôsobiach vo vojenskom ako aj civilnom zdravotníctve – nechýbali ani kolegovia z Vojenskej zdravotníckej služby zo Slovenska.

Medzi prednášajúcimi bol aj plk. MUDr. Zoltán Bubeník, veliteľ 1. kontingentu českej poľnej nemocnice pôsobiacej v operácii ISAF v Afganistane, ktorý priblížil zdravotnícke zabezpečenie misie ISAF. Náčelník Zdravotníckej služby AČR plk. MUDr. Pavel Zbořil objasnil súčasné poznatky z činnosti zdravotníckej služby. Táto dosahuje výnimočné úspechy a môže byť podnetná pre ostatné zahraničné krajiny. Konferencia bola ideálnou možnosťou na výmenu informácií širokého spektra zdravotníckych odborníkov. Viac informácií na www.pmfhk.cz.

Miroslav URBAN

Protokol v praxi (24) ZÁSADY KONZUMOVANIA

Pri príchode na spoločenskú akciu alebo aj na obyčajnú večeru si veľakrát kladieme otázku s čím – a ako – budeme niektoré jedlá jesť. Mnohým z nás neostávalo nič iné, len sa nepozorovane poohliadnuť po susedoch a odpozorovať ako to robia oni.

Keď teda vieme, že nás čaká nejaká spoločenská udalosť, doplníme si ešte pred jej začiatkom abecedu správania sa pri stole niekoľkými užitočnými radami.

Látkový obrúsok si rozložíme na polovicu prehnutý do lona a po jedle (nezložený) odložíme vedľa taniera. Obrúsok odkladáme až po hostiteľke.

Zemiaky by sme nemali krájať nožom, ale iba vidličkou. Na omelety všetkých druhov používame vidličku. Špagety sa jedia vidličkou – buď ich na ňu natáčame o okraj taniera, alebo s pomocou lyžice v ľavej ruke. Ak to nemáme natrénované, nič sa nestane, keď ich budeme krájať nožom a naberáť vidličkou.

Ako si poradíme s veľkými kosťami pri hydine? Na skutočne vysokej úrovni nemožno brať kosti do ruky, pri menej oficiálnych príležitostiach sa tento spôsob toleruje. Odporúča sa vyčkať, ako sa zachová hostiteľka alebo hostiteľ. Malé kostičky nevyberáme z úst rukami, ale decentne ich vyplúvame na vidličku a odložíme na okraj taniera. To isté platí aj o kostičkách z rýb.

Pri konzumácii rýb by sa mal používať špeciálny príbor na ryby; lopatkovitý nôž umožňuje lepšie odlupovať mäso z kostí. Ryby totiž nekrájame. Na tento účel slúžia dve vidličky alebo vidlička s pomocným kúskom chleba.

A teraz niečo špeciálne... Raky rozdelíme rukami a pomocou špeciálneho príboru (krátka vidlička a nôž s dierkou) vyberieme vnútrošok; z prednej časti konzumujeme len mäso z klepiet. Po tejto labužníckej konzumácii by sme mali dostať príležitosť opláchnuť si prsty v miske s vodou a kúskom citróna a utrieť si ich do obrúska. Langusty dostaneme už v rozpolenom pancieri. Jedia sa dvojzubou alebo dezertnou vidličkou. Ustrice sa podávajú v rade. Ak nám ich nikto neotvorí, rozlúskneme ich vidličkou alebo špeciálnym nožom, pokvapkáme citrónom (alebo bielym vínom). Vidličkou alebo lyžičkou sa otvárajú mušle. So škrabkami zásadne nebúchame o stôl, ale ich vyjedáme špeciálnym príborom (malá vidlička a malá lyžička). Žabie stehienka sa pridŕžajú vidličkou v ľavej ruke na tanieri a pravou sa odlupujú kúsky. Špagla sa obvyčajne je vidličkou, ak sa podáva aj s drevnatou časťou, môžeme ju uchopiť a odhryznúť. Artičky sa konzumujú tiež kombinovane; lístky odhryzame, srdiečko krájame vidličkou.

Pri konzumácii kurčie máme niekoľko možností: môžeme ju jesť v špeciálnom držiaku, v servítke, rukou bez servítky alebo vylupovať zrnká na tanieri. Zeleninový šalát by sa mal podávať v menších kúskoch, aby sa dal konzumovať bez ďalšieho delenia, pretože použitie noža je v tomto prípade základným prehreškom.

Ošobitné pravidlá má aj konzumovanie ovocia. Veľké kôstkové ovocie sa je rukou, kôstku sa však snažíme najprv odstrániť. Čerešne a bobuloviny sa podávajú so stopkami. Jednotlivé kôstky neputujú do tanierika priamo. Melón a ananás sa jedia lyžičkou, servírujú nakrájané na plátky. Pomaranč sa lúpe obvyklým spôsobom a konzumuje po mesačkoch, citrón sa používa buď v podobe šťavy alebo plátkov. Kultivované jedenie banánu spočíva v odkrojení špičky nožom, olúpaní a následnom odkrajovalí.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMO

Názor na korupciu v OS SR

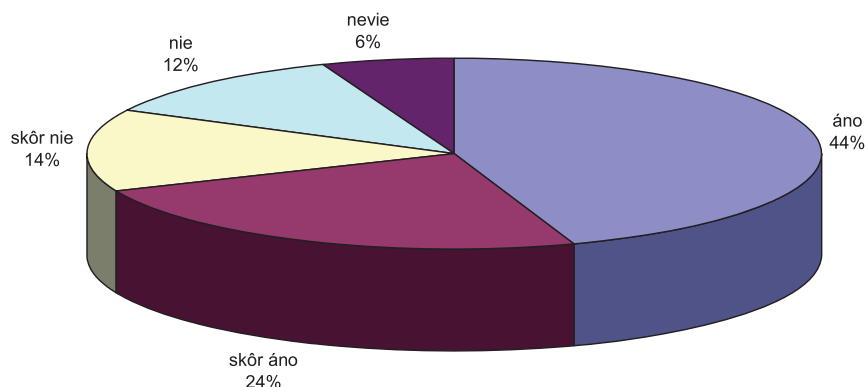
Boj proti korupcii a klientelizmu je jednou z dlhodobých priorít našej spoločnosti. Ide o jav, ktorý je značne rozšírený a negatívnym spôsobom zasahuje do vzťahov medzi ľuďmi, do fungovania štátnych i súkromných organizácií ako aj do ekonomickej sféry. Korupcia, klientelizmus a rodinkárstvo neobchádzajú ani rezort obrany. Vedenie rezortu preto venuje sústavnú pozornosť aj tejto téme. Vyjadrením tejto pozornosti bolo prijatie „Akčného plánu boja proti korupcii“.

Jednou z jeho úloh je sociologický výskum názorov príslušníkov rezortu obrany na korupciu, ktorý sa vykonáva pravidelne v dvojročných intervaloch medzi vojakmi, ale aj civilnými zamestnancami rezortu. Výskumy realizuje oddelenie analýz a verejnej mienky Komunikačného odboru KaMO.

Koncom septembra a začiatkom októbra 2007 sa uskutočnil v poradí už štvrtý takýto výskum. Prostredníctvom siete anketárov Personálneho úradu OS SR boli oslovení profesionálni vojaci, celkovo to bolo 512 vojakov - reprezentantov všetkých základných vekových a hodnostných skupín našich ozbrojených síl.

Už prvé výsledky tohto výskumu naznačujú, že problém korupcie, klientelizmu a rodinkárstva závažne vplyva na sociálnu atmosféru v pracovných kolektívoch, vojenských jednotkách našich ozbrojených síl. Viac ako dve tretiny respondentov výskumu sa priklonilo k názoru, že tieto javy negatívne ovplyvňujú vzťahy na ich pracovisku. K opačnému názoru, teda k názoru, že korupcia, rodinkárstvo a klientelizmus

Sú alebo nie sú korupcia, klientelizmus a rodinkárstvo javy negatívne ovplyvňujúce prácu a medziľudské vzťahy priamo na Vašom pracovisku?
(n = 512)

nemajú negatívny vplyv na prácu a vzťahy na ich pracovisku sa priklonilo len 25% opýtaných.

Medzi najčastejšie sa vyskytujúce formy korupcie v ozbrojených silách zaradili respondenti výskumu uprednostňovanie priateľov, známych a rodiny. V menšej miere sa profesionálni vojaci stretli so zneužívaním postavenia a vyžadovaním protislužieb. Netreba však prejsť bez povšimnutia skutočnosť, že aj s týmito formami korupcie sa stretlo viac ako 30% opýtaných.

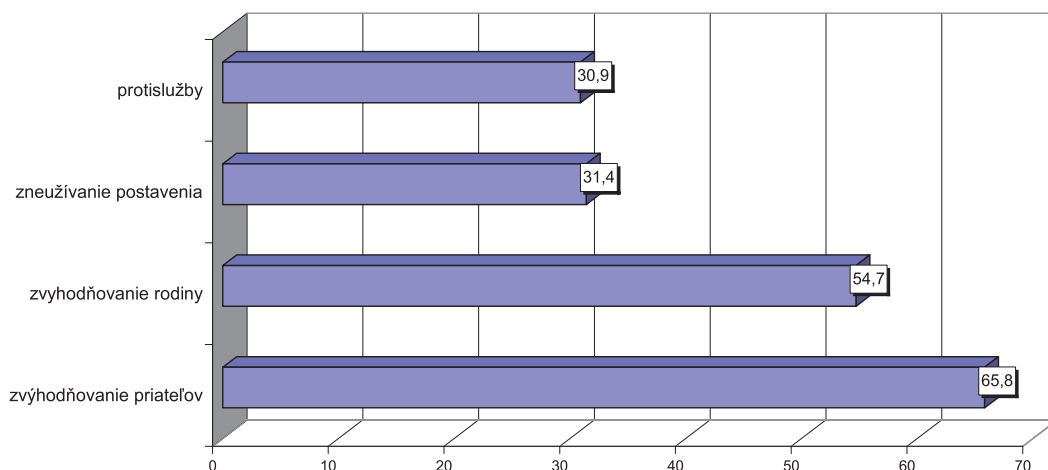
O vážnosti situácie v tejto oblasti svedčí aj nezvykle vysoká ochota profesionálnych vojakov vyjadriť

svoje postoje ku miere korupcie v rezorte a príčinám, ktoré k nej vedú. Takú možnosť mali prostredníctvom voľných otázok, aj prostredníctvom vlastných postrehov napísaných na konci dotazníka. Na voľnú otázku: „Čo vy považujete za hlavné príčiny korupcie v rezorte obrany?“ odpovedalo až 312 respondentov, čo je 60,9%. Najčastejšie sa medzi príčinami korupcie vyskytli rodinkárstvo (76 odpovedí), peniaze ako osobný prospech (69 odpovedí) a zneužívanie postavenia (50 odpovedí).

Problematika, ktorá bola predmetom nášho záujmu v tomto výskume je neobyčajne zaujímavá a živá. Výskum prebiehal paralelne aj medzi civilnými zamestnancami rezortu obrany, ktorých názory na problém korupcie v rezorte obrany priblížime čitateľom v budúcich číslach. Výsledná záverečná správa z výskumu poskytne vedeniu rezortu cenný pohľad na názory vojakov aj zamestnancov na mieru korupcie v rezorte a na oblasti, v ktorých má najväčší negatívny dopad. Veríme, že vyvolá záujem u všetkých veliteľov, vedúcich a nadriadených, že bude podnetom k realizácii krokov a opatrení s cieľom pozitívne zmeniť firemnú kultúru OS SR a v celom rezorte, tak, aby etické vzťahy bránili jednotlivcom konať vo vlastný prospech na úkor iných.

Ľuboš BERKY, Karol ČUKAN

Podiel pozitívnych odpovedí na otázku, či sa stretli respondenti s nasledujúcimi formami korupcie v OS SR
(n 512, v %)

jedinou. Spolu s ostatnými centrami a uzlami patrí do širokej štruktúry Strediska riadenia a prevádzky komunikačných a informačných systémov Trenčín (StrRaPKIS). Zamestnanci tohto útvaru zodpovedajú za bezchybnú prevádzku rezortných sietí a systémov. „Našou hlavnou úlohou je zabezpečovať riadenie a prevádzku stacionárnych komunikačných a informačných systémov v rezorte,“ vysvetlil veliteľ útvaru podplukovník Peter Schvarcbacher. „V našej kompletnej starostlivosti sú napríklad informačné systémy, Centrálny manažment systém, rôzne komunikačné systémy, vojenské poštové spojenie ako aj medzinárodné systémy a NS WAN (NATO Secret Wide Area Network),“ v skratke vysvetľoval veliteľ.

V starostlivosti odborníkov zo StrRaPKIS je v súčasnosti (december 2007):

5450 počítačov
8890 telefónov
380 faxov
6230 účtov MIL
920 účtov IIS
1250 účtov ADMIS
110 účtov LINDA
120 účtov KIPS
6 účtov VISU
144 účtov DialUp

IIS A BEZPEČNOSŤ

Niekoľkoročné skúsenosti vedú efektívne využiť aj odborníci z Kompetenčného centra, ktoré zabezpečuje prevádzku informačných systémov (IS) používaných v OS SR. „V našej starostlivosti je Integrovaný Informačný systém (IIS),“ objasnil kpt. Radovan Jarkovský, náčelník uzlu prevádzkovej podpory IS. „Ide o komplexný integrovaný celorezortný systém podpory rozhodovania pri plánovaní a efektívnom využívaní zdrojov rezortu obrany. Zoskupuje v sebe okrem iných aj logistické, ekonomické či personálne systémy na podporu práce v uvedených oblastiach. Udáva ucelený prehľad o potrebných údajoch a uskutočnených zmenách v danej oblasti v reálnom čase. Používa sa v celých ozbrojených silách,“ zdôraznil kpt. Jarkovský.

Za bezpečnú prevádzku vojenského intranetu a internetu zodpovedá Centrum informačnej bezpečnosti (CIB). Jeho analytici majú doslova plné ruky práce, zaznamenávajú približne dvanásťtisíc incidentov (útokov) a počítačových infiltrácií (vírusov) za mesiac. Novinkou, ktorú pracovníci CIB v rámci projektu Bezpečnostná doména v súčasnosti riešia, je „ZEP“ – Zaručený elektronický podpis. Ide o právne plnohodnotný ekvivalent „ručného“ podpisu. „Laicky povedané, užívateľ pri podpise dokumentov v elektronickej podobe nepoužije svoj podpis, ale jemu pridelenú kartu. Tá obsahuje veľmi zložitý elektronický kód, ktorý slúži ako náhrada fyzického podpisu užívateľa,“ vysvetlil kpt. Boris Zemek, analytik CIB.

Na „vojenskom internete“ sú blokované niektoré verejné poštové servery. „Dôvody sú jednoduché. Od zabránenia úniku informácií, až po bezpečnosť samotnej siete pred vírusmi a nebezpečnými kódmi. Práve tie sa totiž vyskytujú hlavne na stránkach s podobným zameraním,“ objasnil kpt. Zemek. Na ilustráciu - podľa údajov CIB prichádza do vojenskej internetovej siete viac ako dva milióny, a odchádza približne 600 000 elektronickej pošty (mailov) za mesiac.

Obdobie Vianočných sviatkov nie je pre príslušníkov StrRaPKIS také pokojné ako by si sami želali. „V decembri musíme uzavrieť všetky rozvojové a servisné zmluvy a pripraviť nové. Vianoce pre nás teda po pracovnej stránke znamenajú najviac práce s dokumentáciou dodávateľov rôznych, nami využívaných systémov a podobne. Máme teda viac administratívnej práce, čo pre príslušníkov útvaru znamená v konečnom dôsledku menej dovolení,“ dodal podplukovník Peter Schvarcbacher.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Špecialisti IT technológií

Zabudli ste heslo na služobnom počítači? Nefunguje vojenská telefónna linka v kancelárii? Nemôžete odoslať alebo prijať elektronickú poštu? Celkom jednoduchá pomoc – volajte 401111 a zamestnanci Kontaktného centra vám isto pomôžu...

Znie to veľmi jednoducho, a pravdupovediac to pre samotného užívateľa aj jednoduché je. Málokto si už ale uvedomí, aký mechanizmus sa hovorom so žiadosťou o pomoc spustí. Prvým, s ktorým sa užívateľ spojí, sú pracovníčky Kontaktného centra. Toto centrum je síce prvou líniou v boji s ťažkosťami užívateľov, no zďaleka nie

PO CELOM SLOVENSKU

Široké spektrum činnosti útvaru zabezpečuje takmer štyristo jeho príslušníkov, ktorí sa starajú o prevádzku komunikačných a informačných systémov v 58 vojenských posádkach od Malaciek až po Valaškovce. Podporu koncovým užívateľom v posádkach zabezpečujú Regionálne centrá KIS Bratislava, Trenčín, Zvolen a Prešov ktoré sú podriadené veliteľovi StrRaPKIS. Technické zariadenia a technológie potrebné pre zabezpečenie dátových prenosov sú často v ťažko prístupných terénoch a výškach. Najvyššie položenou lokalitou, budovou a technológiou rezortu je objekt Križná vo Veľkej Fatre vo výške 1574 nad morom, ktorý je v správe útvaru. Práve zlá dostupnosť do 7 lokalít 1000 a viac metrov nad morom robí pplk. Schvarcbacherovi vrásky: „Náš vozový park je už morálne aj technicky zastaraný. Na dopravu k týmto zariadeniam používame takmer 30 rokov staré terénne automobily UAZ. Trasy k niektorým prevádzkam vedú aj po úzkych hrebeňoch či strmých kopcoch, kde by akékoľvek zlyhanie, napríklad brzd vozidla, malo tragické následky. Náročnou je preprava hlavne v zimnom období. Neoceniteľnou pomocou by pre nás boli napríklad snežné skútre.“

V oblasti personálu je útvár naplnený takmer na 90%. Chýbajú hlavne profiloví odborníci ako - správcovia systémov, bezpečnostní správcovia či analytici. Riešenie tohto problému ale nie je jednoduché - vyprofilovanie napríklad správcu siete tak, aby bol schopný samostatnej práce a odborných zásahov, trvá aj tri roky.

Hlavné úlohy StrRaPKIS:

Riadenie a prevádzka stacionárnych komunikačných a informačných systémov:

- Informačné systémy OS SR a rezortu
- Integrovaný informačný systém
- Intranetové a internetové aplikácie
- Administratívny informačný systém
- Letecká inteligentná databáza
- Kontakt centrum a Centrálny Manažment Systém
- Komunikačné systémy v OS SR a rezortu
- Rezortná dátová sieť
- Rezortná telekomunikačnú sieť
- Stacionárna rádiorelevovala sieť
- Stacionárna rádiová sieť
- Informačná bezpečnosť
- Vojenské poštové spojenie
- Medzirezortné systémy a NS WAN

Náš zákon: Vysvetlenia a príklady (1)

V júnovom čísle Obrany sme našich čitateľov oboznámili s hlavnými zmenami zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2007. Pretože ide „o zákon roka“, vraciame sa k nemu, aby sme aj týmto spôsobom umožnili profesionálnym vojakom podrobnejšie sa s ním oboznámiť a osvojiť si ho.

Významným medzníkom v procese prechodu ozbrojených síl Slovenskej republiky od zmiešaného typu k plne profesionálnym ozbrojeným silám bolo prijatie zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“). Vytvorili sa právne predpoklady pre budovanie moderných, relatívne malých, ale dobre vycvičených ozbrojených síl

Slovenskej republiky. Zmeny nastali aj v oblasti personálneho manažmentu s cieľom jeho jednotného, moderného a efektívneho riadenia.

Pri príprave tohto zákona sa vychádzalo z toho, že hlavnou charakteristikou súčasného vývoja bezpečnostnej situácie vo svete je vysoká dynamika a zložitnosť. Tejto výzve sú schopné čeliť len vysoko profesionálne ozbrojené sily, ktoré sú všestranné, mobilné, interoperabilné a nasaditeľné pod velením NATO alebo EÚ. V nadväznosti na uvedené výzvy Slovenská republika bola nútená reagovať reformou svojich ozbrojených síl. Od roku 2001 sa realizovali zásadné zmeny v ozbrojených silách s cieľom vybudovať plne profesionálne ozbrojené sily.

PROFESIONALIZÁCIA

Transformácia personálu bola podmienená vytvorením nového profesionálneho prostredia, ktoré nemožno sto-

tožňovať len so skončením výkonu povinnej vojenskej služby v stave bezpečnosti. Profesionálne prostredie je súhrn opatrení a vplyvov, ktoré formujú charakter novo budovaných ozbrojených síl. Vytvorenie profesionálneho prostredia je dlhodobý proces. Musí byť spravodlivé a transparentné a musí poskytovať rovnaké príležitosti pre každého profesionálneho vojaka. Má odzrkadľovať jedinečnosť služby profesionálneho vojaka, ktorú nemožno porovnávať so žiadnym iným druhom štátnej služby práve kvôli charakteru a povahe svojho záväzku voči štátu. Profesionálny vojak sa musí podrobovať prísnej disciplíne, vojenskému výcviku, musí byť pripravený brániť záujmy Slovenskej republiky a jej spojencov aj za cenu svojho života. Profesionálny vojak novo budovaných ozbrojených síl bude motivovaný k službe štátu na základe svojej profesionálnej hrdosti a lojality k vrcholným predstaviteľom štátu a ozbrojených síl.

Týmto zákonom bol vytvorený základný právny rámec pre vytvorenie systému hodnôt profesionálneho vojaka spočívajúci vo vysokých štandardoch bezúhonnosti, morálky, charakteru, fyzických schopností a oddanosti záväzku služby v prospech vlasti.

Nové profesionálne prostredie možno vytvoriť len zmenou právneho prostredia a implementáciou systému jednotného, moderného a efektívneho manažmentu vojenského personálu, ktorý zabezpečí spravodlivosť, nestrannosť, efektívnosť, transparentnosť, štandardné prostredie a stabilné podmienky. Preto Ministerstvo obrany Slovenskej republiky a Generálny štáb ozbrojených síl Slovenskej republiky vypracovali a Národná rada Slovenskej republiky schválila tento zákon, ktorý nadobudol účinnosť 1. septembra 2005.

NEVYHNUTNÉ ZMENY

Na vypracovanie návrhu novely zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá ako zákon č. 253/2007 Z. z. nadobudla účinnosť 1. júla 2007, boli tieto dôvody:

- nové požiadavky na spôsobilosti a štruktúry súčastí rezortu ministerstva obrany a najmä ozbrojených síl, ktoré vyplývajú z Dlhodobého plánu prípravy a rozvoja podpory obrany štátu s výhľadom do roku 2015 (Model 2015);
- úlohy vyplývajúce z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky, kde sa okrem iného uvádza, že „Vláda SR zvýši kvalitu ľudského potenciálu rezortu ministerstva obrany s dôrazom na profesionalitu, odbornosť a kompetentnosť výkonu funkcií. Bude zvyšovať profesionalitu ozbrojených síl a stabilizovať ich personál, vrátane primeraného odmeňovania a sociálneho zabezpečenia. Bude motivovať a stimulovať profesionálnych vojakov pri akceptovaní požiadavky rovnosti príležitostí.“;
- poznatky z aplikačnej praxe, z ktorých vyplynula potreba precizovania niektorých ustanovení zákona, zavedenie nových inštitútov do systému personálneho manažmentu a odstránenie čiastkových nepresností, ktoré sú dôsledkom zmien vykonaných v priebehu legislatívneho procesu k zákonu.

K JEDNOTLIVÝM USTANOVENIAM

§ 4 ods. 2 písm. b) zákona

Abý nedochádzalo k prípadnému prelínaniu pôsobnosti pri určovaní, kto je oprávnený v rámci správneho konania vybaviť odvolanie profesionálneho vojaka voči rozhodnutiu „jeho“ vedúceho služobného úradu, Hlavný služobný úrad sa zákonom konštituoval ako odvolací orgán oprávnený vydávať rozhodnutia v odvolacom konaní voči personálnym rozkazom vedúcich služobných úradov, ktorí sú taxatívne určený zákonom.

§ 6 ods. 2 písm. a) zákona

V záujme zníženia administratívnej náročnosti ministra obrany Slovenskej republiky pri vykonávaní personálnych činností sa zákonom ustanovilo, že vedúcim služobného úradu je aj vedúci Služobného úradu MO SR. Jeho pôsobnosť, ktorú fakticky „prevzal“ od ministra obrany Slovenskej republiky, je vymedzená v čl. 4 služobného predpisu hlavného služobného úradu pre štátnu službu profesionálnych vojakov (ďalej len „služobný predpis“) č. 55/2007 o určení služobných úradov, o určení rozsahu rozhodovania vedúcich služobných úradov a o určení rozsahu pôsobnosti veliteľov pri vykonávaní štátnej služby profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Pôsobnosť sa vzťahuje na profesionálnych vojakov dočasne vyčlenených na plnenie úloh Ministerstva obrany Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), jeho úradov a zariadení, rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie v pôsobnosti ministerstva a inej právnickej osoby na koordináciu činností orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy alebo iných právnických osôb pri príprave na obranu Slovenskej republiky, s výnimkou profesionálnych vojakov v generálskych hodnostiach.

§ 18a zákona

Pri nástupe profesionálneho vojaka do prípravnej štátnej služby ozbrojené sily Slovenskej republiky vynakladajú na profesionálneho vojaka materiálne a finančné prostriedky už počas základného vojenského výcviku. Z dôvodu určitej (i keď len čiastočnej) kompenzácie týchto nákladov sa ustanovuje, že pri prijatí občana do prípravnej štátnej služby uzatvorí vedúci služobného úradu a občan dohodu o úhrade nákladov vynaložených na naturálne zabezpečenie výcviku profesionálneho vojaka vo vojenskom vzdelávacom a výcvikovom zariadení počas prípravnej štátnej služby.

Podstata tohto opatrenia spočíva v tom, aby v prípade, ak profesionálny vojak bude prepustený zo služobného pomeru z dôvodov uvedených v § 18 ods. 2 písm. d) zákona (ide o subjektívne dôvody spočívajúce v osobe profesionálneho vojaka), uhradil náklady vynaložené na zabezpečenie jeho výcviku počas prípravnej štátnej služby.

§ 21 ods. 10 zákona

Rozšíril sa okruh profesionálnych vojakov, ktorí môžu na základe svojho písomného súhlasu so zmenou času trvania dočasnej štátnej služby a rozhodnutia príslušného vedúceho služobného úradu zotrvať v dočasnej štátnej službe až do dosiahnutia 55 rokov veku. Ide o profesionálnych vojakov ustanovených do funkcie na Bezpečnostnom úrade ministerstva, vo finančno-ekonomickej službe a v útvere špeciálneho určenia. Profesionálny vojak môže písomný súhlas predložiť vedúcemu služobného úradu v čase pred uplynutím obdobia výsluhy v dosiahnutej hodnosti tak, aby vedúci služobného úradu mohol rozhodnúť ešte pred týmto obdobím.

§ 22 ods. 4 zákona

Rozšíril sa okruh profesionálnych vojakov, ktorí sa nebudú zaraďovať do programu udržiavania, a to o profesionálnych vojakov ustanovených do funkcie na Bezpečnostnom úrade ministerstva, vo finančno-ekonomickej službe a v útvere špeciálneho určenia.

§ 28 zákona

Doplnila sa definícia miesta výkonu štátnej služby profesionálneho vojaka ako sídlo pracoviska, kde profesionálny vojak vykonáva štátnu službu. Toto doplnenie má za následok, že každé vyslanie profesionálneho vojaka mimo miesta výkonu štátnej služby sa bude považovať za služobnú cestu, ak vyslanie bude spĺňať náležitosti zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov.

§ 30 zákona

Novelou zákona sa ustanovilo, že

- a) komisia pre konkurenčný výber nebude už rozhodovať o zaradení profesionálneho vojaka do programu udržiavania a o jeho prepustení zo služobného pomeru,
- b) konkurenčný výber na generálske hodnosti bude vykonávať komisia zriadená ministrom obrany Slovenskej republiky, pričom stálym členom komisie bude náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky.

§ 31 ods. 1 a ods. 7 písm. c) zákona

Ustanovilo sa, že profesionálny vojak vo vojenskej hodnosti

- a) vojak 2. stupňa a slobodník sa už nebude zaraďovať do konkurenčného výberu, pretože sa súčasne v § 36 ods. 4 zákona ustanovilo, že takéhoto profesionálneho vojaka môže vedúci služobného úradu povýšiť, ak je v dosiahnutej vojenskej hodnosti najmenej jeden rok a na výkon funkcie spĺňa podmienky (§ 36 ods. 2 zákona),
- b) plukovník, brigádny generál, generálmajor a generálporučik sa bude do konkurenčného výberu zaraďovať podľa potrieb ozbrojených síl Slovenskej republiky (doteraz každoročne), ak je v dosiahnutej vojenskej hodnosti najmenej jeden rok.

§ 33 zákona

Rozšíril sa okruh profesionálnych vojakov, ktorí sa nebudú zaraďovať do konkurenčného výberu, a to o profesionálnych vojakov ustanovených do funkcie na Bezpečnostnom úrade ministerstva, vo finančno-ekonomickej službe, padákových odborníkov letectva a v útvere špeciálneho určenia.

(pokračovanie v budúcom čísle)

Ing. Blažena RAGANOVÁ,
Mgr. Jarmila ONDREJČIKOVÁ,
Anton KRIZAN, Štefan BREZINA
(členovia rezortnej pracovnej komisie
pre prípravu novely zákona)
Ilustračné foto Peter DOVINA

Rekreačná starostlivosť v roku 2008

Aj budúci rok bude Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia Bratislava zabezpečovať rekreáciu v domácych rekreačných zariadeniach – v Tatranských Zruboch, Smrekovici a na Zemplínskej Širave, ale aj v zahraničí - formou výmenných a nakupovaných rekreácií.

Na rozdiel od minulých rokov, v domácych rekreáciách na budúci rok zakomponoval VÚSZ Bratislava niekoľko nadštandardných služieb, za ktoré klient neplatí. Napríklad v Tatranských Zruboch pôjde o zabezpečenie klziska v zimnej sezóne, detského kútika a poskytovanie spoločenských hier. V cene poukazu je zahrnutá i jedna vodoliečebná procedúra v rehabilitačnom centre za celý rekreačný pobyt. Na Smrekovici bude možné zdarma využívať internetovú čítačku, knižnicu, posilňovňu, detské ihrisko a parkovisko. V dvojlôžkových poukazoch bude celkom 8 hodinových vstupov do telocvične, 3 poldenné lístky na lyžiarsky vleč v rámci turnusu v zimnej sezóne, alebo v letnej sezóne 3 hodiny na športovom ihrisku. V trojlôžkových poukazoch budú tri procedúry vo fitnescentre. Zemplínska širava bude zdarma poskytovať jednu hodinu v krytom bazéne denne počas celého roka pre každého klienta, internetovú čítačku, knižnicu, posedenia pri hudbe, diskotéky a animačné programy pre deti. V cene poukazu je zahrnutá aj jedna procedúra v sezóne (elektroliečba alebo posilňovňa) a dve procedúry v mimosezónne (elektroliečba a posilňovňa).

Snahou pracovníkov VÚSZ je maximálne skvalitnenie poskytovaných služieb. Výsledkom je napríklad úspešné nakoňtrahovanie jedného z najkrajších kúpeľných skvostov v Českej republike - Karlových Varov. Ak sa tento produkt osvedčí, plánujeme s jeho rozšírením v ďalších rokoch. Spolahlivými produktmi v oblasti výmenných rekreácií ostávajú aj naďalej rekreácie v Rakúsku, Maďarsku (pokúsime sa obnoviť a zabezpečiť medzinárodný detský tábor), Rusku, Turecku a Grécku.

Kompletnú ponuku zaslali jednotlivým útvarom a zložkám rezortu obrany v októbri 2007. V prípade, že ste sa s ňou neoboznámili, obráťte sa na VÚSZ – OZR na tel. 316 024.

Pobytové zájazdy na rok 2008

Španielsko – Mallorca - letecky z Bratislavy, prípadne Košíc. Ubytovanie v *** hoteli s klimatizovanými izbami s balkónom a výhľadom na more, chladnička a TV na izbách. Stravovanie – polpenzia, podávanie raňajok a večerí.

Španielsko – Gran Canaria - letecky z Bratislavy, prípadne Košíc. Ubytovanie v *** hoteli s klimatizovanými izbami s balkónom a výhľadom na more, chladnička a TV na izbách. Stravovanie – polpenzia, podávanie raňajok a večerí.

Španielsko – Costa Brava, Costa del Maresme - letecky z Bratislavy, prípadne Košíc. Ubytovanie v *** hoteli s klimatizovanými izbami s balkónom a výhľadom na more, chladnička a TV na izbách. Stravovanie – polpenzia, podávanie raňajok a večerí.

Grécko – Lindos a juh od Lindosu - letecky z Bratislavy, prípadne Košíc. Ubytovanie v *** hoteli s klimatizovanými izbami s balkónom a výhľadom na more, chladnička a TV na izbách. Stravovanie – polpenzia, podávanie raňajok a večerí.

Grécko – južná časť Kréty - letecky z Bratislavy, prípadne Košíc. Ubytovanie v *** hoteli s klimatizovanými izbami s balkónom a výhľadom na more, chladnička a TV na izbách. Stravovanie – polpenzia, podávanie raňajok a večerí.

Cyprus – oblasť Paphos - letecky z Bratislavy, prípadne Košíc. Ubytovanie v *** hoteli s klimatizovanými izbami s balkónom a výhľadom na more, chladnička a TV na izbách. Stravovanie – polpenzia, podávanie raňajok a večerí.

Tunis - letecky z Bratislavy, prípadne Košíc. Ubytovanie v *** hoteli s klimatizovanými izbami s balkónom a výhľadom na more, chladnička a TV na izbách. Stravovanie – polpenzia, podávanie raňajok a večerí.

Turecká riviéra východne alebo západne od Antalye - letecky z Bratislavy, prípadne Košíc. Ubytovanie v *** hoteli s klimatizovanými izbami s balkónom a výhľadom na more, chladnička a TV na

izbách. Stravovanie – polpenzia, podávanie raňajok a večerí.

Bulharsko – Zlaté Piesky a Nesebar - letecky z Bratislavy, prípadne Košíc. Ubytovanie v *** hoteli s klimatizovanými izbami s balkónom a výhľadom na more, chladnička a TV na izbách. Stravovanie – polpenzia, podávanie raňajok a večerí.

Chorvátsko – ostrovná časť Dalmácie - autobusová doprava luxusným klimatizovaným autobusom z Bratislavy. Ubytovanie v *** hoteli s klimatizovanými izbami s balkónom a výhľadom na more, chladnička a TV na izbách. Stravovanie – polpenzia, podávanie raňajok a večerí.

Prímorské pobytové rekreácie ozdravného charakteru v destinácii Chorvátsku – Dalmácia - autobusová doprava luxusným klimatizovaným autobusom z Bratislavy. Ubytovanie v hoteli na úrovni *** s klimatizovanými izbami s balkónom a výhľadom na more, chladnička a TV na izbách. Stravovanie – polpenzia, podávanie raňajok a večerí.

Uchádzači o poznávacie rekreácie sa môžu prihlásiť až na základe zverejnenej informácie o nakoňtrahovaní uvedeného druhu zájazdu, ktorú záujemcovia nájdu na www.vusz.sk

Ing. Monika VALENTOVIČOVÁ
vedúca odd. zabezpečenia rekreácií VÚSZ
Ilustračné foto **Vladislav VAVRINEC**

a najmä pol roka na Cypre, pozorne sledoval nové trendy v gastronómii. V Prahe absolvoval aj špeciálny kurz, určený na dekoratívne vykrajkovanie ovocia a zeleniny. Doslova umelecké diela, za ktorými je niekoľkohodinová pipľavá práca so špeciálnym nožikom sa po jeho návrate stali pravidelnou súčasťou slávnostnej tabule v zotavovni.

Okrem tisícok rekreantov zo Slovenska i zahraničia si na jeho jedlách pochutnali aj mnohé známe osobnosti zo sveta športu, kultúry i politiky. Nechýbali medzi nimi ani predsedovia vlád či prezidenti. „Posledný československý prezident Václav Havel si dal pstruha s opekanými zemiakmi a oblohou. Bol veľmi spokojný a žiadal si ho aj pri ďalšej návšteve. Prvý slovenský

stole rekreantov chýbať tradičné jedlá, ako je kapustnica, ryba, ale ani zemplínske bobaľky či zemplínska bravčová panenka vo vínovej omáčke s ryžovým závinom. A čo podľa šéfkuchára treba na povestné bobaľky? „Klasické kysnuté cesto z polohrubej múky. Pridáme trochu oleja, alebo masla, necháme ho vykysnúť. Potom ušľáame valčeky a krájame ich na malé šúľance. Dáme si ich na plech a upečieme do zlatista. Necháme ich potom spariť vodou, alebo ešte lepšie mliekom, pridáme mak a všetko dobre premiešame. Na koniec pridáme roztopené maslo a všetko polejeme trochu domáceho medu,“ prezrádza Marián Anderko.

Príprava zemplínskej bravčovej panenky podľa neho začína už minimálne deň vopred. Mäso je potrebné naložiť do „pácu“. Najlepšie na 24 hodín. Potom panenky opečieme, nakrájame ich na rezy a dáme na vyhriaty tanier. Ešte predtým si pripravíme vínovo – hubovú omáčku. Pán Anderko používa hustý výpek z bravčového mäsa, červené víno a uvarené huby. Ako prílohu dáva opečené zemiaky a ryžový závin. Ten si pripravíme z lístkového cesta. Ryžu uvaríme, pridáme upraženú cibuľku so šampiňónmi a maslom. Zamiešame, dodáme vajíčka, trochu šľahačkovej smotany. Lístkové cesto vyvaľkáme, vychladnutú zmes ryže naň natrieme, zavinieme ako roládu a pečieme v rúre 25 – 30 minút, nakrájame a pridáme na tanier.

Bobaľky a panenka zo Zemplína

Bohatý stôl, výbornú rybu, sviatočná večera nech nemá chybu. Aj takýto vínš zaznie v tomto roku na Štedrý deň vo sviatočnom príhovore vedúcej prevádzky vojenskej zotavovne a hotela Zemplínska Širava PhDr. Luboslavy Lupjanovej desiatkam rekreantov. Ako je už v tomto období zvykom, budú to predovšetkým starší ľudia a rodiny s malými deťmi. Všetci tí, ktorí chcú vychutnať čaro Zemplínskych Vianoc.

„A aké by to boli Vianoce bez tradičných miestnych špeciálít?“ Vždy znova a znova ich vyčaria šikovné ruky kuchárov pod vedením šéfkuchára Mariána Anderka. Rodák z Čerhova pri Trebišove sem prišiel pred 17 rokmi. Zotavovňa i prostredie mu prirástli ku srdcu. Dnes býva v obci Kaluža na brehu Zemplínskej Širavy.

PSTRUH A STRAČKY PRE PREZIDENTOV

Za tie roky sa ale neuzatváral len do seba. Na stázech v známych pražských a bratislavských hoteloch,

prezident Michal Kováč, ktorý je rodákom od nás, zo Zemplína, nechcel nijaké špeciálne jedlo. Dal si strapačky s kapustou. Najmä hostia z moslimských a ázijských krajín u nás po prvý raz ochutnali bryndzové halušky a mnohé ďalšie slovenské špeciality. Väčšine z nich zachutili a potom si ich sami žiadali. Niekedy sa ale človek snaží a nedokáže odhadnúť miestne špecifiká. Turkom sme pripravili pečenú kačicu s kapustou a knedľou. Vyzeralo i chutilo to výborne, ale oni sa jedla ani nedotkli. Niektorí hostia požadovali, aby sme im pripravili rybu zo Širavy. Museli sme im vysvetľovať, že v súčasnosti to pre obsah niektorých nežiaducich látok vo vode nie je možné. Rybačka na Širave je iba o tom, že po chytení musí rybár rybu znovu pustiť,“ spomína šéfkuchár.

KEBY SOM TO BOL VEDEL, TAK SA NEŽENÍM

Vedúca prevádzky pani Lupjanová pripomína zápis v knihe, ktorý zanechal jeden spokojný hosť: Keby som bol vedel, že sa tu tak dobre varí, ani sa nežením... Ani v tomto roku nebudú na vianočnom

POSTRACH MÁ MENO DRŽKY

A čo nesmie chýbať na štedrovečernom stole šéfkuchára? „Pre manželku a deti kapor, pre mňa rezeň a pre všetkých kapustnica,“ hovorí Marián Anderko, ktorý sa vraj už od malička motal doma okolo mamy, keď varila. Ešte z dôb kuchárskej školy má však jedno jedlo, ktorého príprave a konzumácii sa vyhýba. „Prišiel starší kuchár a pred prvou praxou sa každého pýtal, aké jedlo neznášame. Podľa pravdy som povedal, že držky. A on nato, že teda nech ich uvarím. Tie výpary pri ich príprave cítim dodnes,“ s úsmevom dodáva šéfkuchár Vojenskej zotavovne Zemplínska Širava.

Svoju vedúcu, pani Lupjanovú inšpiroval mnohými receptami, ktoré využíva aj pri príprave jedál doma. „Doslova zbožňujem jeho zemiakové lokše s hubovou omáčkou a keďže som poľovníčka, jedlá z diviny,“ priznáva vedúca prevádzky.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Svätá Barbora

– patrónka delostrelcov

V stredoveku bolo zvykom, že každé remeslo a cech malo svojho ochrancu – patróna. Vznikli tak tradície, ktoré sa zachovali do súčasnosti. Napríklad záhradníci majú svätého Urbana, poľovníci sv. Huberta, hasiči sv. Floriána a ďalšie. Ani výrobcovia kanónov a ich užívatelia – delostrelci nemohli byť bokom a preto si našli v 14. storočí za svoju patrónku svätú Barboru.

Je to mučeníčka, ktorá bola v 3. storočí v Nikodémii (mesto pri Marmarskom mori) odsúdená na trest smrti statím za jej prestúpenie na kresťanskú vieru proti vôli svojho otca Dioskurosa, ktorý vykonal trest sám. Stihol ho trest boží, z modrej oblohy udel blesk a spálil ho. Preto je svätá Barbora považovaná za ochrankyňu všetkých, ktorí majú čo do činenia so strelným prachom, ako delostrelci, baníci. Vtedajší modlitebný výkrik delostrelcov „Svätá Barbora – ora pro nobis“ ich chránil pri

výstrele a súčasne dával nádej, že zasiahnu nepriateľa. Starší delostrelci si pamätajú, že práve rana z dela pri cvičeniach a streľbách bola ohlásená povelom „V mene svätej Barbory, páľ!“ Po 40-ročnej prestávke, v ktorej bol zavedený nový Deň delostrelectva, je dnes pre nás tento zvyk úsmevnou spomienkou. Každoročne 4. decembra v deň svätej Barbory mali delostrelci sviatok, kedy sa symbolicky prijímali noví adepti. Táto tradícia zjednocovala a upevňovala kolektív, s úctou sa spomínali priekopníci. Som presvedčený, že je to aktuálne vždy.

Nuž, a preto som pri príležitosti 70. výročia začatia výroby munície v závode ZVS, a. s. holding Dubnica nad Váhom odovzdal v mene klubu vojenských veteránov Trenčín generálnemu riaditeľovi ZVS, a. s. holding Ing. Miroslavovi Solavovi symbolické dary: sošku sv. Barbory a „muníciu“ do stredovekých kanónov.

Genmjr. v. v. Ing. Rudolf TVAROŠKA

Počkajte, pani smrť

Konečne je tu dobrá kniha aj o vojnovom novinárovi. Dielo má názov *Spisovateľ vo vojne* a podtitul *Vasilij Grossman s Červenou armádou 1941 – 1945*. Anglický historik Antony Beevor a ruská novinárka Luba Vinogradova na 340 stranách skvele mapujú pôsobenie tohto rodáka z ukrajinského Berdicheva.

Novinár a spisovateľ (na fotografií) sa napriek svojmu biednemu fyzickému fondu okamžite po napadnutí ZSSR fašistickým Nemeckom prihlásil do armády. Ako talentovaný autor pracoval v pozícii špeciálneho korešpondenta vo vojenskom denníku Červená hviezda. Atmosféru veľkých porážok a potom ešte väčších víťazstiev prežíval na vlastnej koži. Na frontových líniah a bojiskách od Leningradu cez Stalingrad, Kursk až po Berlín strávil na fronte takmer neuveriteľných viac ako tisíc dní. Veľmi trpel, ako aj píše v jednom liste svojej žene, keď mu do reportáží vkladali propagandistické pasáže a umelé heslá. Chcel byť autentický. Aj preto si celú vojnu písal vlastné zápisky s pravdivým pohľadom na stav vecí. Samozrejme, znamenalo to pre neho nebezpečenstvo. Ani napriek značnej popularite, či práve kvôli nej, si nemohol byť nikdy istý svojou kožou. Keď komisia hlasovala za udelenie autorskej Stalinovej ceny za rok 1942 za reportéra Grossmana, sám Stalin jeho meno preškrtnol. Našťastie, ostalo len pri „škrtanci“ – mohli sa to skončiť oveľa horšie. Po vojne sa postupne dostával do čoraz väčšej nemilosti. Keď mu v roku 1961 KGB zhabala rukopis knihy *Za spravodlivú vec*, kde sa čo najotvorenejšie snažil hovoriť o bojoch pri Stalingrade, hlavný ideológ Michail Suslov sa vyjadril, že tá kniha nevychádza nesledujúcich dvesto rokov. V. Grossman zomrel v roku 1964.

Časť jeho kníh vyšla až počas perestrojky. Je tu december, prečítame si teda epizódu z jeho decembrových zážitkov v roku 1942 z bojov o Stalingrad. Po tom, ako mu vojaci dali prečítať milý list dievčatka, ktorý vybrali z vrečka jej pred pár chvíľami padlého otca, vošiel s nimi do krytu:

„Červenoarmejci natahujú gramofón. Ktorú si dáme?“ opýta sa jeden z nich. Niekoľko hlasov mu odpovedá: „Daj tú, tú našu.“ Potom sa stala podivuhodná vec. Keď vojak hľadal platňu, pomyslel som si: „Bolo by úžasné v tejto temnej pivnici teraz počuť moju obľúbenú pieseň.“

A zrazu začal vážny smutný hlas spievať: *Za oknami vije metelica...* Červenoarmejci museli mať tú pieseň veľmi radi. Všetci mlčky sedeli. Refrén piesne sme počúvali aspoň desaťkrát:

Počkajte pani smrť,

Chvíľku ešte za dverami...

Tie slová a Beethovenova nesmrteľná hudba tu zaznievali neopísateľne pôsobivo. „Pre mňa to bol pravdepodobne jeden z najsilnejších zážitkov vojny...“

Knihu *Spisovateľ vo vojne* na Slovensku distribuuje Magnet Press Slovakia, jej český preklad vyšiel v roku 2007 v pražskom vydavateľstve Beta – Dobrovodský – Ševčík.

Pavol VITKO

povolenia. Starosta. Kacvinský má ešte ďalšie plány. „Na rozdiel od iných obcí, ktoré tvoria bránu do Slovenského raja, bola tá naša zatvorená. Chceme ju otvoriť a sprístupniť. Máme tu autobusové a vlakové spojenie, čo niektoré obce ponúknuť nemôžu.“ V roku 2007 sa podarilo previesť vlastnícke práva termálneho vrtu zo štátu na obec. Tento vrt bol od roku 1993 takmer zabudnutý. Prebehli prvé rokovania s budúcim investorom na výstavbu aquaparku. „My si tu fabriku nevybudujeme a ani nikto iný nám ju tu nepostaví. Využijeme teda to, čo nám ponúkla príroda.“ Výstavba aquaparku sa pravdepodobne ukončí v ďalšom volebnom období. Na otázku, či ešte bude kandidovať na post starostu P. Kacvinský odpovedá stručne: „Ak starosta nevyužíva funkciu vo svoj osobný prospech, dve volebné obdobia sú akurát.“

Text a foto **npor. Karol VIEŽBA**

Letanovce - brána do raja (Slovenského)

Mnoho profesionálnych vojakov po ukončení aktívnej služby pracuje aktívne vo verejnom živote. Jedným z nich je Peter Kacvinský, ktorý pôsobí ako starosta malej obce na Spiši – Letanoviec.

Svoju kariéru začal v roku 1971 ako študent Vojenskej strednej školy v Martine. Po štúdiu v roku 1975 odišiel mladý delostrelec do vojenskej praxe. Kariéru vojaka z povolania začal Ing. Peter Kacvinský v Čechách, neskôr sa mu podarilo premiestniť sa na Slovensko. Najdlhší úsek vojenského života sa mu spája s útvarami v Poprade. V armáde zažil rôzne reorganizačné zmeny, útvary postupne menil z Protiletadlového oddielu cez pluk až po Výcvikový základňu protivzdušnej obrany. Prešiel rôznymi funkciami, vyštudoval vysokú školu. V období reorganizácie v Ozbrojených silách sa rozhodol skončiť vojenskú kariéru na vlastnú žiadosť. „Odišiel som z funkcie zástupcu veliteľa útvaru pre logistiku. V tej dobe končili dobré časy logistiky,“ spomína P. Kacvinský. Mesiac po „vzlečení“ majorskej uniformy dostal ponuku od starostu susednej obce na

miesto učiteľa základnej školy. Nemal obavy z odchodu do civilného prostredia, hoci trochu sa obával začlenenia do ženského kolektívu na základnej škole. „Vedel som ako chcem učiť. A tiež som vedel, že túto ponuku som dostal, aby som ako bývalý dôstojník zaviedol trochu disciplíny do školy, kde chodilo 70 percent rómskych detí.“

Keď sa v roku 2002 blížili komunálne voľby, mal jasnú predstavu akým smerom by sa mala obec uberať. „Chcel som sa stať starostom. Skúsil som kandidovať s predstavami o riadení obce a zmene jej smerovania. Vyšlo to.“ Majora v. v. Ing. Petra Kacvinského v roku 2002 zvolili za starostu obce Letanovce. Je spokojný, v obci sa podarilo dokončiť výstavbu vodovodu a kanalizácie. Vyriešili 25 rokov trvajúce dohady o vybudovaní domov pre Rómov z rómskej osady Letanovský Mlyn. Nik na Spiši si to neuvedomoval, ale táto obec je priamo v strede Slovenského raja. Bohužiaľ, práve rómska osada bola brzdou rozvoja turizmu. Až v tomto roku, kedy sa začala výstavba novej osady, sa v Letanovciach ako prvá lastovička objavil Penzión. Je prvým penziónom v histórii obce. Na zriadenie ďalších už vydali stavebné

Vojnové múzeum v Aténach

Kroky každého turistického novica, ktorý po prvý raz zavíta do gréckej metropoly, určite smerujú k chrámu bohyně Pallas Atény. Je to zrejme z nekonečne sa hadiaceho davu turistov z celého sveta, pomaličky sa vinúceho chodníkom a schodišťami Akropoly smerom k Partenónu s cieľom vzdať hold patrónke mesta, ktoré už v antike hýbalo dejinami vtedajšieho sveta.

A až potom olympskí bohovia blahosklonne udelia svoje požehnanie a otvoria dverá aj k ďalším možnostiam, ktoré Atény ponúkajú svojim návštevníkom plným priehŕstím. Jednou z takýchto možností, zvlášť príjemnou cez zimu, v dažď, aj počas ubíjajúco páliacich slnečných dní, je návšteva Vojnového múzea.

Aténske Vojnové múzeum (v gréčtine Polemikó mouseío) vzniklo v júli 1975 a jeho zriaďovateľom je Ministerstvo národnej obrany Gréckej republiky. Múzeum zachytáva a približuje obraz gréckej histórie od antiky až po dnešok. Sídlí vo viacpodlažnej budove na Avenue Vas. Sophias v blízkosti gréckeho parlamentu s vchodom z ulice Rizari vo štvrti, kde majú svoje honosné rezidencie veľvyslanectvá a konzuláty viacerých krajín. Popri svojej prezentačnej funkcii plní aj úlohy výskumného, študijného a výchovno-vzdelávacieho centra, organizátora pravidelných výstav a pracoviska zaoberajúceho sa ochranou, konzerváciou a údržbou artefaktov. Výstavné plochy s jednotlivými exponátmi sa nachádzajú na poschodiach, v mezaníne a v suteréne a časť exponátov je umiestnená v exteriéri vókol budovy.

Jednotlivé podlažia sú zamerané tematicky. Prvé poschodie mapuje široký časový interval začínajúci najstarším osídlením Peloponézskoho polostrova na prelome 6. a 5. tisícročia p.n.l., cez antiku, pokračuje obdobím výbojov Alexandra Veľkého, Byzantskej ríše, tureckej nadvlády, gréckeho boja za nezávislosť z roku 1821, novým Helénskym štátom z obdobia rokov 1828-1911, balkánskymi vojnami (1912-1913) v kontexte bojov z 1. svetovej vojny, grécko-talianskou vojnou z roku 1940-1941 až po nemeckú inváziu počas 2. svetovej vojny. Mezanín medzi prvým poschodím a prízemím je venovaná obdobiu 2. svetovej vojny, okupácii, vzniku a nárastu domáceho hnutia odporu a oslobodeniu Grécka. V prízemí sa nachádzajú kolekcie zbraní, výzbroje a ďalšie zaujímavé exponáty z rôznych období novodobej gréckej a európskej histórie. V suteréne je k dispozícii veľké konferenčné centrum s kinosálou a expozícia kolekcie zbraní z rôznych kútov sveta (Afrika, Ázia, Amerika, Oceánia). K múzeu patrí aj rozsiahla knižnica spolu so študovňami. Antické obdobie a obdobie stredoveku je prezentované skôr obrazovými, mapovými, listinnými a textovými materiálmi doplnenými maketami, pretože originálne artefakty z uvedených období sú roztrúsené po expozíciách vo viacerých ďalších múzeách (Národné archeologické múzeum, Národné historické múzeum, Byzantské a kresťanské múzeum, Acropolis Studing Centre, atď.)

Keďže doprava v preplnených Aténach sa svojou „organizáciou“ približuje k doprave v orientálnych krajinách, najrýchlejší a najpohodlnejší prístup k múzeu je metrom. Najbližšou zastávkou je stanica Evangelismos na modrej trase metra číslo 3 (ale dá sa vystúpiť už na stanici Syntagma pri parlamente a absolvovať kratšiu prechádzku mestským lesoparkom).

Múzeum je otvorené denne s výnimkou pondelka; otváracie hodiny počas pracovného týždňa a v sobotu sú od 09:00 do 14:00, v nedeľu a počas sviatkov od 09:30 do 14:00 hod. Vstup pre návštevníkov je bezplatný.

Text a foto RNDr. Bohumil KOSTREC

5 x odpovedz

- 1) V ktorom roku vznikla známa koleda Jingle Bells?
 - a) 1857
 - b) 1902
 - c) 1923
- 2) V ktorom meste sa nachádza najväčší Betlehem na Slovensku?
 - a) Nitra
 - b) Levoča
 - c) Rajecká Lesná
- 3) Ako nazývajú Fini Santa Clausa?
 - a) Joulupukki
 - b) Kanki
 - c) Jingles
- 4) Anglické spojenie „christening party“ znamená v preklade:
 - a) vojenská štedrovečerná večera
 - b) krst kadetov - nováčikov
 - c) krstiny
- 5) Rozhodujúci dokument našej histórie o odbojovom programe a povojnovom usporiadaní československého štátu - Vianočná dohoda - vznikol:
 - a) v decembri 1943
 - b) v decembri 1944
 - c) v decembri 1945

Správne odpovede: 1a), 2c), 3a), 4c), 5a).

Liptovská ľadová fontána

Príroda dokáže často očariť. Jedným z dôkazov jej umeleckej tvorivosti je aj ľadový kužeľ na nádvorí vojenských kasární v Mokradi. Ako sa tam dostal?

Pôvodcom jeho vzniku je fontána, ktorú vybudovali ešte za čias prevádzkového pluku bývalej Vojenskej akadémie SNP Liptovský Mikuláš v minulom desaťročí. Okrem spríjemnenia prostredia jej hlavnou úlohou bolo zabezpečenie kontinuálneho prítoku vody v potrubí. To totiž naprojektovali pre potreby stáleho ubytovania až 1200 ľudí.

Pri znižovaní počtov vojakov slúžiacich alebo študujúcich v objekte, sa spotreba vody z vlastného zdroja značne zmenšila. Jej neprúdenie v potrubí spôsobovalo

zníženie kvality a jej preklasifikovanie na vodu úžitkovú. A tak sa zrodil nápad s fontánou, ktorá na rozdiel od iných je funkčná aj v zime.

Spolu s postupnými reorganizáciami v rámci Ozbrojených síl Slovenskej republiky a zmenami veliteľov prešla rôznymi úpravami aj fontána. Menilo sa napájanie, kvetinná výzdoba a dokonca bola na určitý čas aj zrušená. Dnes sa o jej stálu prevádzku starajú príslušníci Odbornej výcvikovej školy letectva, protivzdušnej obrany, komunikačno-informačných systémov a elektronického prieskumu.

Text a foto **npor. Karol VIEŽBA**

[FOTOZAJÍMAVOSŤ]

ZASMEJME SA ...

Správca jazera upozorňuje rybára, že loví na zakázanom mieste. Previnilec sa snaží vykrútiť:

- Ja nelovím, ja učím plávať červíka.

Správca sa nedá:

- Pokutu zaplatíte aj tak, lebo ako vidím, červík nemá záchrannú vestu!

...

- Prečo si nervózny?

- Lebo chytám ryby.

- Ale ja som počula, že to upokojuje.

- To áno, ale nie bez rybárskeho lístka.

...

- Včera som chytil rybu ako moja ruka.

- Netáraj, také špinavé ryby neexistujú.

...

Ide rybár okolo jazera a vidí druhého rybára. Pýta sa:

- Tak čo, aká je voda?

A druhý odpovedá:

- Výborná, rybám sa ani nechce von.

...

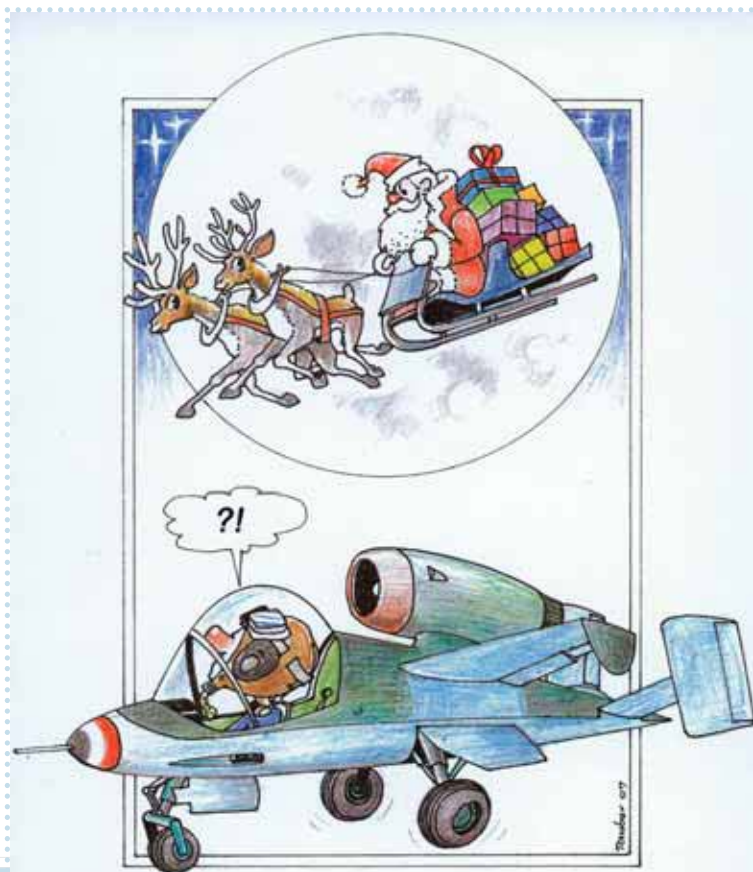
- Polhodinu som s tou rybou bojoval, kým som ju vytiahol! - chváli sa rybár kamarátovi.

- Hm... to aj ja poznám. Tiež mám problémy s otváračom na konzervy!

...

Rybár uloví zlatú ryбку. Bez rozmyšľania ju zvesí z udice a hodí spať do vody. Rybka sa prekvapená vynorí a pýta sa ho: - A tri želania nebudú?

- A čo by si chcela?

[ODDYCH]

Odpočinutý a pripravený vydržať

Slob. Martin K., príslušník VÚ 1018 Prešov, bol určený rozkazom veliteľa roty na deň 8.6.2007 do celodennej zmeny vykonávať funkciu pomocníka dozorného parku techniky VÚ 1018 Prešov. V čase po polnoci mal slob. Martin K. podľa smernice pre výkon dozorného parku a jeho pomocníkov ev. č. 2.mb-46/1-18-7-rpv zastupovať dozorného parku počas jeho odpočinku. Obžalovaný tieto svoje povinnosti však podcenil a hoci bol pred nástupom služby pomocníka dozorného parku techniky riadne poučený, a svoje povinnosti poznal, o 00.20 h dňa 8.6.2007 na stanovisku dozorného parku si sadol do kresla a zadriemal. Zobudili ho až príslušníci vojenskej polície, kontrolujúci priebeh služby.

Vojenský obvodný prokurátor v Prešove podal na obžalovaného obžalobu pre prečin porušovania povinností dozornej služby podľa § 408 ods. 1 Tr. zák., pretože obžalovaný v dozornej službe závažným spôsobom porušil predpisy a pravidlá tejto služby. Zákon tu hrozí trestom odňatia slobody až na jeden rok.

Vojenský obvodový súd v Prešove podanú obžalobu preskúmal, pričom zo spisového materiálu zistil, že obžalovaný sa k žalovanej trestnej činnosti v celom rozsahu doznal a súhlasil s prípadným podmieneným zastavením trestného stíhania. Súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil aj to, že obžalovaný bol nadriadenými hodnotený dobre, že sa podieľa na zabezpečovaní aj takých úloh, ktoré sa netýkajú jeho funkčných povinností, že doposiaľ bol štyrikrát disciplinárne odmenený, pričom disciplinárne, ani súdne trestaný nebol. Aj hodnotenia z miesta bydliska boli veľmi dobré. Následne súd rozhodol, že podľa § 216 ods. 1 Tr. por. trestné stíhanie voči slob. Martinovi K. podmienene zastavil, pričom podľa ods. 2 citovaného ustanovenia mu stanovil skúšobnú dobu na jeden rok. Je len na obžalovanom, aby počas tohto obdobia nespáchal žiadny priestupok, ani trestný čin a aby sa potom v trestnom stíhaní voči nemu nepokračovalo, čo by mohlo mať za následok jeho odsúdenie a prepustenie zo služby profesionálneho vojaka.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Nie každý Silvester je veselý

Tak ako pomaly sa vzdáva čas, keď bola zrušená povinná služba v armáde, vytrácajú sa aj spomienky na zážitky z tejto služby, ktoré v mužskej spoločnosti boli vďačnými témami na besedy.

Prihoda, ktorú som zažil na Silvestra mi dlho utkvela v pamäti. Bol som čerstvý vojak, budúci poslucháč spojovacieho učilišťa, a už v tom roku, v ktorom som narukoval, ušla sa mi vo vojenskej kariére prvá služba na Silvestra. Bol som určený ako dozorný posádkovej ošetrovne v Novom Meste nad Váhom. Na ošetrovni ležali pacienti, medzi nimi aj vojaci, ktorí sa takýmto spôsobom chceli vyhnúť zaradeniu do niektorých služieb a príjemne stráviť a osláviť v určitom pohodlí príchod Nového roka. Nálada na ošetrovni bola dobrá, medzi pacientmi dokonca kolovala aj fľaška vína, ktorú jeden z nich dostal v baliku z domova. Dobrá atmosféra však bola narušená krátko po polnoci, keď zazvonil telefón. Dozorný posádky mi oznámil, že v nedaľekom muničnom sklade sa postrelil vojak, ktorý stál na strážii. Musel som rýchlo zmobilizovať lekára, ktorý bol v dôstojníckej jedálni na silvestrovskej zábave. Vojaka priviezli na nákladnom aute na nosidlách. Keď ho vyložili aj s nosidlami na ošetrovni bolo jasne vidieť, že má cez čížmu prestrelenú pravú päsť spolu s lýtkovým svalom. Než prišiel doktor, musel som mu nohu z čížmy prakticky vystrihnúť. Nosidlá boli plné krvi. Už na strážnici mi niekto poskytol pomoc, takže mal podviazanú tepnu nad ranou. Prvýkrát som v živote videl, čo dokáže dávka zo samopal na ľudskom tele, bolo to hrozné. Keď prišiel lekár, pokračoval v ošetrovaní rany a zabezpečil jeho odsun do nemocnice. Až o niekoľko dní som si uvedomil akú hrôzu som videl a zažil. Neskoršie som sa dozvedel, že dotýčný nešťastník si prestrelil nohu sám, kvôli tomu, že nemohol ísť na Silvestra domov za svojou manželkou. V nemocniciach sa ho podarilo zachrániť, ale na celý život bol poznačený, lebo mu ostala kratšia noha.

Môj prvý Silvester na vojne nielenže nebol veselý, ale ani naň nikdy nezabudnem. Azda by sa to nemuselo stať, keby v tomto prípade bolo medzi vojakmi a veliteľmi určité porozumenie a viac citlivosti.

Ing. Tomáš ŠVEC

[SÚDNICA]

[PRÍBEH]

VIANOČNÝ VINS	značka protaktýnia	mesto v ČR	ako (bás.)	Obrana	pichľavé výrastky na klás. rastlín	číslovka	akí (hovor.)	magnetic. záznam tel. programu	Pomôcky: Iša, kán ml, oon amplex, Ane	7	skratka súhviezdla Baren (Aries)	rozrieduje	3	japonský ostrov
cestovný doklad				hriadelík					bývalý názov papierič-tva					
5				zámedzie					zn. čokolády					
Obrana	Anton (dom.)	motorové vozidlo					vyjadrite slovami							
tam		nástenný gobelín	značka titánu			úplný	rímske číslo 101							
plúžia			žalostne plač			písmeno gréckej abecedy					kód nemčiny			česká plošná miera (100m²)
				značka vody po holení	mixér, po nemec.						meno diri-genta Krejčího			
6					vezmi si		šarkan	skr. sovietskeho ženské meno			2	Brit cverny		
hriadeľ			kancelárska skr.			ruský súhlas			časť kmeňa				1	súhlas
Autor: Vojtech Kúkoľ	české dráhy (skr.)	anno Domi-no (skr.)	druh papagája		mesto v ČR	udieraj			vajičko (lek.)					
4		a iné (skr.)			skratka valuty				modrastá					
ženské meno						myšiaky			značka céru		tento			
											ozvena			

Vojenské verzie Boeingov

Lietadlá Boeing 737 patria k najrozšírenejším civilným dopravným strojom na svete. Ako dopravné C-40 a cvičné T-43 ich využívajú aj americké ozbrojené sily. Teraz ich čaká ďalší posun vo vojenskej kariére. Boeing v spolupráci s ďalšími firmami vyvíja námorný hliadkový stroj P-8 Poseidon, ktorý vychádza z typu 737-800. Lietadlo má nahradiť starší Lockheed P-3 Orion, ktorý slúži už viac ako 45 rokov. Prvý prototyp P-8 by mal vzlietnuť v roku 2009 a do služby by ho mali zaradiť v roku 2013.

Poseidon má oproti civilnému Boeingu 737 upravené krídla. V trupe má šesť dodatočných nádrží. Má aj zariadenie na tankovanie počas letu. Na štyroch závesníkoch pod krídlami a v trupovej bombovnici môže niesť protilodné strely Harpoon, torpéda a protiponorkové hlbinné nálož. Lietadlo môže do mora zhadzovať aj sonarové bóje, ktoré pomáhajú pátrať po

ponorkách. Posádku Poseidonu tvoria dvaja piloti a ďalších sedem ľudí, ktorí obsluhujú elektronické systémy.

Americké námorníctvo by malo dostať 108 Poseidonov. Ďalšie by mohli objednať zahraniční užívatelia starých P-3. Austrália už plánuje ich nákup, do úvahy prichádza aj Taliansko a India.

Pomerne prekvapujúco má ďalšia vojenská verzia Boeingu 737-800 vzniknúť v Číne. Tamojšie aerolinky ich používajú od roku 1999 a čínske vojenské letectvo teraz pracuje na úprave dopravných strojov na AWACS. Lietadlo by malo niesť radar čínskej výroby, aký sa už používa na prúdových strojoch Il-76 a turboprotulových Y-8.

Miroslav BARIČ
Foto Boeing

Plná poľná

Obľúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od 3. februára vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.20 hod. do 18.30 hod. Pribežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Tešia sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Repková a Bernard Roštecký. (r)

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 16,20 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielací čas sledujte
na internete

SÚŤAŽ ČASOPISU OBRANA

Zo správnych odpovedí na otázku v októbrom čísle – Ktorý slovenský generál bol v čase intervencie vojsk Varšavskej zmluvy v auguste 1968 ministrom obrany (M. Dzúr), sme vyžrebovali troch úspešných riešiteľov.

Šiesty diel Vojenských dejín Slovenska, ktorý je zameraný na obdobie rokov 1945-1968 posielame týmto výhercom:

rtn. Jurajovi Koscovi z Prešova,
Adamovi Liberčanovi z Bratislavy,
a Dominikovi Dobrotovi z Piešťan.

VÝHERCOM SRDEČNE BLAHOŽELÁME.

(r)

Pf 2008

Redakcia **OBRANA**

*žela všetkým čitateľom príjemné prežitie vianočných
a novoročných sviatkov*

